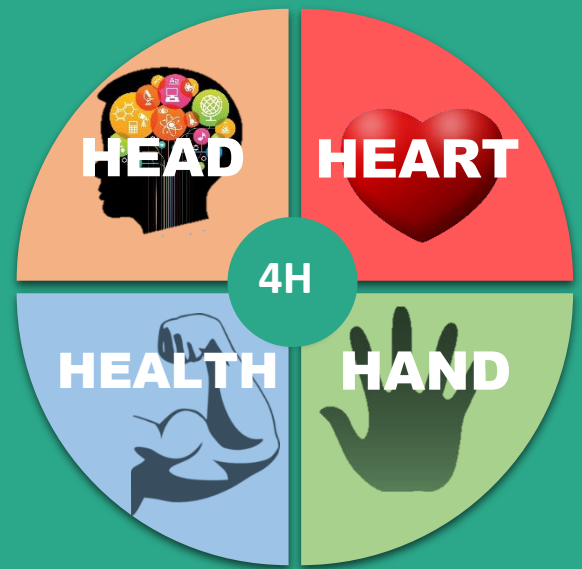

คู่มือบริหารจัดการเวลาเรียน ตามนโยบาย “ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้”

สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา
สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

คำนำ

การเตรียมผู้เรียนให้พร้อมในโลกที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างพลวัต จะต้องส่งเสริมและพัฒนาให้มีทักษะในศตวรรษที่ ๒๑ ทักษะการทำงาน ทักษะการดำรงชีวิต และที่สำคัญจะต้องเป็นผู้ที่มีคุณธรรม จริยธรรม และมีสุขภาพะ รัฐบาลจึงได้กำหนดนโยบาย “ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้” ให้เป็นแนวทางการปฏิรูปการศึกษาอย่างเป็นรูปธรรม เพื่อเตรียมผู้เรียนให้มีคุณสมบัติดังกล่าว โดยกำหนดเป้าหมายการพัฒนา ๔H ได้แก่ Head (พัฒนาสมอง) Heart (พัฒนาจิตใจ) Hand (พัฒนาทักษะการปฏิบัติ) และ Health (พัฒนาสุขภาพ) ให้เชื่อมโยงกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑

นโยบาย “ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้” มุ่งหวังให้มีการเปลี่ยนแปลงการเรียนการสอนทั้งในและนอกห้องเรียน โดยครูปรับบทบาทการสอนเพื่อเอื้อให้ผู้เรียนได้มีโอกาสมากขึ้นในการเรียนรู้ผ่านการปฏิบัติ เชื่อมโยงกับสิ่งแวดล้อมรอบตัว มีปฏิสัมพันธ์และรู้จักการทำงานเป็นทีม ได้ฝึกคิดวิเคราะห์ วางแผน แก้ปัญหา และสร้างสรรค์สิ่งใหม่ๆ รวมทั้งมีโอกาสได้พัฒนาจิตใจให้เห็นคุณค่าของการเป็นคนดี ทำความดี ทำประโยชน์เพื่อผู้อื่น และสังคมส่วนรวม สถานศึกษาจำเป็นต้องปรับโครงสร้างเวลาเรียนให้สอดคล้องกับนโยบาย จัดตารางเรียนให้เหมาะสมและเอื้อกับการส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียน สร้างความเข้าใจและเปิดโอกาสให้ผู้ปกครอง ชุมชน องค์กรต่างๆ ได้มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ซึ่งหนังสือคู่มือการบริหารจัดการเวลาเรียนตามนโยบาย “ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้” ฉบับนี้จะเป็นกรอบแนวทางให้สถานศึกษาและครูผู้สอนได้นำไปใช้ดำเนินงานให้บรรลุความมุ่งหมายของโครงการ ตลอดจนผู้ที่ทำหน้าที่ส่งเสริมสนับสนุน และผู้เกี่ยวข้องได้เข้าใจแนวปฏิบัติของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และดำเนินงานไปในทิศทางเดียวกัน

ขอขอบคุณผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอน ศึกษานิเทศก์ นักวิชาการ และผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายที่ให้ความร่วมมือในการระดมความคิด และจัดทำเอกสารฉบับนี้จนสำเร็จลุล่วงด้วยดี

(นายการุณ สกุลประดิษฐ์)

เลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

สารบัญ

	หน้า
คำนำ	
บทที่ ๑ บทนำ	๑
ความเป็นมา	๑
นโยบาย “ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้”	๒
วัตถุประสงค์	๓
คำสำคัญ	๓
บทที่ ๒ การบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษา	๗
โครงสร้างเวลาเรียนตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน	
พุทธศักราช ๒๕๕๑	๗
การปรับโครงสร้างหลักสูตรสถานศึกษา	๙
เงื่อนไขการจัดโครงสร้างหลักสูตรสถานศึกษาและการจัดการเรียนรู้	๑๑
แนวทางการจัดตารางเรียน	๑๓
บทที่ ๓ การออกแบบกิจกรรมเพิ่มเวลารู้	๑๗
การออกแบบกิจกรรมลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้	๑๗
หลักการสำคัญของการจัดกิจกรรมเพิ่มเวลารู้	๒๐
ตัวอย่างการออกแบบกิจกรรมเพิ่มเวลารู้	๒๔
บทที่ ๔ การวัดผลและประเมินผลกิจกรรมเพิ่มเวลารู้	๓๐
กระบวนการวัดและประเมินผลกิจกรรมเพิ่มเวลารู้	๓๑
วิธีการวัดและประเมินผลกิจกรรมเพิ่มเวลารู้	๓๒
การนำผลการประเมินกิจกรรมเพิ่มเวลารู้ไปใช้	๓๔
บทที่ ๕ การขับเคลื่อนนโยบาย “ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้”	๓๕
กลไกการขับเคลื่อนสู่การปฏิบัติ	๓๕
การขับเคลื่อนนโยบายสู่การปฏิบัติ	๓๗
บทบาทของผู้ที่เกี่ยวข้องในระดับสถานศึกษา	๓๙
สื่อและแหล่งเรียนรู้ที่สนับสนุนการขับเคลื่อนนโยบาย “ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้”	๔๐
ภาคผนวก	๔๔
ภาคผนวก ก จุดมุ่งหมายทางการศึกษาของ Benjamin Bloom	๔๕
ภาคผนวก ข ตัวอย่างกิจกรรม	๕๐
กิจกรรม เกมล่าท้าสื่อ (Head)	๕๑
กิจกรรม น้ำจะหมดโลกจริงหรือ (Head)	๖๐
กิจกรรม ตามรอยพระราชา (Heart)	๖๔
กิจกรรม พี่ชวนน้องท่องแดนบุญ (Heart)	๖๙
กิจกรรม ขนมห้วยไทยโบราณ (Hand)	๗๓
กิจกรรม เกมหรรษา (Health)	๗๗
บรรณานุกรม	๘๔
คณะผู้จัดทำ	๘๕

สารบัญแผนภาพ

	หน้า
แผนภาพที่ ๑ กรอบนโยบาย “ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้”	๖
แผนภาพที่ ๒ กรอบความเชื่อมโยงระหว่างกิจกรรมลดเวลาเรียนและเพิ่มเวลารู้	๑๘
แผนภาพที่ ๓ การออกแบบกิจกรรมลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้ กรณีที่สถานศึกษาไม่มี หน่วยการเรียนรู้และกิจกรรมเพิ่มเวลารู้	๑๙
แผนภาพที่ ๔ การออกแบบกิจกรรมลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้ กรณีที่สถานศึกษามี หน่วยการเรียนรู้และกิจกรรมเพิ่มเวลารู้	๒๐
แผนภาพที่ ๕ ๗ หลักการสำคัญของการจัดกิจกรรมเพิ่มเวลารู้	๒๒
แผนภาพที่ ๖ การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ด้วยวิธีการและเครื่องมือที่หลากหลาย	๓๐
แผนภาพที่ ๗ กระบวนการวัดและประเมินผลกิจกรรมเพิ่มเวลารู้	๓๑
แผนภาพที่ ๘ กลไกการขับเคลื่อนนโยบาย “ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้” สู่การปฏิบัติ	๓๖

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ ๑ กรอบโครงสร้างเวลาเรียนตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑	๘
ตารางที่ ๒ แนวทางการปรับโครงสร้างเวลาเรียนตามนโยบาย “ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้”	๑๐
ตารางที่ ๓ ตัวอย่างโครงสร้างหลักสูตรชั้นประถมศึกษาปีที่ ๑-๓	๑๒

บทที่ ๑

บทนำ

ความเป็นมา

“ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้” เป็นนโยบายหนึ่งของรัฐบาลที่ใช้เป็นแนวทางการปฏิรูปการศึกษา อย่างเป็นรูปธรรม เพื่อเตรียมผู้เรียนให้พร้อมเข้าสู่การเรียนรู้ในศตวรรษที่ ๒๑ ซึ่งต้องใช้ความสามารถ ในการออกแบบการเรียนรู้ เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนมีคุณธรรม จริยธรรม มีทักษะในการคิดวิเคราะห์ การแก้ปัญหา รู้จักการทำงานเป็นทีม รู้จักการปรับตัวมีปฏิสัมพันธ์กับคนอื่น มีความรู้ความสามารถตาม หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑ และที่สำคัญต้องพัฒนาผู้เรียนให้ค้นหาศักยภาพ และความชอบของตนเอง

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้ดำเนินการตามนโยบาย “ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้” ระยะที่ ๑ ในภาคเรียนที่ ๒ ปีการศึกษา ๒๕๕๘ มีโรงเรียนเข้าร่วมโครงการ จำนวน ๔,๑๐๐ โรงเรียน เป็นโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน ๓,๘๓๑ โรงเรียน สำนักงาน คณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน จำนวน ๑๖๑ โรงเรียน และกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น จำนวน ๑๐๘ โรงเรียน กิจกรรมเพิ่มเวลารู้ในระยะแรกเน้น ๔ หมวด คือ หมวดที่ ๑ กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน (กิจกรรม บังคับตามหลักสูตร) หมวดที่ ๒ สร้างเสริมสมรรถนะและการเรียนรู้ หมวดที่ ๓ สร้างเสริมคุณลักษณะและ ค่านิยม และหมวดที่ ๔ สร้างเสริมทักษะการทำงาน การดำรงชีพและทักษะชีวิต ใช้รูปแบบการจัดกิจกรรมทั้ง ในและนอกห้องเรียน กิจกรรมการพัฒนาเป็นไปตามความสนใจของผู้เรียน ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการออกแบบ กิจกรรม และมีความสุขกับกิจกรรม ต่อมาได้มีการปรับเป้าหมายของกิจกรรมจาก ๔ หมวด เป็นการพัฒนา ๔H คือ Head (กิจกรรมพัฒนาสมอง), Heart (กิจกรรมพัฒนาจิตใจ), Hand (กิจกรรมพัฒนาทักษะการ ปฏิบัติ) และ Health (กิจกรรมพัฒนาสุขภาพ) ซึ่งสอดคล้องกับองค์ ๔ ของการจัดการศึกษา คือ พุทธิศึกษา จริยศึกษา หัตถศึกษา และพลศึกษา ทั้งนี้ เพื่อเป็นการพัฒนาผู้เรียนในทุกด้าน ให้ผู้เรียนได้ค้นคว้า ถกแถลง สร้างความคิดเชิงเหตุผล และประยุกต์ใช้องค์ความรู้ในชีวิตประจำวันหรือสถานการณ์ต่างๆ ได้อย่างเหมาะสม การประเมินผลเป็นการประเมินความสุขและความพึงพอใจในการเข้าร่วมกิจกรรม ผลจากการติดตามของ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในระยะที่ ๑ พบว่าผู้เรียนมีคุณภาพ ๔H โดยรวมอยู่ในระดับมาก ผู้เรียนมีความตื่นตัวในการร่วมกิจกรรม มีความสุขที่ได้เข้าร่วมกิจกรรมตามเวลาที่กำหนด กล้าแสดงออก กระตือรือร้นในการปฏิบัติกิจกรรม นอกจากนี้ ยังได้รับความร่วมมือจากบุคลากรในท้องถิ่น ราษฎรชาวบ้าน ส่วนราชการ และเอกชน แต่กิจกรรมส่วนใหญ่เป็น Hand (กิจกรรมพัฒนาทักษะปฏิบัติ) และ Health (กิจกรรมพัฒนาสุขภาพ) ส่วน Head (กิจกรรมพัฒนาสมอง) และ Heart (กิจกรรมพัฒนาจิตใจ) ไม่เข้มข้น เท่าที่ควร และยังมีความเข้าใจที่คลาดเคลื่อนเกี่ยวกับเป้าหมายของนโยบาย

ในระยะที่ ๒ ภาคเรียนที่ ๑ ปีการศึกษา ๒๕๕๙ มีโรงเรียนเข้าร่วมโครงการเพิ่มอีก จำนวน ๑๗,๓๑๗ โรงเรียน เป็นโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน ๑๕,๘๙๗ โรงเรียน สังกัด สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน จำนวน ๕๐๔ โรงเรียน สังกัดกรมส่งเสริมการปกครอง ท้องถิ่น จำนวน ๔๗๙ โรงเรียน และสังกัดสำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร จำนวน ๔๓๗ โรงเรียน รวม ๒ ระยะมีโรงเรียนเข้าร่วมโครงการ จำนวน ๒๑,๔๑๗ โรงเรียน ในระยะนี้ เน้นการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่มี เป้าหมายการพัฒนา ๔H คือ Head (กิจกรรมพัฒนาสมอง), Heart (กิจกรรมพัฒนาจิตใจ), Hand (กิจกรรม

พัฒนาทักษะการปฏิบัติ) และ Health (กิจกรรมพัฒนาสุขภาพ) และเน้นให้ผู้เรียนเรียนรู้อย่างมีความสุข โดยใช้ขั้นพัฒนาการของ Bloom Taxonomy (Krathwohl, D.R., ๒๐๐๒) เป็นหลักในการจัดกิจกรรมและเน้นให้เกิดทักษะการคิดขั้นสูง ผลจากการลงพื้นที่ของผู้บริหารกระทรวงศึกษาธิการและผู้บริหารสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า สถานศึกษามีความกังวลว่าการจัดกิจกรรมเพิ่มเวลาที่แยกส่วนกับหลักสูตรอาจทำให้เรียนไม่ครบตามที่หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑ กำหนด และกิจกรรมที่ผู้เรียนเข้าร่วมนอกจากจะมีความสุขกับการเรียนรู้แล้วควรจะได้รับประโยชน์ทั้งในด้านการดำรงชีวิต และการศึกษาต่อด้วย

ในระยะที่ ๓ ภาคเรียนที่ ๒ ปีการศึกษา ๒๕๕๙ มีการพัฒนาการจัดกิจกรรมเพิ่มเวลาเรียนรู้ให้เชื่อมโยงกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑ และยังคงเน้นเป้าหมายการพัฒนา ๔H ทั้งนี้ ให้ความสำคัญทั้งการจัดกิจกรรมการเรียนรู้และกิจกรรมเพิ่มเวลาเรียนรู้ โดยมุ่งเน้นลดเวลาเรียนในลักษณะการรับการถ่ายทอดความรู้ด้วยการบรรยาย/สาธิต เพิ่มเวลาและโอกาสในการสร้างความรู้ด้วยตนเองผ่านการลงมือปฏิบัติ มีความสุขกับการเรียนรู้ ปรับบทบาทครูจากการเป็นผู้สอนมาเป็นผู้ให้คำปรึกษาชี้แนะ มีการประเมินพัฒนาการของผู้เรียนอย่างหลากหลายตามสภาพจริง และเชื่อมโยงกับมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัด

จากการดำเนินงานที่กล่าวมาข้างต้น สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จึงปรับการบริหารจัดการหลักสูตรและแนวทางการดำเนินงานตามนโยบาย “ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้”

นโยบาย “ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้”

นโยบาย “ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้” มุ่งเน้นพัฒนาผู้เรียนซึ่งเป็นอนาคตของชาติให้มีความสมดุลทั้งด้านร่างกาย ความรู้ คุณธรรม มีจิตสำนึกในความเป็นพลเมืองไทยและพลโลก ยึดมั่นในการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข มีความรู้และทักษะพื้นฐาน รวมทั้ง เจตคติที่จำเป็นต่อการศึกษาต่อ การประกอบอาชีพ และการศึกษาตลอดชีวิต โดยมุ่งเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญบนพื้นฐานความเชื่อว่าทุกคนสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้เต็มตามศักยภาพ และมีความพร้อมในการแข่งขันระดับนานาชาติ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานได้ปรับการบริหารจัดการหลักสูตรและแนวทางการดำเนินงานตามนโยบาย “ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้” ดังนี้

๑. ปรับโครงสร้างเวลาเรียน ระดับประถมศึกษา มีเวลาเรียนรวมไม่เกิน ๑,๐๐๐ ชั่วโมงต่อปี ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น มีเวลาเรียนรวมไม่เกิน ๑,๒๐๐ ชั่วโมงต่อปี

๒. กำหนดตัวชี้วัดที่ต้องรู้ และควรรู้ ของ ๘ กลุ่มสาระการเรียนรู้ เพื่อลดความซ้ำซ้อนของเนื้อหาภาระงาน/ชิ้นงาน ลดเวลาเรียน และเป็นกรอบในการประเมินผลผู้เรียนระดับชาติ

๓. จัดกิจกรรมการเรียนรู้ประวัติศาสตร์และภูมิศาสตร์อย่างเข้มข้น

๔. ปรับเปลี่ยนการจัดกิจกรรมเพิ่มเวลารู้ให้มุ่งเน้นเป้าหมาย ดังนี้

๔.๑ พัฒนา ๔H คือ Head (กิจกรรมพัฒนาสมอง), Heart (กิจกรรมพัฒนาจิตใจ), Hand (กิจกรรมพัฒนาทักษะการปฏิบัติ) และ Health (กิจกรรมพัฒนาสุขภาพ)

๔.๒ ให้เชื่อมโยงกับมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัด สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน คุณลักษณะอันพึงประสงค์ และค่านิยมที่พึงงามของคนไทย

๔.๓ พัฒนาทักษะการเรียนรู้สำหรับศตวรรษที่ ๒๑

๔.๔ พัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ตามแนวการประเมินผลผู้เรียนนานาชาติ (Programme for International Student Assessment: PISA)

๔.๕ ผู้เรียนมีความสุขกับการเรียนรู้

๕. ให้เวลาของการจัดกิจกรรมเพิ่มเวลาร่วมอยู่ในโครงสร้างเวลาเรียนตามที่กำหนดในข้อ ๑

๖. กิจกรรมเพิ่มเวลาร่วมมีทั้งกิจกรรมที่กำหนดให้เรียน และกิจกรรมให้เลือกเรียน

นอกจากนี้ กระทรวงศึกษาธิการมีนโยบายปรับเวลาเรียน ในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ ๑ - ๓ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ (ภาษาอังกฤษ) จากเวลาเรียน ๔๐ ชั่วโมงต่อปี เป็น ๒๐๐ ชั่วโมงต่อปี และเวลาเรียนรวมของกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สุขศึกษาและพลศึกษา ศิลปะ และการงานอาชีพและเทคโนโลยี เป็น ๑๖๐ ชั่วโมงต่อปี ดังนั้น เพื่อให้การบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาและการจัดกิจกรรมลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้ เชื่อมโยงสัมพันธ์กัน แต่ยังคงหลักการที่จะให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ด้วยความสุขและมีความหมายต่อชีวิตของผู้เรียน สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จึงได้จัดทำคู่มือการบริหารจัดการเวลาเรียนตามนโยบาย “ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้” เพื่อเป็นแนวทางในการบริหารจัดการของสถานศึกษา

วัตถุประสงค์

คู่มือการบริหารจัดการเวลาเรียน “ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้” มีวัตถุประสงค์เพื่อให้

๑. สถานศึกษาสามารถบริหารจัดการเวลาเรียน จัดกิจกรรมการเรียนรู้ และกิจกรรมเพิ่มเวลารู้ได้อย่างเหมาะสมทั้งด้านวิชาการ และด้านปฏิบัติ

๒. ครูสามารถใช้เป็นแนวทางการออกแบบกิจกรรมเพื่อให้ผู้เรียนได้รับการพัฒนาตนเองตามความสนใจและความถนัดอย่างเต็มตามศักยภาพ มีคุณภาพตามหลักสูตรและมีความสุขกับการเรียนรู้

๓. ผู้ปกครอง ชุมชน หน่วยงาน องค์กร และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการพัฒนาคุณภาพการศึกษาเข้าใจแนวคิดและเห็นแนวทางการดำเนินงานตามนโยบาย “ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้”

คำสำคัญ

เพื่อให้การนำนโยบาย “ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้” ไปสู่การปฏิบัติมีความชัดเจนตรงกันจึงกำหนดความหมายของคำสำคัญ ไว้ดังนี้

ลดเวลาเรียน หมายถึง “ลดเวลาสอนของครู” เป็นการลดสัดส่วนเวลาเรียนในห้องเรียนและเวลาของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ครูผู้สอนเป็นผู้บรรยาย อธิบายความรู้ ผู้เรียนเป็นผู้รับความรู้ มาเพิ่มบทบาทการเป็นผู้ที่คอยอำนวยความสะดวก ส่งเสริมการเรียนรู้ ตั้งคำถามที่ท้าทายความสามารถ และกระตุ้นให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ด้วยตนเองมากขึ้น

เพิ่มเวลารู้ หมายถึง “เพิ่มเวลาการเรียนรู้ของผู้เรียน” เป็นการเพิ่มเวลาและโอกาสให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ผ่านการลงมือปฏิบัติจริง มีประสบการณ์ตรง คิดวิเคราะห์ ทำงานเป็นทีม และเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างมีความสุขจากกิจกรรมสร้างสรรค์ที่หลากหลาย

การบริหารจัดการเวลาเรียน “ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้” หมายถึง การจัดโครงสร้างเวลาเรียน ตารางเรียน และการเรียนรู้ตามนโยบาย “ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้” โดยมุ่งเน้นการพัฒนาสมอง พัฒนาจิตใจ พัฒนาทักษะการปฏิบัติ และพัฒนาสุขภาพ ซึ่งมีการเชื่อมโยงกับหลักสูตร นอกจากนั้นเวลาที่ใช้ในการทำกิจกรรมเพิ่มเวลารู้นับเป็นส่วนหนึ่งในโครงสร้างเวลาเรียนของหลักสูตรสถานศึกษา

ตัวชี้วัด ต้องรู้ หมายถึง สิ่งที่ผู้เรียนพึงรู้และปฏิบัติได้ ซึ่งสะท้อนถึงมาตรฐานการเรียนรู้ และผู้เรียนทุกคนจำเป็นต้องเรียนรู้ โดยมีการจัดการเรียนรู้อย่างเป็นระบบ และเป็นเกณฑ์สำคัญสำหรับการวัดและประเมินผล **เพื่อตรวจสอบคุณภาพผู้เรียนระดับชั้นเรียนและระดับชาติ**

ตัวชี้วัด ควรรู้ หมายถึง สิ่งที่ผู้เรียนพึงรู้และปฏิบัติได้ ซึ่งสะท้อนถึงมาตรฐานการเรียนรู้ และผู้เรียนทุกคนควรเรียนรู้ โดยผู้เรียนสามารถแสวงหาความรู้ หรือศึกษาได้ด้วยตนเอง หรือศึกษาจากสิ่งรอบตัวและชีวิตประจำวัน ซึ่งสามารถเรียนรู้เพิ่มเติมจากกิจกรรมเสริมความรู้ต่าง ๆ และเป็นเกณฑ์สำหรับการวัดและประเมินผล **เพื่อตรวจสอบคุณภาพผู้เรียนระดับชั้นเรียน**

กิจกรรมลดเวลาเรียน หมายถึง กิจกรรมการเรียนรู้ที่ปรับบทบาทของครูในการบรรยาย การอธิบายความรู้ เป็นผู้อำนวยความสะดวก ส่งเสริมการเรียนรู้ ตั้งคำถามที่ท้าทายความสามารถ และกระตุ้นให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ด้วยตนเองมากขึ้น โดยมีเป้าหมายเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัดของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑ ดำเนินการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียนตามแนวปฏิบัติการวัดและประเมินผล การจัดกิจกรรมการเรียนรู้เป็นการจัดในช่วงเวลาตามโครงสร้างของหลักสูตร ทั้งในรายวิชาพื้นฐานและรายวิชาเพิ่มเติม

กิจกรรมเพิ่มเวลารู้ หมายถึง กิจกรรมที่เน้นให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ผ่านการลงมือปฏิบัติจริง มีประสบการณ์ตรง คิดวิเคราะห์ ทำงานเป็นทีม และเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างมีความสุขจากกิจกรรมสร้างสรรค์ที่หลากหลาย โดยมีเป้าหมายเพื่อพัฒนาสมอง (Head) พัฒนาจิตใจ (Heart) พัฒนาทักษะการปฏิบัติ (Hand) และพัฒนาสุขภาพ (Health) ให้เชื่อมโยงกับมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัดของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑ ซึ่งตัวชี้วัดที่นำมาออกแบบกิจกรรมเน้นตัวชี้วัดที่เป็นกระบวนการ โดยดำเนินการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ ความก้าวหน้าของผู้เรียน และนำผลการประเมินไปใช้เป็นส่วนหนึ่งของการประเมินการผ่านตัวชี้วัดตามหลักสูตร สถานศึกษาประเมินความพึงพอใจของผู้เรียน/ผู้ปกครอง/ชุมชนและผู้เกี่ยวข้อง เพื่อรายงานผลให้ผู้เรียน ผู้ปกครอง และผู้เกี่ยวข้องทราบ และมีส่วนร่วมในการพัฒนาผู้เรียน รวมทั้งครูนำผลการประเมินมาปรับการจัดการกิจกรรมให้มีประสิทธิภาพ กิจกรรมจัดเป็นชั่วโมงเฉพาะในช่วงเวลาท้ายของแต่ละวัน หรือจัดในช่วงเวลาอื่นตามบริบทของสถานศึกษา ซึ่งนับเป็นส่วนหนึ่งในโครงสร้างเวลาเรียนตามหลักสูตรสถานศึกษา คือระดับประถมศึกษา เวลาเรียนรวมไม่เกิน ๑,๐๐๐ ชั่วโมงต่อปี ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น เวลาเรียนรวมไม่เกิน ๑,๒๐๐ ชั่วโมงต่อปี กิจกรรมแบ่งเป็น ๒ ลักษณะ คือ กิจกรรมที่กำหนดให้เรียน และกิจกรรมที่เลือกเรียน

- **กิจกรรมที่กำหนดให้เรียน** หมายถึง กิจกรรมที่เชื่อมโยงกับตัวชี้วัดต้องรู้ที่เน้นทักษะกระบวนการ หลังจากผู้เรียนเรียนรู้ผ่านกิจกรรมการเรียนรู้ในรายวิชาแล้วจะได้รับการฝึกปฏิบัติ มีประสบการณ์ตรง และมีความสุขกับการเรียนรู้ผ่านกิจกรรมพัฒนา ๔H

- **กิจกรรมที่เลือกเรียน** หมายถึง กิจกรรมที่จัดให้ผู้เรียนเลือก และ/หรือ กิจกรรมที่ออกแบบโดยผู้เรียนเพื่อตอบสนองความสนใจ ความต้องการของตนเอง โดยมีเป้าหมายให้ผู้เรียนมีสุขภาวะที่สมบูรณ์ทั้งทางกาย จิตใจ สังคม และปัญญา โดยผ่านการทำกิจกรรมพัฒนา ๔H ทั้งนี้กิจกรรมควรเชื่อมโยงกับตัวชี้วัดที่ต้องรู้และหรือตัวชี้วัดที่ควรรู้ ที่เน้นทักษะกระบวนการ

กิจกรรมพัฒนาสมอง (Head) หมายถึง กิจกรรมส่งเสริมและพัฒนาทักษะการคิด เพื่อให้ผู้เรียนมีความสามารถในการวิเคราะห์ สังเคราะห์ ประเมินค่า ตัดสินใจ แก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์

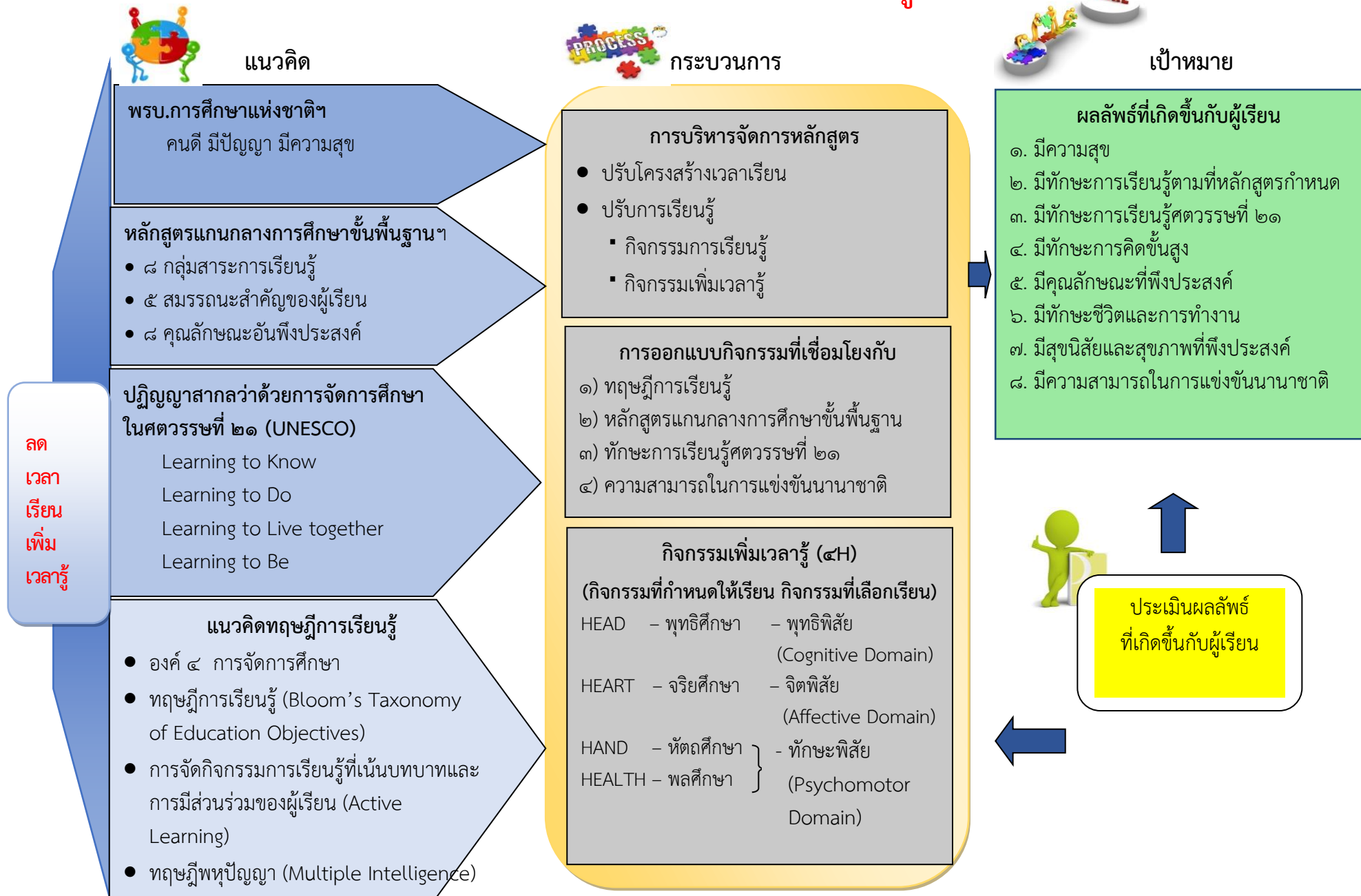
กิจกรรมพัฒนาจิตใจ (Heart) หมายถึง กิจกรรมส่งเสริม พัฒนา และปลูกฝังค่านิยม คุณธรรม จริยธรรม การทำประโยชน์เพื่อสังคม เพื่อให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์จนเป็นลักษณะนิสัย และมีจิตสำนึกที่ดีต่อตนเองและส่วนรวม

กิจกรรมพัฒนาทักษะการปฏิบัติ (Hand) หมายถึง กิจกรรมสร้างเสริมทักษะการทำงาน ทักษะทางอาชีพที่หลากหลาย เพื่อให้ผู้เรียนค้นพบความสามารถ ความถนัด และศักยภาพของตนเอง

กิจกรรมพัฒนาสุขภาพ (Health) หมายถึง กิจกรรมสร้างเสริมสุขภาวะเพื่อให้ผู้เรียนมีสมรรถนะทางกายที่สมบูรณ์ แข็งแรง มีเจตคติที่ดีต่อการดูแลสุขภาพ และมีทักษะปฏิบัติด้านสุขภาพจนเป็นนิสัย

กรอบนโยบาย “ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้”

แผนภาพที่ ๑ กรอบนโยบาย “ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้”

บทที่ ๒

การบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษา

การดำเนินงานตามนโยบาย “ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้” สถานศึกษาต้องบริหารจัดการเวลาเรียนของหลักสูตรสถานศึกษาให้เป็นไปตามหลักการของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑ เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพตามมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัดที่หลักสูตรแกนกลางฯ กำหนด และสอดคล้องกับแนวปฏิบัติตามนโยบาย

โครงสร้างเวลาเรียนตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑ ได้กำหนดโครงสร้างเวลาเรียนพื้นฐาน ซึ่งระบุการจัดเวลาเรียนของแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ เป็นกรอบทิศทางการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ส่วนรายวิชาเพิ่มเติม และกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน สถานศึกษาสามารถจัดให้เหมาะสมสอดคล้องกับวิสัยทัศน์และบริบทของสถานศึกษาโดยการกำหนดเวลาเรียนในแต่ละระดับการศึกษา ซึ่งสรุปได้ดังนี้

ระดับประถมศึกษา : กำหนดกรอบโครงสร้างเวลาเรียนพื้นฐานสำหรับกลุ่มสาระการเรียนรู้ ๘ กลุ่ม มีเวลาเรียนรวม ๘๔๐ ชั่วโมงต่อปี กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ๑๒๐ ชั่วโมงต่อปี และรายวิชา/กิจกรรมที่สถานศึกษาจัดเพิ่มเติมตามความพร้อมและจุดเน้นไม่น้อยกว่า ๔๐ ชั่วโมงต่อปี รวมไม่น้อยกว่า ๑,๐๐๐ ชั่วโมงต่อปี

ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น : กำหนดกรอบโครงสร้างเวลาเรียนพื้นฐานสำหรับกลุ่มสาระการเรียนรู้ ๘ กลุ่ม มีเวลาเรียนรวม ๘๘๐ ชั่วโมงต่อปี (๒๒ หน่วยกิต) กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ๑๒๐ ชั่วโมงต่อปี และรายวิชา/กิจกรรมที่สถานศึกษาจัดเพิ่มเติมตามความพร้อมและจุดเน้นปีละไม่น้อยกว่า ๒๐๐ ชั่วโมงต่อปี รวมไม่น้อยกว่า ๑,๒๐๐ ชั่วโมงต่อปี

ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย : กำหนดกรอบโครงสร้างเวลาเรียนพื้นฐานสำหรับกลุ่มสาระการเรียนรู้ ๘ กลุ่ม มีเวลาเรียนรวม ๓ ปี จำนวน ๑,๖๔๐ ชั่วโมง (๔๑ หน่วยกิต) กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ๓๖๐ ชั่วโมง และรายวิชา/กิจกรรมที่สถานศึกษาจัดเพิ่มเติมตามความพร้อมและจุดเน้นปีละไม่น้อยกว่า ๑,๖๐๐ ชั่วโมง (๔๐ หน่วยกิต) รวม ๓ ปี ไม่น้อยกว่า ๓,๖๐๐ ชั่วโมง

กรอบโครงสร้างเวลาเรียนตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑ ตามตารางที่ ๑

ตารางที่ ๑ กรอบโครงสร้างเวลาเรียนตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑

กลุ่มสาระการเรียนรู้ / กิจกรรม	เวลาเรียน									
	ระดับประถมศึกษา						ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น			ระดับ มัธยมศึกษา ตอนปลาย
	ป.๑	ป.๒	ป.๓	ป.๔	ป.๕	ป.๖	ม.๑	ม.๒	ม.๓	ม. ๔ - ๖
กลุ่มสาระการเรียนรู้										
ภาษาไทย	๒๐๐	๒๐๐	๒๐๐	๑๖๐	๑๖๐	๑๖๐	๑๒๐ (๓ นก.)	๑๒๐ (๓ นก.)	๑๒๐ (๓ นก.)	๒๔๐ (๖ นก.)
คณิตศาสตร์	๒๐๐	๒๐๐	๒๐๐	๑๖๐	๑๖๐	๑๖๐	๑๒๐ (๓ นก.)	๑๒๐ (๓ นก.)	๑๒๐ (๓ นก.)	๒๔๐ (๖ นก.)
วิทยาศาสตร์	๘๐	๘๐	๘๐	๘๐	๘๐	๘๐	๑๒๐ (๓ นก.)	๑๒๐ (๓ นก.)	๑๒๐ (๓ นก.)	๒๔๐ (๖ นก.)
สังคมศึกษา ศาสนาและ วัฒนธรรม	๑๒๐	๑๒๐	๑๒๐	๑๒๐	๑๒๐	๑๒๐	๑๖๐ (๔ นก.)	๑๖๐ (๔ นก.)	๑๖๐ (๔ นก.)	๓๒๐ (๘ นก.)
- ประวัติศาสตร์	๔๐	๔๐	๔๐	๔๐	๔๐	๔๐	๔๐ (๑ นก.)	๔๐ (๑ นก.)	๔๐ (๑ นก.)	๘๐ (๒ นก.)
- ศาสนา ศิลธรรม จริยธรรม	๘๐	๘๐	๘๐	๘๐	๘๐	๘๐	๑๒๐ (๓ นก.)	๑๒๐ (๓ นก.)	๑๒๐ (๓ นก.)	๒๔๐ (๖ นก.)
- หน้าที่พลเมือง										
- วัฒนธรรมและการ ดำเนินชีวิตในสังคม										
- เศรษฐศาสตร์										
- ภูมิศาสตร์										
สุขศึกษาและพลศึกษา	๘๐	๘๐	๘๐	๘๐	๘๐	๘๐	๘๐ (๒ นก.)	๘๐ (๒ นก.)	๘๐ (๒ นก.)	๑๒๐ (๓ นก.)
ศิลปะ	๘๐	๘๐	๘๐	๘๐	๘๐	๘๐	๘๐ (๒ นก.)	๘๐ (๒ นก.)	๘๐ (๒ นก.)	๑๒๐ (๓ นก.)
การงานอาชีพและ เทคโนโลยี	๔๐	๔๐	๔๐	๘๐	๘๐	๘๐	๘๐ (๒ นก.)	๘๐ (๒ นก.)	๘๐ (๒ นก.)	๑๒๐ (๓ นก.)
ภาษาต่างประเทศ	๔๐	๔๐	๔๐	๘๐	๘๐	๘๐	๑๒๐ (๓ นก.)	๑๒๐ (๓ นก.)	๑๒๐ (๓ นก.)	๒๔๐ (๖ นก.)
รวมเวลาเรียน (พื้นฐาน)	๘๔๐	๘๔๐	๘๔๐	๘๔๐	๘๔๐	๘๔๐	๘๘๐ (๒๒ นก.)	๘๘๐ (๒๒ นก.)	๘๘๐ (๒๒ นก.)	๑,๖๔๐ (๔๑ นก.)
กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน	๑๒๐	๑๒๐	๑๒๐	๑๒๐	๑๒๐	๑๒๐	๑๒๐	๑๒๐	๑๒๐	๓๖๐
รายวิชา / กิจกรรมที่ สถานศึกษาจัดเพิ่มเติม ตามความพร้อมและจุดเน้น	ปีละไม่น้อยกว่า ๔๐ ชั่วโมง						ปีละไม่น้อยกว่า ๒๐๐ ชั่วโมง			ไม่น้อยกว่า ๑,๖๐๐ ชั่วโมง
รวมเวลาเรียนทั้งหมด	ไม่น้อยกว่า ๑,๐๐๐ ชั่วโมง / ปี						ไม่น้อยกว่า ๑,๒๐๐ ชั่วโมง / ปี			รวม ๓ ปี ไม่น้อยกว่า ๓,๖๐๐ ชั่วโมง

การปรับโครงสร้างหลักสูตรสถานศึกษา

กระทรวงศึกษาธิการได้มีแนวปฏิบัติเกี่ยวกับการบริหารจัดการเวลาเรียนของสถานศึกษาในโครงการ “ลดเวลา เพิ่มเวลา” ที่สอดคล้องกับโครงสร้างเวลาเรียนตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑ และนโยบายที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ จัดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษในชั้นประถมศึกษาปีที่ ๑-๓ จำนวน ๕ ชั่วโมงต่อสัปดาห์ จัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สาระประวัติศาสตร์และภูมิศาสตร์อย่างเข้มข้น กิจกรรมเพิ่มเวลาต้องเชื่อมโยงกับหลักสูตร และเวลาเรียนอยู่ภายใต้กรอบของโครงสร้างเวลาเรียน ทั้งนี้เพื่อให้การพัฒนาผู้เรียนมีคุณภาพสอดคล้องตามสภาพปัญหาและความต้องการของสังคม ประเทศชาติ เอื้อต่อการปรับเปลี่ยนการจัดการเรียนรู้ที่ผู้เรียนเป็นผู้รับความรู้ เช่น การบรรยาย การสาธิต การศึกษาใบความรู้ เป็นเพิ่มบทบาทของครูผู้สอนให้เป็นผู้อำนวยความสะดวก กระตุ้นให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ด้วยตนเองมากขึ้น ซึ่งสถานศึกษามีแนวทางในการปรับโครงสร้างหลักสูตรสถานศึกษา ดังนี้

ระดับประถมศึกษา

สถานศึกษาปรับเวลาเรียนวิชาพื้นฐานของแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ตามโครงสร้างเวลาเรียนที่หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑ กำหนดได้ตามความเหมาะสม และสอดคล้องตามแนวปฏิบัติที่กระทรวงศึกษากำหนด ทั้งนี้ต้องมีเวลาเรียนรวมตามที่กำหนดไว้ในโครงสร้างเวลาเรียน โดยรายวิชาพื้นฐาน เท่ากับ ๘๔๐ ชั่วโมง/ปี และรายวิชา/กิจกรรมที่สถานศึกษาจัดเพิ่มเติมตามความพร้อมและจุดเน้น เท่ากับ ๔๐ ชั่วโมง/ปี รวม ๘๘๐ ชั่วโมง/ปี (๒๒ ชั่วโมง/สัปดาห์) และผู้เรียนต้องมีคุณภาพตามมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัด เวลาของการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน จำนวน ๑๒๐ ชั่วโมง/ปี (๓ ชั่วโมง/สัปดาห์) ประกอบด้วย กิจกรรมแนะแนว กิจกรรมนักเรียน และกิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์ โดยเวลาเรียนรวมทั้งหมด ไม่เกิน ๑,๐๐๐ ชั่วโมง/ปี

ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น

สถานศึกษากำหนดจำนวนหน่วยกิตที่เรียนของแต่ละรายวิชาต่อภาคเรียนตามความเหมาะสม ทั้งนี้ต้องเป็นไปตามโครงสร้างเวลาเรียนที่หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑ กำหนด โดยรายวิชาพื้นฐาน เท่ากับ ๘๘๐ ชั่วโมง/ปี และรายวิชา/กิจกรรมที่สถานศึกษาจัดเพิ่มเติมตามความพร้อมและจุดเน้น เท่ากับ ๒๐๐ ชั่วโมง/ปี รวมทั้งสิ้น ๑,๐๘๐ ชั่วโมง/ปี (๒๗ ชั่วโมง/สัปดาห์) และผู้เรียนต้องมีคุณภาพตามมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัด เวลาของการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน จำนวน ๑๒๐ ชั่วโมง/ปี (๓ ชั่วโมง/สัปดาห์) ประกอบด้วย กิจกรรมแนะแนว กิจกรรมนักเรียน และกิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์ เวลาเรียนรวมทั้งหมดไม่เกิน ๑,๒๐๐ ชั่วโมง/ปี

แนวทางการปรับโครงสร้างเวลาเรียน ตามนโยบาย “ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้” ตามตารางที่ ๒

ตารางที่ ๒ แนวทางการปรับโครงสร้างเวลาเรียน ตามนโยบาย “ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้”

กลุ่มสาระการเรียนรู้/ รายวิชา / กิจกรรม	เวลาเรียนต่อปี ชั้น ป.๑-๓		เวลาเรียนต่อปี ชั้น ป.๔-๖		เวลาเรียนต่อปีชั้น ม.๑-๓	
	เดิม	ใหม่	เดิม	ใหม่	เดิม	ใหม่
กลุ่มสาระการเรียนรู้						
ภาษาไทย	๒๐๐	๒๐๐				
คณิตศาสตร์	๒๐๐	๒๐๐				
วิทยาศาสตร์	๘๐	๘๐				
ภาษาต่างประเทศ (ภาษาอังกฤษ)	๔๐	๒๐๐				
สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม						
- ประวัติศาสตร์	๔๐					
- ภูมิศาสตร์						
- ศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม						
- หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และ						
การดำเนินชีวิตในสังคม	๘๐	๑๖๐				
- เศรษฐศาสตร์						
สุขศึกษาและพลศึกษา	๘๐					
ศิลปะ	๘๐					
การงานอาชีพและเทคโนโลยี	๔๐					
รวมเวลาเรียนพื้นฐาน	๘๔๐	๘๔๐				
รายวิชาเพิ่มเติม	๔๐	๔๐				
กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน	๑๒๐	๑๒๐				
-กิจกรรมแนะแนว						
-กิจกรรมนักเรียน						
- ลูกเสือ เนตรนารี ยุวกาชาด						
ผู้บำเพ็ญประโยชน์นักศึกษาวิชาทหาร						
- ชุมนุม ชมรม						
- กิจกรรมเพื่อสังคมและ						
สาธารณประโยชน์						
รวมเวลาเรียนทั้งหมดตามที่หลักสูตรกำหนด	ไม่น้อยกว่า ๑,๐๐๐ ช.ม./ปี	ไม่เกิน ๑,๐๐๐ ช.ม./ปี	ไม่น้อยกว่า ๑,๐๐๐ ช.ม./ปี	ไม่เกิน ๑,๐๐๐ ช.ม./ปี	ไม่น้อยกว่า ๑,๒๐๐ ช.ม./ปี	ไม่เกิน ๑,๒๐๐ ช.ม./ปี

เงื่อนไขการจัดโครงสร้างหลักสูตรสถานศึกษาและการจัดการเรียนรู้

การปรับโครงสร้างหลักสูตรสถานศึกษาและการจัดการเรียนรู้ อยู่ภายใต้ข้อกำหนดของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑ และกรอบนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการ ซึ่งมีเงื่อนไขในการจัดดังนี้

๑. การจัดการเรียนรู้สาระประวัติศาสตร์และภูมิศาสตร์ ในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม กำหนดให้ต้องจัดแบบเข้มข้น

๒. การจัดกิจกรรมเพิ่มเวลารู้ กำหนดให้เชื่อมโยงกับมาตรฐานการเรียนรู้ และตัวชี้วัด โดยพิจารณาตัวชี้วัดที่พัฒนาทักษะกระบวนการ มาใช้ในการออกแบบกิจกรรมผ่านการพัฒนา ๔H แบ่งกิจกรรมเป็น ๒ กลุ่ม คือ กิจกรรมที่กำหนดให้เรียน และกิจกรรมที่เลือกเรียน

๓. สถานศึกษาอาจจัดกิจกรรมเพิ่มเวลารู้เป็นชั่วโมงเฉพาะในช่วงเวลาทำก่อนกลับบ้าน หรือเวลาอื่นตามบริบทและความเหมาะสมของสถานศึกษา โดยใช้เวลาเรียนของ ๘ กลุ่มสาระการเรียนรู้หรือกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

๔. วิชาหน้าที่พลเมือง เป็นรายวิชาเพิ่มเติม ให้จัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการลงสู่กิจกรรมที่สถานศึกษาดำเนินการอยู่แล้ว โดยไม่เพิ่มชั่วโมงในตารางเรียน ได้แก่ กิจกรรมการเรียนรู้บูรณาการในรายวิชาพื้นฐานและเพิ่มเติม กิจกรรมหน้าเสาธง กิจกรรมกีฬา กิจกรรมตามประเพณี กิจกรรมลูกเสือ เนตรนารี ยุวกาชาด เพื่อปลูกฝังให้เกิดการปฏิบัติและกลายเป็นพฤติกรรมในชีวิตประจำวัน

๕. ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ ๑ - ๓ สถานศึกษามีแนวทางในการบริหารจัดการเวลาเรียนและการจัดการเรียนรู้ ดังนี้

๕.๑ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม กลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ และกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี

๑) การจัดการเรียนรู้ สถานศึกษาอาจจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการใน ๔ กลุ่มสาระการเรียนรู้ หรือจัดบูรณาการกับกลุ่มสาระอื่นๆ หรือแยกรายวิชาได้ตามบริบทและความเหมาะสมของโรงเรียน ทั้งนี้ การจัดการเรียนรู้สาระประวัติศาสตร์ และภูมิศาสตร์ ต้องจัดการเรียนรู้แบบเข้มข้น

๒) การกำหนดเวลาเรียนรายวิชาใน ๔ กลุ่มสาระการเรียนรู้ดังกล่าว สามารถกำหนดเวลาเรียนได้ตามความพร้อม ความต้องการและจุดเน้นของโรงเรียน ทั้งนี้ ต้องมีเวลาเรียนรวม จำนวน ๑๖๐ ชั่วโมงต่อปี

๕.๒ การจัดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษ จำนวน ๕ ชั่วโมงต่อสัปดาห์ ให้จัดการเรียนรู้โดยใช้กิจกรรมวิธีการ สื่อเทคโนโลยี อย่างหลากหลาย และเน้นการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร

จากเงื่อนไขการจัดโครงสร้างหลักสูตรสถานศึกษาและการจัดการเรียนรู้ข้างต้น สถานศึกษาสามารถจัดโครงสร้างเวลาเรียนให้เหมาะสมกับบริบทของตนได้อย่างหลากหลาย โดยพิจารณาจาก

ความพร้อมของสถานศึกษา : ในส่วนของความพร้อมนั้น สถานศึกษาต้องพิจารณาจำนวนครูผู้สอนในแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ อุปกรณ์ สื่อการเรียนการสอน ห้องเรียนและสถานที่ สำหรับชั้นเรียนงบประมาณ ทรัพยากรต่างๆ ที่จะเอื้ออำนวยต่อการเรียนการสอน สถานศึกษาขนาดใหญ่ มีบุคลากร และครูผู้สอนแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้เพียงพอ อาจมีรูปแบบของโครงสร้างหลักสูตร/เวลาเรียนแตกต่างจากสถานศึกษาขนาดเล็กที่มีข้อจำกัดในเรื่องต่าง ๆ

ความต้องการและจุดเน้นของสถานศึกษา : ความต้องการและจุดเน้นของสถานศึกษา เป็นสิ่งสำคัญที่ต้องนำมาพิจารณาประกอบการจัดโครงสร้างหลักสูตร/เวลาเรียน สถานศึกษาอาจจัดการศึกษาที่มีจุดเน้น เช่น ภาษาต่างประเทศ วิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง การศึกษาเพื่อการมีงานทำ ซึ่งโครงสร้างหลักสูตร/เวลาเรียนของโปรแกรมเหล่านั้นย่อมแตกต่างกัน หรือสถานศึกษาที่อยู่ในเมืองใหญ่ ย่อมมีโครงสร้างหลักสูตรแตกต่างจากสถานศึกษาที่ตั้งอยู่บนดอยหรือชนบท เป็นต้น

ความต้องการของผู้เรียน : ความต้องการของผู้เรียนเป็นปัจจัยสำคัญอีกประการหนึ่งต่อการจัดโครงสร้างหลักสูตร/เวลาเรียน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ผู้เรียนบางกลุ่มอาจต้องการเรียนต่อในระดับอุดมศึกษาในสาขาต่าง ๆ แต่ก็มีบางกลุ่มที่ต้องการเตรียมพร้อมสำหรับการออกไปประกอบอาชีพ เป็นต้น สถานศึกษาจึงควรมีการสำรวจความต้องการของผู้เรียนเพื่อเป็นข้อมูลประกอบการพิจารณาด้วย

ตารางที่ ๓ ตัวอย่างโครงสร้างหลักสูตร ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๑-๓

รายวิชา/กิจกรรม	เวลาเรียน (เดิม)	ตัวอย่างการปรับเวลาเรียน (ชม./ปี)			
	(ชม./ปี)	แบบ ๑	แบบ ๒	แบบ ๓	แบบ ๔
รายวิชาพื้นฐาน	๘๔๐	๘๔๐	๘๔๐	๘๔๐	๘๔๐
ท๑...๑๐๑ ภาษาไทย	๒๐๐	๒๐๐	๒๐๐	๒๐๐	๒๐๐
ค๑...๑๐๑ คณิตศาสตร์	๒๐๐	๒๐๐	๒๐๐	๒๐๐	๒๐๐
ว๑...๑๐๑ วิทยาศาสตร์	๘๐	๘๐	๘๐	๘๐	๘๐
ส๑...๑๐๑ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม (เน้นภูมิศาสตร์)	๘๐	๔๐*	๔๐*	๔๐*	...
ส๑...๑๐๒ ประวัติศาสตร์	๔๐	๔๐*	๔๐*	๔๐*	๔๐
พ๑...๑๐๑ สุขศึกษาและพลศึกษา	๘๐	๒๐*	๓๐*	๓๐*	...
ศ๑...๑๐๑ ศิลปะ	๘๐	๒๐*	๓๐*	๒๐*	...
ง๑...๑๐๑ การงานอาชีพ และเทคโนโลยี	๔๐	๔๐ *	๒๐*	๓๐*	...
อ๑...๑๐๑ ภาษาอังกฤษ	๔๐	๒๐๐	๒๐๐	๒๐๐	๒๐๐
รายวิชา/กิจกรรมเพิ่มเติม	๔๐	๔๐	๔๐	๔๐	๔๐
ส๑...๒๓๑ หน้าที่พลเมือง	๔๐	๔๐	๔๐	๔๐	๔๐
กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน	๑๒๐	๑๒๐	๑๒๐	๑๒๐	๑๒๐
- กิจกรรมแนะแนว	๔๐	๔๐	๔๐	๔๐	๔๐
- กิจกรรมนักเรียน					
- ลูกเสือ/เนตรนารี/ยุวกาชาด	๔๐	๔๐	๔๐	๔๐	๔๐
- ชุมนุม/ชมรม	๓๐	๓๐	๓๐	๓๐	๓๐
- กิจกรรมเพื่อสังคมและ สาธารณประโยชน์	๑๐	๑๐	๑๐	๑๐	๑๐
กิจกรรมเพิ่มเวลารู้	บูรณาการ	บูรณาการ	บูรณาการ	บูรณาการ	บูรณาการ
รวมเวลาเรียนทั้งสิ้น	๑,๐๐๐	๑,๐๐๐	๑,๐๐๐	๑,๐๐๐	๑,๐๐๐

หมายเหตุ * จัดบูรณาการการเรียนรู้ร่วมกันตามความสอดคล้องของเนื้อหาและการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

แนวทางการจัดตารางเรียน

การจัดตารางเรียนที่เหมาะสมจะช่วยให้การพัฒนาคุณภาพผู้เรียนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ โดยทั่วไปนั้น สถานศึกษาจัดตารางเรียนที่แต่ละวิชาสอนแยกเป็นอิสระจากกัน โดยมีเวลาเรียนประมาณ ๕๐-๖๐ นาที เท่ากันทุกรายวิชา ซึ่งการจัดตารางเรียนในลักษณะดังกล่าวบางครั้งเป็นอุปสรรคต่อการเรียนรู้แบบบูรณาการ หรือการเรียนรู้ที่ต้องใช้ระยะเวลาต่อเนื่องเพื่อให้ผู้เรียนได้ฝึกปฏิบัติ ดังนั้น หากสถานศึกษามีแนวทางและรูปแบบการจัดตารางเรียนที่เหมาะสมกับการพัฒนาคุณภาพก็จะช่วยให้การจัดการเรียนรู้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น การจัดตารางเรียนอาจจัดทำได้ในลักษณะต่างๆ เช่น การจัดคาบคู่ต่อเนื่องกัน การจัดช่วงเวลาเรียนที่เหมาะสมกับธรรมชาติของรายวิชา การจัดตารางเรียนบูรณาการ เป็นต้น

สำหรับกิจกรรมเพิ่มเวลารู้ สถานศึกษาอาจจัดตารางเรียนที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้เรียนรู้แบบบูรณาการ เพื่อให้เชื่อมโยงศาสตร์ต่างๆ เข้าด้วยกัน และมีการนำความรู้ดังกล่าวไปประยุกต์และลงมือปฏิบัติจริง เช่น อาจให้ผู้เรียนรวมกลุ่มช่วยกันคิดบูรณาการความรู้ทางวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ การงานอาชีพและเทคโนโลยีเข้าด้วยกัน มีการตั้งวัตถุประสงค์ วางแผนการทำงาน ศึกษาดำเนินงาน และหาข้อสรุปร่วมกัน ซึ่งกิจกรรมการเรียนรู้เหล่านี้นอกจากช่วยเสริมสร้างความรู้ ความสามารถทางวิชาการ และทักษะการคิดวิเคราะห์แล้ว ยังสามารถปลูกฝังคุณลักษณะต่างๆ ทั้งนี้ อาจใช้เวลาเรียนพื้นฐานของรายวิชาบางกลุ่มสาระการเรียนรู้ และเวลาในการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนมาจัดกิจกรรมเพิ่มเวลารู้ได้

ตัวอย่างที่ ๑ ตารางจัดกิจกรรมการเรียนรู้ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๑ ภาคเรียนที่ ๒

โรงเรียน อำเภอ จังหวัด.....

เวลา วัน	๐๗.๐๐ - ๘.๓๐ น.	๘.๓๐ - ๙.๓๐ น.	๙.๓๐ - ๑๐.๓๐ น.	๑๐.๓๐ - ๑๑.๓๐ น.	๑๑.๓๐ - ๑๒.๓๐ น.	๑๒.๓๐ - ๑๓.๓๐ น.	๑๓.๓๐ - ๑๔.๓๐ น.	๑๔.๓๐ - ๑๕.๓๐ น.
จันทร์	กิจกรรมยามเช้า หน้าที่พลเมือง	ค๑๑๑๐๑ คณิตศาสตร์	ท๑๑๑๐๑ ภาษาไทย	จัดการเรียนรู้บูรณาการ ๔ กลุ่มสาระ (สังคมฯ/ศิลปะ/สุขฯ/การงานฯ)	พักรับประทานอาหารกลางวัน	ว๑๑๑๐๑ วิทยาศาสตร์	เพิ่มเวลารู้ จัดการเรียนรู้บูรณาการ ภาษาอังกฤษเพื่อการ สื่อสาร ภาษาไทย คณิตศาสตร์ ฯลฯ	ซ่อมเสริม/ กิจกรรมตามจุดเน้น ของสถานศึกษา
อังคาร		ค๑๑๑๐๑ คณิตศาสตร์	ป๑๑๑๐๑ ภาษาอังกฤษ	ท๑๑๑๐๑ ภาษาไทย		แนะแนว ชมรม/ชุมนุม*	เพิ่มเวลารู้ จัดการเรียนรู้บูรณาการ ภาษาไทย คณิตศาสตร์ ภาษาอังกฤษ ฯลฯ	ซ่อมเสริม/ กิจกรรมตามจุดเน้น ของสถานศึกษา
พุธ		ท๑๑๑๐๑ ภาษาไทย	ป๑๑๑๐๑ ภาษาอังกฤษ	จัดการเรียนรู้บูรณาการ ๔ กลุ่มสาระ (สังคมฯ/ศิลปะ/สุขฯ/การงานฯ)		ส๑๑๑๐๒ ประวัติศาสตร์	เพิ่มเวลารู้ จัดการเรียนรู้บูรณาการ คณิตศาสตร์ ภาษาไทย ภาษาอังกฤษ ฯลฯ	ซ่อมเสริม/ กิจกรรมตามจุดเน้น ของสถานศึกษา
พฤหัสบดี		ป๑๑๑๐๑ ภาษาอังกฤษ	ค๑๑๑๐๑ คณิตศาสตร์	จัดการเรียนรู้บูรณาการ ๔ กลุ่มสาระ (สังคมฯ/ศิลปะ/สุขฯ/การงานฯ)		ลูกเสือ - ยุวกาชาด*	เพิ่มเวลารู้ จัดการเรียนรู้บูรณาการ ภาษาไทย คณิตศาสตร์ ภาษาอังกฤษ ฯลฯ	ซ่อมเสริม/ กิจกรรมตามจุดเน้น ของสถานศึกษา
ศุกร์		ท๑๑๑๐๑ ภาษาไทย	ว๑๑๑๐๑ วิทยาศาสตร์	ป๑๑๑๐๑ ภาษาอังกฤษ		ค๑๑๑๐๑ คณิตศาสตร์	เพิ่มเวลารู้ จัดกิจกรรมเพื่อสังคม และสาธารณประโยชน์	ซ่อมเสริม/ กิจกรรมตามจุดเน้น ของสถานศึกษา

หมายเหตุ การจัดกิจกรรมเพิ่มเวลารู้ จัดบูรณาการอยู่ในเวลาเรียนตามโครงสร้างเวลาเรียนที่หลักสูตรกำหนด โดยบูรณาการในรายวิชาพื้นฐาน วิชาเพิ่มเติม และกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ตามความเหมาะสม

ตัวอย่างที่ ๒ ตารางจัดกิจกรรมการเรียนรู้ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๒ ภาคเรียนที่ ๒

โรงเรียน อำเภอ จังหวัด.....

เวลา วัน	๐๗.๐๐ - ๘.๓๐ น.	๘.๓๐ - ๙.๓๐ น.	๙.๓๐ - ๑๐.๓๐ น.	๑๐.๓๐ - ๑๑.๓๐ น.	๑๑.๓๐ - ๑๒.๓๐ น.	๑๒.๓๐ - ๑๓.๓๐ น.	๑๓.๓๐ - ๑๔.๓๐ น.	๑๔.๓๐ - ๑๕.๓๐ น.
จันทร์	กิจกรรมยามเช้า หน้าที่พลเมือง	ค๑๒๑๐๑ คณิตศาสตร์	ท๑๒๑๐๑ ภาษาไทย	จัดการเรียนรู้บูรณาการ ๔ กลุ่มสาระ (สังคมฯ/ศิลปะ/สุขฯ/การงานฯ)	พักรับประทานอาหารกลางวัน	แนะแนว ชมรม/ชุมนุม	เพิ่มเวลารู้ จัดการเรียนรู้บูรณาการ ภาษาอังกฤษเพื่อการ สื่อสาร ภาษาไทย คณิตศาสตร์ ฯลฯ	ซ่อมเสริม/ กิจกรรมตามจุดเน้น ของสถานศึกษา
อังคาร		ค๑๒๑๐๑ คณิตศาสตร์	อ๑๒๑๐๑ ภาษาอังกฤษ	ท๑๒๑๐๑ ภาษาไทย		ว๑๒๑๐๑ วิทยาศาสตร์	เพิ่มเวลารู้ จัดการเรียนรู้บูรณาการ ภาษาไทย คณิตศาสตร์ ภาษาอังกฤษ ฯลฯ	ซ่อมเสริม/ กิจกรรมตามจุดเน้น ของสถานศึกษา
พุธ		ท๑๒๑๐๑ ภาษาไทย	จัดการเรียนรู้บูรณาการ ๔ กลุ่มสาระ (สังคมฯ/ศิลปะ/สุขฯ/การงานฯ)	ส๑ ๑๒๑๐๒ ประวัติศาสตร์		อ๑๒๑๐๑ ภาษาอังกฤษ	เพิ่มเวลารู้ จัดการเรียนรู้บูรณาการ คณิตศาสตร์ ภาษาไทย ภาษาอังกฤษ ฯลฯ	ซ่อมเสริม/ กิจกรรมตามจุดเน้น ของสถานศึกษา
พฤหัสบดี		อ๑๒๑๐๑ ภาษาอังกฤษ	ค๑๒๑๐๑ คณิตศาสตร์	จัดการเรียนรู้บูรณาการ ๔ กลุ่มสาระ (สังคมฯ/ศิลปะ/สุขฯ/การงานฯ)		ลูกเสือ - ยุวกาชาด	เพิ่มเวลารู้ จัดการเรียนรู้บูรณาการ ภาษาไทย คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ ฯลฯ	ซ่อมเสริม/ กิจกรรมตามจุดเน้น ของสถานศึกษา
ศุกร์		ท๑๒๑๐๑ ภาษาไทย	ว๑๒๑๐๑ วิทยาศาสตร์	ค๑๒๑๐๑ คณิตศาสตร์		อ๑๒๑๐๑ ภาษาอังกฤษ	เพิ่มเวลารู้ จัดกิจกรรมเพื่อสังคม และสาธารณประโยชน์	ซ่อมเสริม/ กิจกรรมตามจุดเน้น ของสถานศึกษา

หมายเหตุ การจัดกิจกรรมเพิ่มเวลารู้ จัดบูรณาการอยู่ในเวลาเรียนตามโครงสร้างเวลาเรียนที่หลักสูตรกำหนด โดยบูรณาการในรายวิชาพื้นฐาน วิชาเพิ่มเติม และกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ตามความเหมาะสม

ตัวอย่างที่ ๓ ตารางจัดกิจกรรมการเรียนรู้ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๓ ภาคเรียนที่ ๒

โรงเรียน อำเภอ จังหวัด.....

เวลา วัน	๐๗.๐๐ - ๘.๓๐ น.	๘.๓๐ - ๙.๓๐ น.	๙.๓๐ - ๑๐.๓๐ น.	๑๐.๓๐ - ๑๑.๓๐ น.	๑๑.๓๐ - ๑๒.๓๐ น.	๑๒.๓๐ - ๑๓.๓๐ น.	๑๓.๓๐ - ๑๔.๓๐ น.	๑๔.๓๐ - ๑๕.๓๐ น.
จันทร์	กิจกรรมยามเช้า หน้าที่พลเมือง	ค๑๓๑๐๑ คณิตศาสตร์	ท๑๓๑๐๑ ภาษาไทย	จัดการเรียนรู้บูรณาการ ๔ กลุ่มสาระ (สังคมฯ/ศิลปะ/สุขฯ/การงานฯ)	พักรับประทานอาหารกลางวัน	ว๑๓๑๐๑ วิทยาศาสตร์	เพิ่มเวลารู้ จัดการเรียนรู้บูรณาการ ภาษาอังกฤษเพื่อการ สื่อสาร ภาษาไทย คณิตศาสตร์ ฯลฯ	ซ่อมเสริม/ กิจกรรมตามจุดเน้น ของสถานศึกษา
อังคาร		ค๑๓๑๐๑ คณิตศาสตร์	อ๑๓๑๐๑ ภาษาอังกฤษ	ท๑๓๑๐๑ ภาษาไทย		แนะแนว ชมรม/ชุมนุม	เพิ่มเวลารู้ จัดกิจกรรมเพื่อสังคม และสาธารณประโยชน์	ซ่อมเสริม/ กิจกรรมตามจุดเน้น ของสถานศึกษา
พุธ		ท๑๓๑๐๑ ภาษาไทย	อ๑๓๑๐๑ ภาษาอังกฤษ	ค๑๓๑๐๑ คณิตศาสตร์		จัดการเรียนรู้บูรณาการ ๔ กลุ่มสาระ (สังคมฯ/ศิลปะ/สุขฯ/การงานฯ)	เพิ่มเวลารู้ จัดการเรียนรู้บูรณาการ ภาษาไทย คณิตศาสตร์ ภาษาอังกฤษ ฯลฯ	ซ่อมเสริม/ กิจกรรมตามจุดเน้น ของสถานศึกษา
พฤหัสบดี		อ๑๓๑๐๑ ภาษาอังกฤษ	ค๑๓๑๐๑ คณิตศาสตร์	ส๑๓๑๐๒ ประวัติศาสตร์		ลูกเสือ - ยุวกาชาด	เพิ่มเวลารู้ จัดการเรียนรู้บูรณาการ คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ สังคม ศึกษา ฯลฯ	ซ่อมเสริม/ กิจกรรมตามจุดเน้น ของสถานศึกษา
ศุกร์		ท๑๓๑๐๑ ภาษาไทย	ว๑๓๑๐๑ วิทยาศาสตร์	จัดการเรียนรู้บูรณาการ ๔ กลุ่มสาระ (สังคมฯ/ศิลปะ/สุขฯ/การงานฯ)		อ๑๓๑๐๑ ภาษาอังกฤษ	เพิ่มเวลารู้ จัดการเรียนรู้บูรณาการ คณิตศาสตร์ ภาษาไทย ภาษาอังกฤษ ฯลฯ	ซ่อมเสริม/ กิจกรรมตามจุดเน้น ของสถานศึกษา

หมายเหตุ การจัดกิจกรรมเพิ่มเวลารู้ จัดบูรณาการอยู่ในเวลาเรียนตามโครงสร้างเวลาเรียนที่หลักสูตรกำหนด โดยบูรณาการในรายวิชาพื้นฐาน วิชาเพิ่มเติม และ
กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ตามความเหมาะสม

บทที่ ๓

การออกแบบกิจกรรมเพิ่มเวลา

กิจกรรมลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้ เป็นการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑ ที่เน้นผู้เรียนลงมือปฏิบัติ คิดวิเคราะห์ ทำงานเป็นทีม เผชิญประสบการณ์ตรง เรียนรู้ด้วยตนเอง และได้ค้นพบศักยภาพของตนเอง โดยกิจกรรมเพิ่มเวลารู้เน้นเป้าหมายการพัฒนา ๔H ประกอบด้วย การพัฒนาสมอง (Head) การพัฒนาจิตใจ (Heart) การพัฒนาทักษะการปฏิบัติ (Hand) และการพัฒนาสุขภาพ (Health) เชื่อมโยงกับมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัด สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน ๕ ประการ และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน ๘ ประการ พัฒนาทักษะการเรียนรู้สำหรับศตวรรษที่ ๒๑ และพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ตามแนวการประเมินผลผู้เรียนนานาชาติ (PISA) การจัดการเรียนรู้ผู้สอนควรลดบทบาทจากผู้ให้ความรู้ เป็นการให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ด้วยการลงมือปฏิบัติจริง (Active Learning)

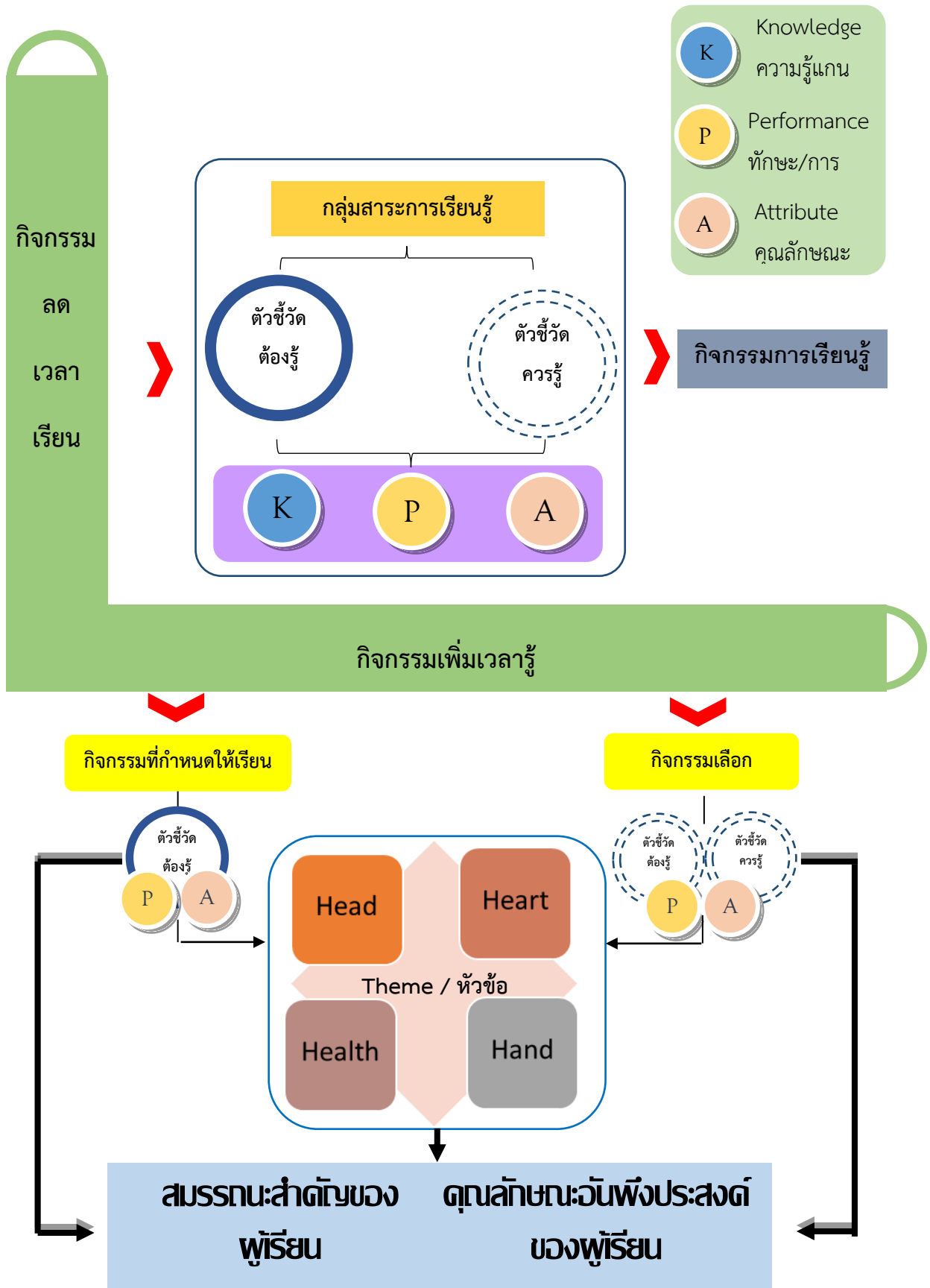
การออกแบบกิจกรรมลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้

การออกแบบกิจกรรมลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้ ผู้สอนต้องออกแบบกิจกรรมให้มีความเชื่อมโยงระหว่างกิจกรรมลดเวลาเรียนและกิจกรรมเพิ่มเวลารู้ โดยกิจกรรมลดเวลาเรียนเป็นการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ความสามารถตามมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัด ของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑ ที่ลดบทบาทผู้สอนในการบรรยายหรือให้ความรู้เป็นการจัดการเรียนรู้ที่ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ด้วยการลงมือปฏิบัติจริง (Active Learning) และกิจกรรมเพิ่มเวลารู้เป็นการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยเน้นหลัก ๔H ได้แก่ กิจกรรมพัฒนาสมอง (Head) กิจกรรมพัฒนาจิตใจ (Heart) กิจกรรมพัฒนาทักษะการปฏิบัติ (Hand) และกิจกรรมพัฒนาสุขภาพ (Health) ซึ่งผู้เรียนจะได้ฝึกทักษะและเสริมสร้างคุณลักษณะอันพึงประสงค์ที่เชื่อมโยงจากกิจกรรมลดเวลาเรียน

กรอบความเชื่อมโยงระหว่างกิจกรรมลดเวลาเรียนและกิจกรรมเพิ่มเวลารู้

การออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ให้มีความเชื่อมโยงระหว่างกิจกรรมลดเวลาเรียนและกิจกรรมเพิ่มเวลารู้ ผู้สอนสามารถเชื่อมโยงการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ในช่วงลดเวลาเรียน จากตัวชี้วัดในแต่ละรายวิชาที่มุ่งให้ผู้เรียนเกิดทั้งความรู้/ความคิดรวบยอด (K : Knowledge) ทักษะ/การปฏิบัติ (P : Performance) และคุณลักษณะอันพึงประสงค์สู่การจัดการกิจกรรมเพิ่มเวลารู้ที่ให้ผู้เรียนได้ปฏิบัติ (Active Learning) ตามความสนใจความสนใจจากการได้มีส่วนร่วมในประสบการณ์ที่สอดคล้องกับชีวิตจริง อาทิ พัฒนาทักษะการคิดขั้นสูงจากการลงมือปฏิบัติ การทำงานสามารถพัฒนาเป็นอาชีพหรือเลือกแนวทางการศึกษาต่อในระดับที่สูง และเกิดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ที่พร้อมสู่การเป็นพลเมืองที่มีคุณภาพในยุคแห่งศตวรรษที่ ๒๑ ที่ต่อยอดเป็นการพัฒนาต่อยอดจากตัวชี้วัดที่เน้นการปฏิบัติและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ในกิจกรรมลดเวลาเรียน ให้การจัดการกิจกรรมในช่วงเพิ่มเวลารู้มีความหมายกับชีวิตจริงยิ่งขึ้น

ทั้งนี้ กิจกรรมเพิ่มเวลารู้ ควรมีทั้งกิจกรรมที่กำหนดให้เรียน ซึ่งเชื่อมโยงกับตัวชี้วัดที่ต้องรู้ และกิจกรรมให้เลือกเรียนที่ผู้เรียนเลือกได้ตามความถนัดความสนใจ ซึ่งทั้งกิจกรรมที่กำหนดให้เรียน และกิจกรรมให้เลือกเรียน มุ่งเน้นประเมินด้านทักษะ/การปฏิบัติ (Performance) และด้านคุณลักษณะอันพึงประสงค์ (Attribute) ที่สอดคล้องกับมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัดในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑ การดำเนินการตามกรอบในแผนภาพที่ ๒

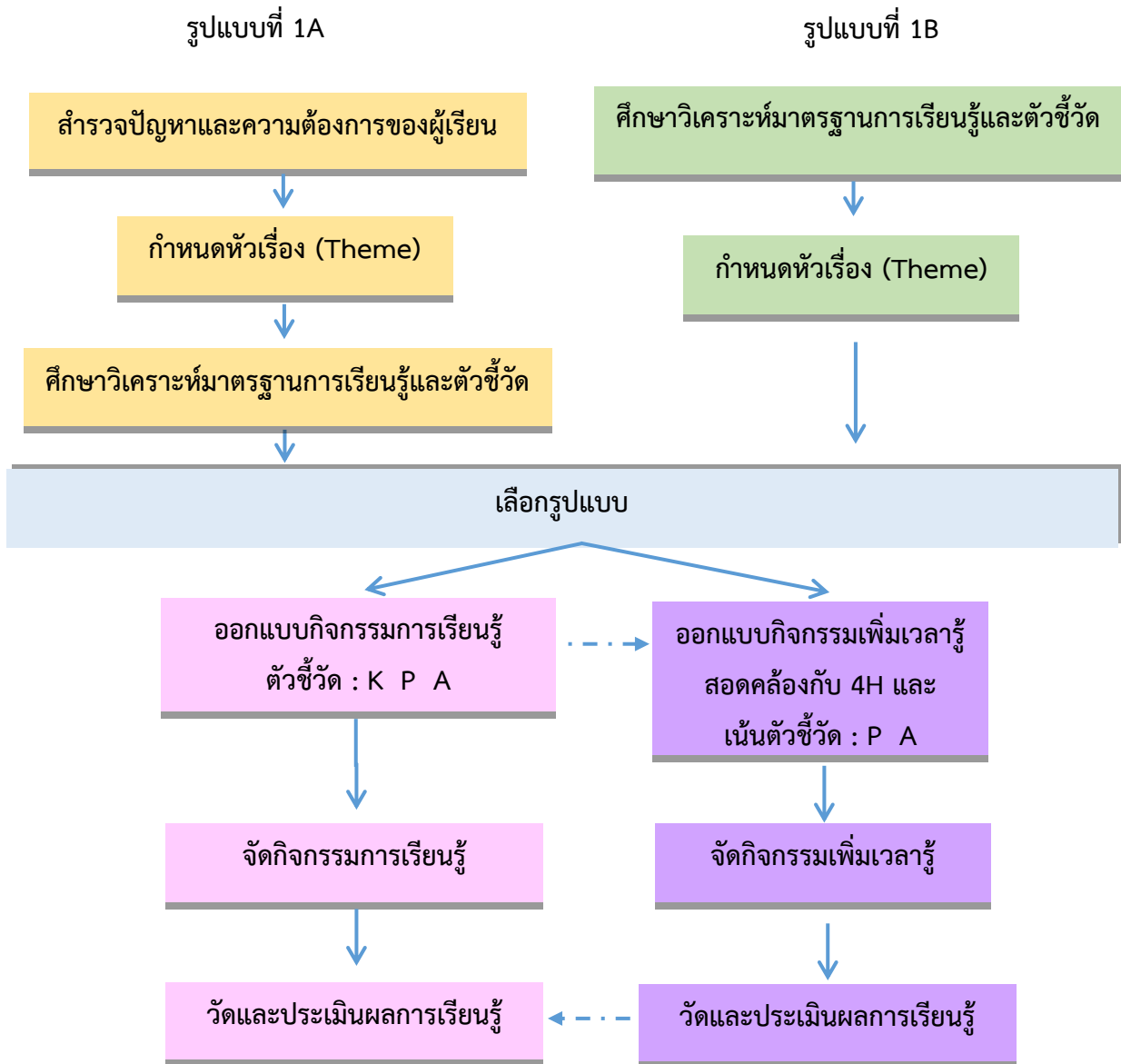

ภาพที่ ๒ กรอบความเชื่อมโยงระหว่างกิจกรรมลดเวลาเรียนและเพิ่มเวลารู้

แนวทางการออกแบบกิจกรรมลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้

การออกแบบกิจกรรมลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้ สามารถดำเนินการได้ดังนี้

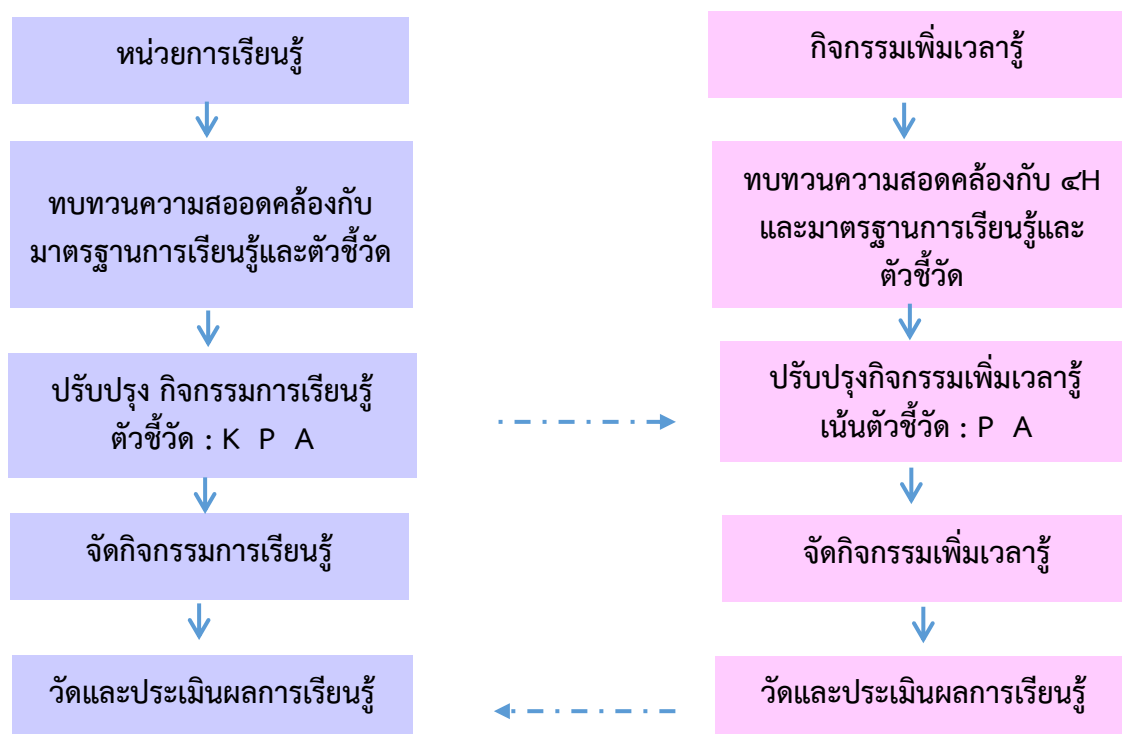
กรณีที่ ๑ สถานศึกษาที่ยังไม่มีหน่วยการเรียนรู้และกิจกรรมเพิ่มเวลารู้ สามารถดำเนินการได้ ๒ รูปแบบ คือ รูปแบบที่ ๑A เริ่มต้นจากการสำรวจปัญหาและความต้องการของผู้เรียน รูปแบบที่ ๑B เริ่มต้นจากศึกษาวิเคราะห์มาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัด ดังแผนภาพที่ ๓

แผนภาพที่ ๓ การออกแบบกิจกรรมลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้ กรณีที่สถานศึกษาไม่มีหน่วยการเรียนรู้และ
กิจกรรมเพิ่มเวลารู้

กรณีที่ ๒ สำหรับสถานศึกษาที่มีหน่วยการเรียนรู้และกิจกรรมเพิ่มเวลารู้อยู่แล้ว สามารถดำเนินการได้ดังแผนภาพที่ ๔

กรณีที่ ๒

แผนภาพที่ ๔ การออกแบบกิจกรรมลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้ กรณีที่สถานศึกษามีหน่วยการเรียนรู้และ กิจกรรมเพิ่มเวลารู้

หลักการสำคัญของการจัดกิจกรรมเพิ่มเวลารู้

การจัดกิจกรรมเพิ่มเวลารู้ มีรูปแบบการจัดกิจกรรม ๒ ลักษณะ ซึ่งขึ้นอยู่กับธรรมชาติของวิชา ได้แก่ กิจกรรมบูรณาการ และกิจกรรมเฉพาะเรื่อง โดยมีหลักการสำคัญของการจัดกิจกรรม ๗ ประการดังนี้

๑. เชื่อมโยงตัวชี้วัด: สอดคล้องและเชื่อมโยงกับมาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัด ตามหลักสูตรแกนกลาง การศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑

๒. เน้นจัด ๔H: เน้นการจัดกิจกรรมให้บรรลุเป้าหมาย ๔H ได้แก่ กิจกรรมพัฒนาสมอง (Head) กิจกรรมพัฒนาจิตใจ (Heart) กิจกรรมพัฒนาทักษะการปฏิบัติ (Hand) และกิจกรรมพัฒนาสุขภาพ (Health)

๓. ผู้เรียนเป็นสุข: เรียนรู้อย่างมีความสุข โดยการใช้วิธีการจัดกิจกรรมที่หลากหลายอย่างเหมาะสม ตอบสนองความสนใจ ความถนัด ความต้องการ และความแตกต่างของผู้เรียน

๔. สนุกการคิดขั้นสูง: เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้วางแผน คิดวิเคราะห์ ค้นคว้า ถกเถียง สร้างความคิด เชิงเหตุผล อภิปราย สรุปความรู้ นำเสนอ จุดประกายความคิด สร้างแรงบันดาลใจ สร้างความมุ่งมั่นเพื่อ แสวงหาความรู้ การแก้ปัญหาและสร้างสรรค์นวัตกรรม

๕. มุ่งทำงานเป็นกลุ่ม: จัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ร่วมกันเป็นทีม ทำงานอย่างเป็นระบบ แลกเปลี่ยนประสบการณ์ ช่วยเหลือเกื้อกูล มีความสามัคคี และเป็นผู้นำผู้ตามที่ดี

๖. ลุ่มลึกแหล่งเรียนรู้: ใช้แหล่งเรียนรู้ ภูมิปัญญา สิ่งแวดล้อม และเทคโนโลยีสารสนเทศ เพื่อพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้

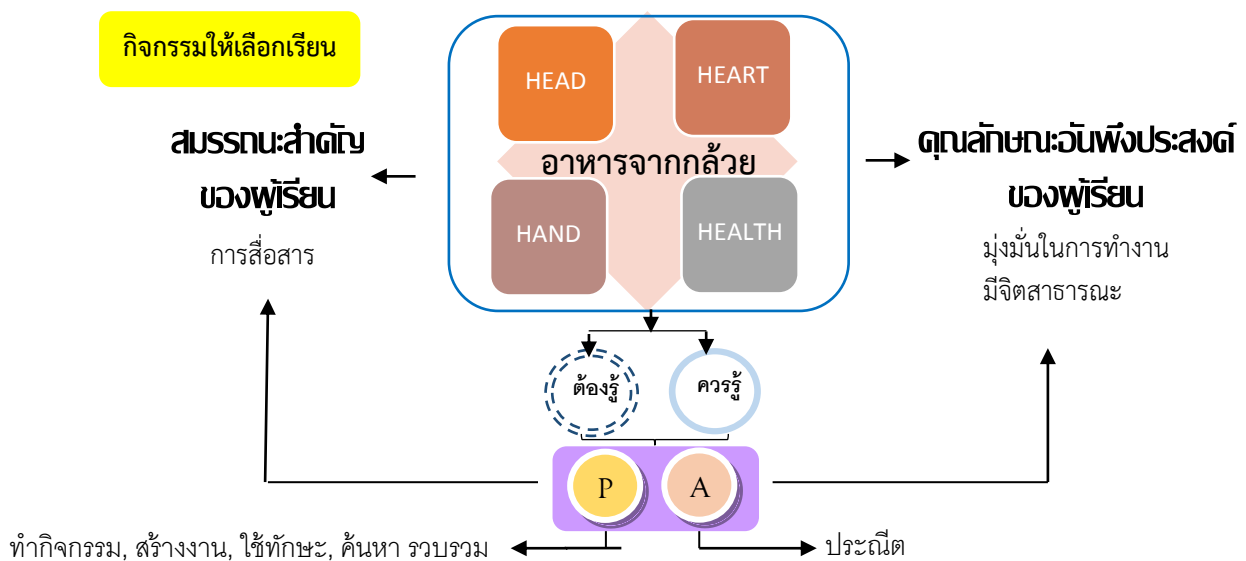
๗. สู่การประเมิน P&A: ประเมินผลตามสภาพจริง (Authentic Assessment) โดยใช้เทคนิควิธีการที่หลากหลาย เน้นการประเมินการปฏิบัติ (P: Performance Assessment) และการประเมินคุณลักษณะ (A: Attribute Assessment)

แสดงโดยสรุปดังแผนภาพที่ ๕

ภาพที่ ๕ ๗ หลักการสำคัญของการจัดกิจกรรมเพิ่มเวลา

ทั้งนี้ได้แสดงตัวอย่างการออกแบบกิจกรรมลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้ กรณีที่ ๑ สถานศึกษาที่ยังไม่มีหน่วยการเรียนรู้และกิจกรรมเพิ่มเวลารู้ คือ กิจกรรมเรื่องอาหารจากกล้วย โดยใช้แผนภาพ Info Graphic ในหน้า ๒๙ – ๓๐ นอกนั้น เป็นตัวอย่างกิจกรรมเพิ่มเวลารู้ ที่น่าสนใจที่สถานศึกษาสามารถนำไปพัฒนาให้เหมาะสมกับบริบท ได้แก่ กระปุกออกสินสร้างสรรค์ สำนึกความเป็นไทย และฝึกตบชวากับสิ่งแวดล้อม โดยนำเสนอเป็นแผนภาพ Info Graphic ในหน้า ๓๑ – ๓๓ สำหรับตัวอย่างกิจกรรมเพิ่มเวลารู้ที่มีรายละเอียดของกิจกรรมอยู่ในภาคผนวก

ว 3.1 ป.5/2 สืบค้นข้อมูลและอธิบายการนำวัสดุไปใช้
ในชีวิตประจำวัน

ง 1.1 ป.5/2 ใช้ทักษะการจัดการในการทำงานอย่างเป็น
ระบบ ประณีตและมีความคิดสร้างสรรค์

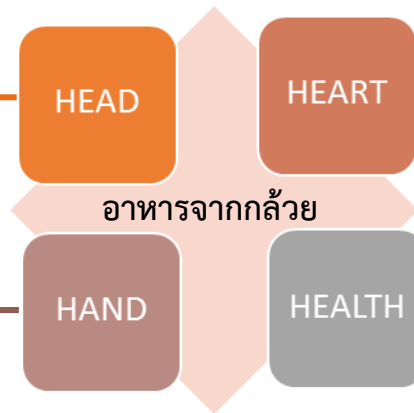

ง 1.1 ป.5/2 ใช้ทักษะการจัดการในการทำงาน
อย่างเป็นระบบ ประณีตและมีความคิด
สร้างสรรค์

ง 3.1 ป.5/1 ค้นหา รวบรวมข้อมูลที่สนใจ และ
เป็นประโยชน์จากแหล่งข้อมูลต่างๆ ที่เชื่อถือได้
ตรงตามวัตถุประสงค์

ง 3.1 ป.5/2 สร้างงานเอกสารเพื่อใช้ประโยชน์
ในชีวิตประจำวันด้วยความรับผิดชอบ

ส 3.1 ป.5/2 ประยุกต์ใช้แนวคิดของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง
ในการทำกิจกรรมต่างๆ ในครอบครัว โรงเรียน และชุมชน

ง 3.1 ป.5/2 สร้างงานเอกสารเพื่อใช้ประโยชน์ใน
ชีวิตประจำวันด้วยความรับผิดชอบ

พ 3.1 ป.5/2 เล่นเกมนำไปสู่กีฬาที่เลือกและ
กิจกรรมการเคลื่อนไหวแบบพลัด

อาหารจากกล้วย

๒๖

สื่อการเรียนรู้:

ตัวอย่างอาหารจากกล้วย, อุปกรณ์
การสืบค้นข้อมูล, วัสดุอุปกรณ์ที่ใช้
ทำอาหาร

ทำงานเป็นขั้นเป็นตอน วางแผน
อย่างเป็นระบบ และประเมินผลการ
ทำงานเพื่อการพัฒนางาน

ส ๓.๑ ป.๕/๒

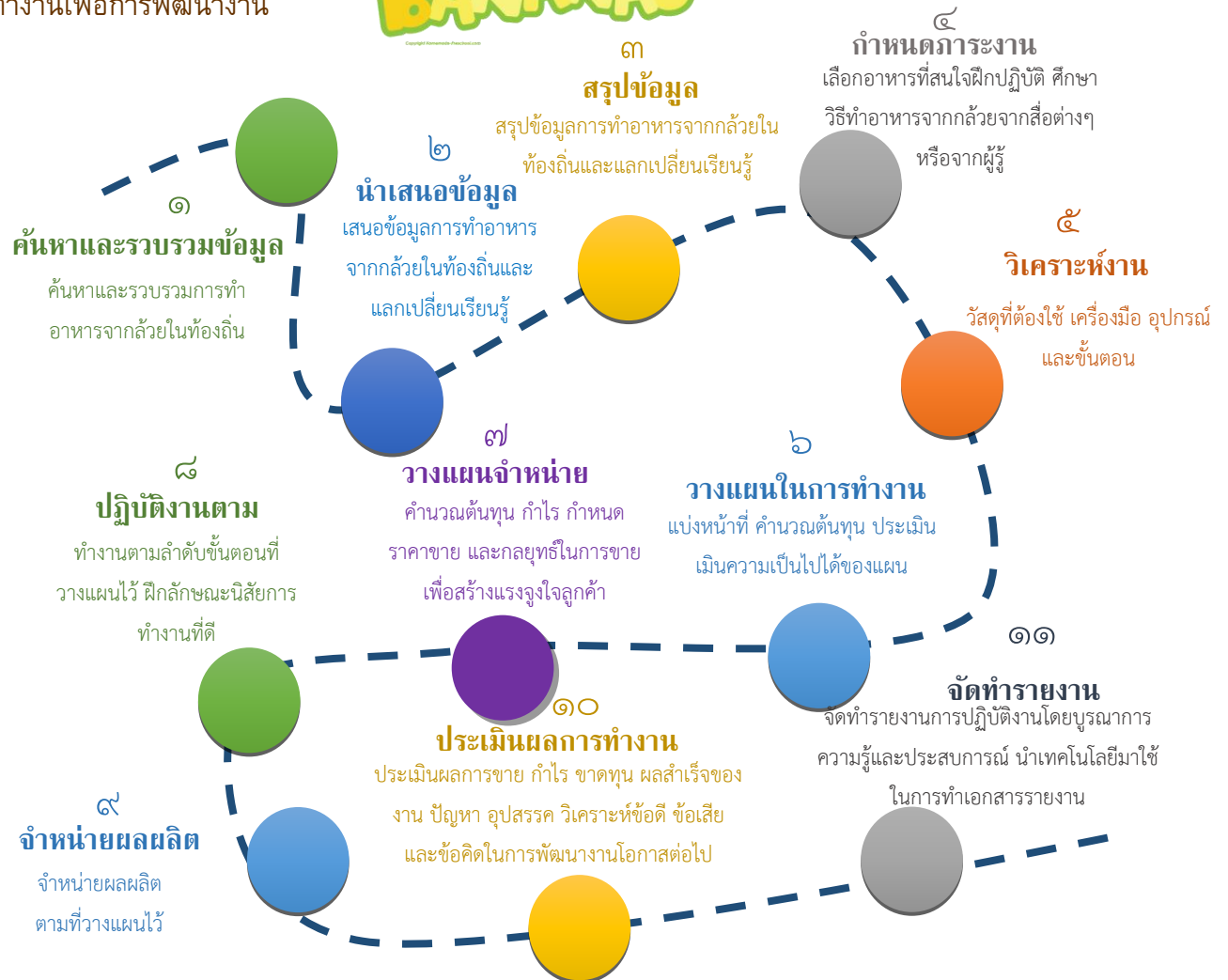
ง ๑.๑ ป.๕/๒ ง ๓.๑ ป.๕/๑ ง ๓.๑ ป.๕/๒

ว ๓.๑ ป.๕/๒

พ ๓.๑ ป.๕/๒

P

A

ออมสินสร้างสรรค์

พัฒนาทักษะการคิด การสื่อสาร การแก้ปัญหา ความคิดสร้างสรรค์
ตระหนักถึงความอดออม และนำทรัพยากรกลับมาใช้ใหม่

สังคม ศาสนา
และ
วัฒนธรรม

ส ๓.๑ ป.๑/๒ ส ๓.๑ ป.๒/๔ ส ๓.๑ ป.๓/๒
ส ๓.๑ ป.๔/๓ ส ๓.๑ ป.๕/๒ ส ๓.๑ ป.๖/๓

ศิลปะ

ศ ๑.๑ ป.๑/๓ ศ ๑.๑ ป.๒/๔ ศ ๑.๑ ป.๓/๗
ศ ๑.๑ ป.๔/๕ ศ ๑.๑ ป.๕/๒ ศ ๑.๑ ป.๖/๒

การทำงาน
อาชีพและ
เทคโนโลยี

ง ๑.๑ ป.๑/๒ ง ๑.๑ ป.๒/๒ ง ๑.๑ ป.๓/๒
ง ๑.๑ ป.๔/๒ ง ๑.๑ ป.๕/๒ ง ๑.๑ ป.๖/๒

P

A

- เหริยและธนบัตรประเภทต่างๆ
- เพลง “รวมเงิน”
- ตัวอย่างชิ้นงาน “กระปุกออมสินไม้ไผ่”
- วัสดุ/อุปกรณ์ต่างๆ เพื่อการทำ
กระปุกออมสินจากไม้ไผ่

สื่อการ
เรียนรู้

HEAD	HEART	HAND	คุณลักษณะ
คิดวิเคราะห์	ประหยัด	การออกแบบผลิตภัณฑ์	มีวินัย
การสื่อสาร	อดออม	การนำเสนอผลงาน	อยู่อย่างพอเพียง
การแก้ปัญหา			มุ่งมั่นในการทำงาน
สมรรถนะสำคัญ	กิจกรรมที่ 3		
การคิด			
การสื่อสาร			
การแก้ปัญหา			

๑. ทบทวนขั้นตอนการทำกระปุกออมสิน ตามแผนในกิจกรรมที่ ๒
๒. ลงมือสร้างชิ้นงาน “กระปุกออมสิน” ตามแผนที่วางไว้
๓. ตกแต่งลวดลาย
๔. นำเสนอชิ้นงาน และปัญหาและสาเหตุของอุปสรรคขณะทำงาน

๑. ผู้เรียนศึกษาความเป็นมาและข้อดีของการใช้กระปุกออมสิน
๒. ผู้เรียนวางแผนการทำกระปุกออมสิน จาก ๔ ประเด็น คือ การออกแบบ วัสดุ ขั้นตอน และการตกแต่ง
๓. ผู้เรียนปรับแผน จากการประเมินปัญหาอุปสรรค ความไม่สอดคล้องกัน ระหว่างแผน และการทำงานจริง
๔. นำเสนอผลงานการออกแบบ และผู้เรียนร่วมกันคัดเลือกผลงานการออกแบบ

กิจกรรมที่ 2

กิจกรรมที่ 1

๑. ผู้เรียนคิดหาวิธีรวมเงินให้ได้ค่าเงินจำนวนต่างๆ ตามที่สถานการณ์ปัญหากำหนด โดยผู้สอนให้ประเภทเงินกับผู้เรียนอย่างหลากหลาย
๒. ผู้เรียนเล่นเกม “รวมเงิน”
๓. สนทนาถึงค่าใช้จ่ายในแต่ละวันจนสรุปเป็น รายรับ รายจ่าย และการออมของผู้เรียน

สำนักไทย

ขั้นตอนสู่การสร้างจิตสำนึกความเป็นไทย
Historical Method

Head

วิเคราะห์และ
ตีความข้อมูล

ภูมิใจในชาติ ศาสนา กษัตริย์
รักษาสืบวงศ์
ชื่อเสียงเกียรติยศ
และมรดกการณในสิ่งที่ตั้งงาม

Heart

ใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์
ในการสืบค้น รวบรวม และ
นำเสนอข้อมูล ใช้เครื่องมือ
ทางภูมิศาสตร์ศึกษาข้อมูล
ทักษะการทำงานเป็นทีม
พฤติกรรมป้องกันการ
และแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อม
ที่มีต่อสุขภาพ

Hand

Health

กำหนดประเด็นศึกษา

คู่มือทัศน์หรือสื่ออื่นๆ เกี่ยวกับประวัติศาสตร์ชาติไทยสมัย
ต่างๆ ถกแถลงเรื่องราว เพื่อกำหนดประเด็นการศึกษา
เลือกประเด็นและร่วมกันศึกษาตามที่สนใจ

สืบค้นและรวบรวมข้อมูล

ผู้เรียนใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์และเครื่องมือทาง
ภูมิศาสตร์สืบค้นและรวบรวมข้อมูลตามที่สนใจ จากแหล่ง
เรียนรู้ต่างๆ

วิเคราะห์และตีความข้อมูล

ผู้เรียนวิเคราะห์และตีความข้อมูล นำข้อมูลที่ได้จากการสืบค้น
รวบรวมไว้แล้ว มาพิจารณาโดยใช้เหตุผลเป็นแนวทางในการ
ตีความเพื่อนำไปสู่การค้นพบข้อเท็จจริงทางประวัติศาสตร์

และภูมิศาสตร์

คัดเลือกและประเมินข้อมูล

ผู้เรียนแต่ละกลุ่มคัดเลือกและประเมินข้อมูลเพื่อค้นหาความ
เกี่ยวข้องสัมพันธ์ระหว่างข้อมูลกับข้อเท็จจริงทาง
ประวัติศาสตร์และภูมิศาสตร์ที่ต้องการทราบ

เรียบเรียงและเขียนรายงาน

ผู้เรียนแต่ละกลุ่มเรียบเรียงรายงาน จากการวิเคราะห์และ
การตีความข้อมูล จัดนิทรรศการนำเสนอด้วยการสร้างสรรค์
งานเป็นแผนภาพ แผนผัง และภาพประกอบ แสดงนาฏศิลป์

ส ๔.๑ ป.๖/๑, ส ๔.๑ ป.๖/๒,
ส ๕.๑ ป.๖/๑ พ ๔.๑ ป.๖/๑
ศ ๑.๑ ป.๖/๒ ศ ๓.๑ ป.๖/๓

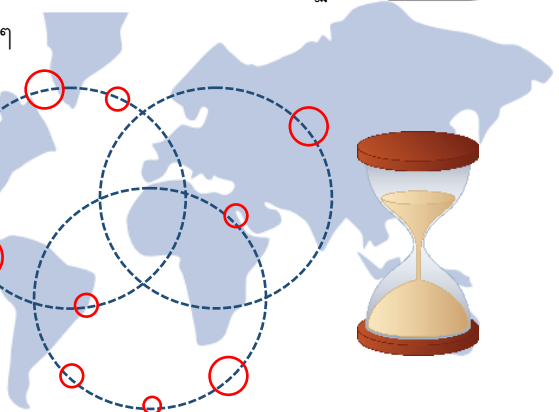
สมรรถนะสำคัญ

หรือละครต่างๆ

- การสื่อสาร
- การใช้เทคโนโลยี
- การคิด
- การแก้ปัญหา
- ทักษะชีวิต

คุณลักษณะ

- รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์
- รักความเป็นไทย
- มีจิตสาธารณะ
- ซื่อสัตย์ สุจริต
- ใฝ่เรียนรู้

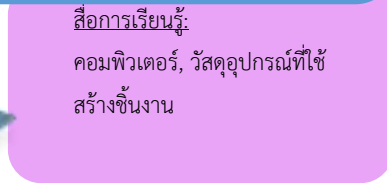
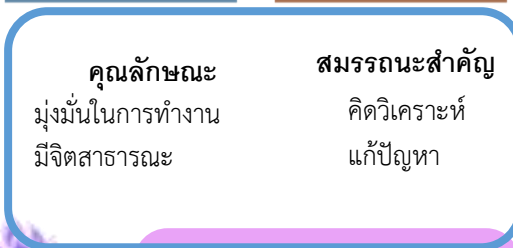

ฝึกตอบชวากับสิ่งแวดล้อม

Project-based Learning

ทำงานเป็นขั้นเป็นตอน วางแผนอย่างเป็นระบบ และประเมินผลการทำงานเพื่อการพัฒนา

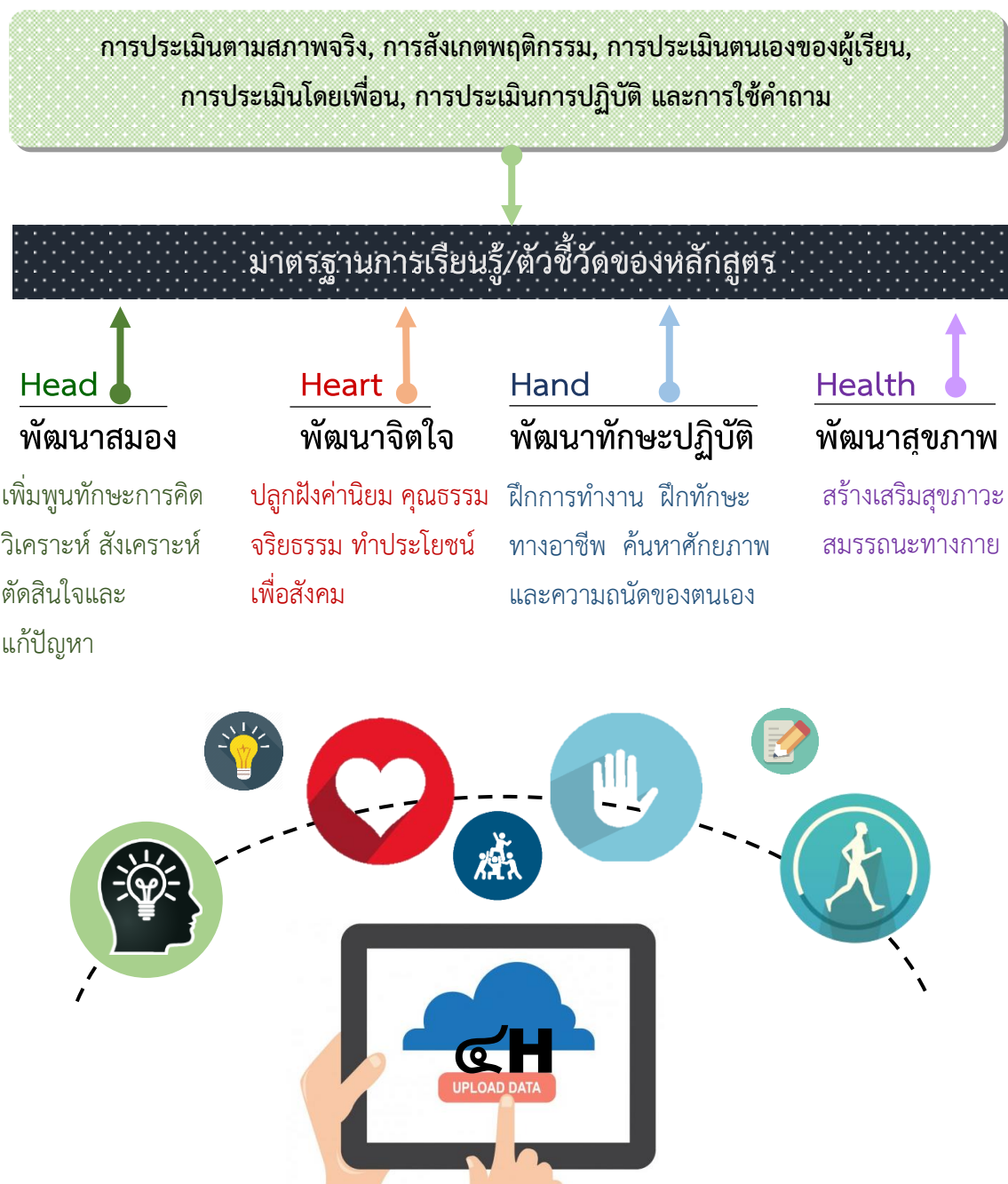
ส ๕.๑ ม.๑/๑-๓, ส.๕.๑ ม.๒/๑,
ว ๖.๑ ม.๑/๖-๗, ว ๖.๑ ม.๒/๗,
ง ๑.๑ ม.๑/๑-๓, ง ๑.๑ ม.๒/๑-๓,
ง ๑.๑ ม.๓/๑-๓, ง ๒.๑ ม.๓/๒,
ง ๓.๑ ม.๓/๔, ง ๑.๑ ม.๓/๓

บทที่ ๔

การวัดและประเมินผลกิจกรรมเพิ่มเวลารู้

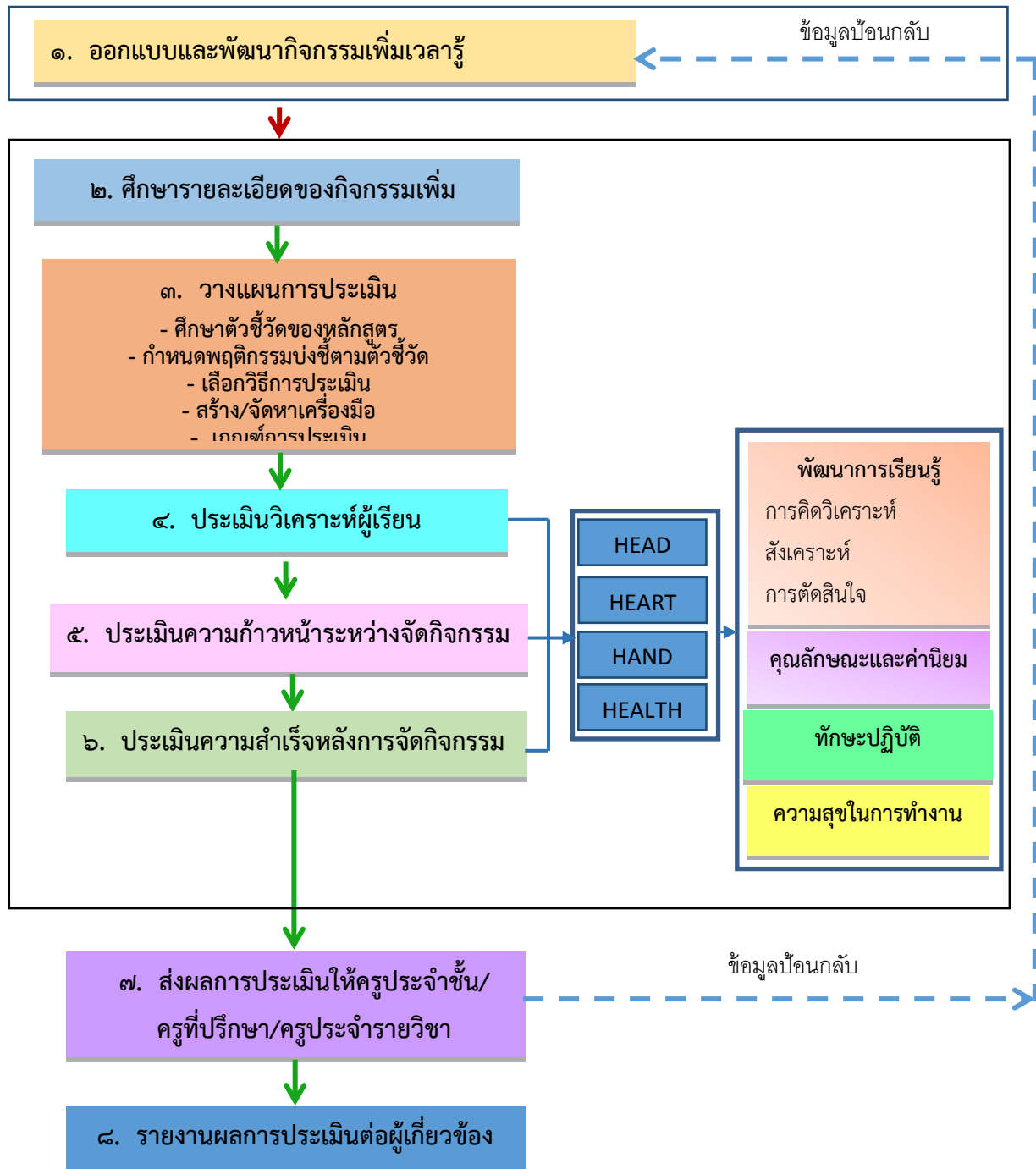
กิจกรรมเพิ่มเวลารู้ เป็นกิจกรรมที่ต้องการพัฒนาผู้เรียนรอบด้าน ได้แก่ การพัฒนาสมอง (Head) การพัฒนาจิตใจ (Heart) การพัฒนาทักษะการปฏิบัติ (Hand) และการพัฒนาสุขภาพ (Health) โดยการออกแบบและสร้างกิจกรรมให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติจริง และให้เชื่อมโยงกับมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัดของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑ ผู้สอนต้องดำเนินการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ด้วยวิธีการและเครื่องมือที่หลากหลายเพื่อเป็นข้อมูลในการพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียนและบรรลุมาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัดของหลักสูตร ดังแผนภาพต่อไปนี้

แผนภาพที่ ๒ การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ด้วยวิธีการและเครื่องมือที่หลากหลาย

กระบวนการวัดและประเมินผลกิจกรรมเพิ่มเวลารู้

ภาระงานของผู้สอนเมื่อออกแบบกิจกรรมเพิ่มเวลารู้ ด้วยวิธีการกำหนดหัวเรื่อง (Theme) เป้าหมายการพัฒนาผู้เรียน (๔H) โดยการเชื่อมโยงกับมาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัดของหลักสูตร ผู้สอนจะต้องวางแผนการประเมินผู้เรียนว่า มีการพัฒนาการด้านใดเกิดขึ้นบ้าง ระหว่างร่วมกิจกรรมและภายหลังการจัดกิจกรรมสิ้นสุดลง ผู้เรียนจะได้รับการประเมินเป็นระยะ ๆ ซึ่งภารกิจดังกล่าวมีขั้นตอนปฏิบัติ ดังแผนภาพที่ ๖

แผนภาพที่ ๗ กระบวนการวัดและประเมินผลกิจกรรมเพิ่มเวลารู้

วิธีการวัดและประเมินผลกิจกรรมเพิ่มเวลารู้

กิจกรรมเพิ่มเวลารู้ เป็นกิจกรรมที่ต้องการพัฒนาผู้เรียนรอบด้าน ได้แก่ การพัฒนาสมอง (Head) การพัฒนาจิตใจ (Heart) การพัฒนาทักษะการปฏิบัติ (Hand) และการพัฒนาสุขภาพ (Health) โดยการออกแบบและสร้างกิจกรรมให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติไปพร้อม ๆ กับการใช้กระบวนการคิดให้ผู้เรียนเรียนรู้อย่างมีความสุข ดังนั้นการวัดและประเมินผลผู้เรียน ผู้สอนสามารถใช้วิธีการประเมิน ดังนี้

๑. การประเมินตามสภาพจริง (Authentic Assessment) เป็นการประเมินด้วยวิธีการที่หลากหลาย เพื่อให้ได้ผลการประเมินที่สะท้อนความสามารถที่แท้จริงของผู้เรียน จึงควรใช้การประเมินการปฏิบัติ (Performance Assessment) ร่วมกับการประเมินด้วยวิธีการอื่น และกำหนดเกณฑ์การประเมิน (Rubrics) ให้สอดคล้องหรือใกล้เคียงกับชีวิตจริง

๒. การสังเกตพฤติกรรม เป็นการเก็บข้อมูลจากการดูการปฏิบัติกิจกรรมของผู้เรียน โดยไม่ขัดจังหวะการทำงานหรือการคิดของผู้เรียน การสังเกตพฤติกรรมเป็นสิ่งที่ทำได้ตลอดเวลา แต่ควรมีกระบวนการและจุดประสงค์ที่ชัดเจนว่าต้องการประเมินอะไร โดยอาจใช้เครื่องมือ เช่น แบบมาตราประมาณค่า แบบตรวจสอบรายการ สมุดจดบันทึก เพื่อประเมินผู้เรียนตามตัวชี้วัด และควรสังเกตหลายครั้ง หลายสถานการณ์ และหลายช่วงเวลาเพื่อขจัดความลำเอียง

๓. การประเมินตนเองของผู้เรียน (Student Self-assessment) การประเมินตนเองนับเป็นทั้งเครื่องมือประเมินและเครื่องมือพัฒนาการเรียนรู้ เพราะทำให้ผู้เรียนได้คิดใคร่ครวญว่าได้เรียนรู้อะไร อย่างไร และผลงานที่ทำนั้นดีแล้วหรือยัง การประเมินตนเองจึงเป็นวิธีหนึ่งที่จะช่วยพัฒนาผู้เรียนให้เป็นผู้ที่สามารถเรียนรู้ด้วยตนเอง

๔. การประเมินโดยเพื่อน (Peer Assessment) เป็นเทคนิคการประเมินอีกรูปแบบหนึ่งที่น่าจะนำมาใช้เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้เข้าถึงคุณลักษณะของงานที่มีคุณภาพ เพราะการที่ผู้เรียนจะบอกได้ว่าชิ้นงานนั้นเป็นเช่นไร ผู้เรียนต้องมีความเข้าใจอย่างชัดเจนก่อนว่าเขากำลังตรวจสอบอะไรในงานของเพื่อน ฉะนั้น ผู้สอนต้องอธิบายผลที่คาดหวังให้ผู้เรียนทราบก่อนที่จะลงมือประเมิน การที่จะสร้างความมั่นใจว่าผู้เรียนเข้าใจการประเมินรูปแบบนี้ควรมีการฝึกผู้เรียน

๕. การประเมินการปฏิบัติ (Performance Assessment) เป็นวิธีการประเมินงานหรือกิจกรรมที่ผู้สอนมอบหมายให้ผู้เรียนปฏิบัติงานเพื่อให้ทราบถึงผลการพัฒนาของผู้เรียน การประเมินลักษณะนี้ ผู้สอนต้องเตรียมสิ่งสำคัญ ๒ ประการ คือ **ภาระงาน (Tasks)** หรือกิจกรรมที่จะให้ผู้เรียนปฏิบัติ เช่น การทำโครงการ/โครงงาน การสำรวจ การนำเสนอ การสร้างแบบจำลอง การท่องเที่ยวปากเปล่า การสาธิต การทดลอง วิทยาศาสตร์ การจัดนิทรรศการ การแสดงละคร เป็นต้น และ**เกณฑ์การให้คะแนน (Scoring Rubrics)** การประเมินการปฏิบัติ จะช่วยตอบคำถามที่ทำให้เรารู้ว่า “ผู้เรียนสามารถนำสิ่งที่เรียนรู้ไปใช้ได้ดีเพียงใด” ดังนั้น เพื่อให้การประเมินการปฏิบัติในระดับชั้นเรียนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ผู้สอนต้องทำความเข้าใจที่ชัดเจนเกี่ยวกับประเด็นต่อไปนี้

- ๑) สิ่งที่เราต้องการจะวัด (พิจารณาจากมาตรฐาน/ตัวชี้วัด หรือผลลัพธ์ที่เราต้องการ)
- ๒) การจัดการเรียนรู้ที่เอื้อต่อการประเมินการปฏิบัติ
- ๓) รูปแบบหรือวิธีการประเมินการปฏิบัติ
- ๔) การสร้างเครื่องมือประเมินการปฏิบัติ
- ๕) การกำหนดเกณฑ์ในการประเมิน (Rubrics)

๖. การใช้คำถาม (Questioning) คำถามเป็นวิธีหนึ่งในการกระตุ้น/ชี้แนะให้ผู้เรียนแสดงออกถึงพัฒนาการการเรียนรู้ของตนเอง รวมถึงเป็นเครื่องมือวัดและประเมินเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ ดังนั้น เทคนิคการตั้งคำถามเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียน จึงเป็นเรื่องสำคัญยิ่งที่ผู้สอนต้องเรียนรู้และนำไปใช้ให้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ การตั้งคำถามเพื่อพัฒนาผู้เรียนจึงเป็นกลวิธีสำคัญที่ผู้สอนใช้ประเมินการเรียนรู้ของผู้เรียน รวมทั้งเป็นเครื่องสะท้อนให้ผู้สอนสามารถช่วยเหลือผู้เรียนให้บรรลุจุดมุ่งหมายของการเรียนรู้ ซึ่ง เบนจามิน บลูม (Benjamin S.Bloom) แบ่งระดับคำถามตามแนวกระบวนการคิดทางการเรียนรู้ Bloom's Taxonomy ด้าน Cognitive Domain ออกเป็น ๖ ระดับ ดังนี้

๖.๑ การถามคำถามเพื่อการเรียนรู้ในระดับความรู้ความจำ (Remembering) หมายถึง การถามคำถามการเรียนรู้ในระดับที่ผู้เรียนสามารถตอบได้ว่าสิ่งที่ได้เรียนรู้มา มีสาระอะไรบ้าง การที่ผู้เรียนสามารถตอบได้นั้นได้มาจากการจดจำเป็นสำคัญ ดังนั้น คำถามที่มักเป็นคำถามถึงข้อมูล สาระ รายละเอียดของสิ่งที่เรียนรู้

ตัวอย่าง: สมเด็จพระนเรศวร มีพระนามเดิมว่าอะไร

๖.๒ การถามคำถามเพื่อการเรียนรู้ในระดับความเข้าใจ (Understanding) หมายถึง การถามคำถามการเรียนรู้ในระดับที่ผู้เรียนเข้าใจความหมายความสัมพันธ์และโครงสร้างของสิ่งที่เรียนและสามารถอธิบายสิ่งที่เรียนรู้นั้นได้ด้วยคำพูดของตนเอง ผู้เรียนที่มีความเข้าใจในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง หลังจากได้ความรู้ในเรื่องนั้นมาแล้ว จะสามารถแสดงออกได้หลายทาง เช่น ตีความ แปลความ เปรียบเทียบได้ บอกความแตกต่างได้ เป็นต้น

ตัวอย่าง: ใจความสำคัญของเรื่องนี้อ่านนี้คืออะไร

๖.๓ การถามคำถามเพื่อการเรียนรู้ในระดับการนำไปใช้ (Applying) หมายถึง การถามคำถามการเรียนรู้ในระดับที่ผู้เรียนสามารถนำพื้นฐานข้อมูล ความรู้ และความเข้าใจที่ได้เรียนรู้มาแต่เดิม ไปใช้ในการแก้ปัญหาในสถานการณ์ใหม่หรือเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นจริงในชีวิตประจำวัน ดังนั้น คำถามในระดับนี้ มักประกอบด้วยสถานการณ์ที่แปลกใหม่ที่ผู้เรียนจะต้องดึงความรู้ ความเข้าใจ มาใช้ในการแก้ไขปัญหาให้สำเร็จ

ตัวอย่าง: นักเรียนมีวิธีประหยัดพลังงานในบ้านของนักเรียนอย่างไร

๖.๔ การถามคำถามเพื่อการเรียนรู้ในระดับการวิเคราะห์ (Analyzing) หมายถึง การถามคำถามการเรียนรู้ในระดับที่ผู้เรียนต้องใช้การคิดที่ลึกซึ้งเนื่องจากไม่สามารถหาคำตอบได้จากข้อมูลที่มีอยู่ได้โดยตรง ผู้เรียนต้องใช้ความคิดจากการแยกแยะข้อมูล และหาความสัมพันธ์ของข้อมูลที่แยกแยะนั้น หรืออีกนัยหนึ่งคือ การเรียนรู้ในระดับที่ผู้เรียน สามารถจับได้ว่าอะไรเป็นสาเหตุ อะไรเป็นผลหรือแรงจูงใจที่ทำให้ปรากฏการณ์ใดปรากฏการณ์หนึ่งเกิดขึ้น

ตัวอย่าง: อะไรเป็นสาเหตุที่ทำให้วัยรุ่นไทยติดมือถือ

๖.๕ การถามคำถามเพื่อการเรียนรู้ในระดับการประเมินค่า (Evaluating) หมายถึง การถามคำถามการเรียนรู้ในระดับที่ผู้เรียนต้องใช้วิจารณญาณในการตัดสินใจ พิจารณาคุณค่า เลือกหรือไม่เลือก จัดลำดับ ให้รางวัล ซึ่งหมายความว่า ผู้เรียนจะต้องสามารถตั้งเกณฑ์ในการประเมิน หรือตัดสินคุณค่าต่างๆ ได้ และแสดงความคิดเห็นในเรื่องนั้นได้อย่างมีหลักเกณฑ์

ตัวอย่าง: นักเรียนเชื่อตามข่าวที่ส่งต่อกันมาในสื่อออนไลน์ดังกล่าวหรือไม่ เพราะเหตุใด

๖.๖ การถามคำถามเพื่อการเรียนรู้ในระดับการสร้างสรรค์ (Creating) หมายถึง การถามคำถามให้ผู้เรียนท้าทายความสามารถให้คิดค้นสิ่งใหม่ ที่ไม่ซ้ำกับผู้อื่น

ตัวอย่าง: กระดาษที่ใช้เพียงหน้าเดียวนำมาประดิษฐ์สิ่งใดได้บ้าง

๗. การสนทนา เป็นการสื่อสาร ๒ ทางอีกประเภทหนึ่ง ระหว่างผู้สอนกับผู้เรียน สามารถดำเนินการเป็นกลุ่มหรือรายบุคคลก็ได้ โดยทั่วไปมักใช้อย่างไม่เป็นทางการเพื่อติดตามตรวจสอบว่าผู้เรียนเกิดการเรียนรู้เพียงใด เป็นข้อมูลสำหรับพัฒนา วิธีการนี้อาจใช้เวลา แต่มีประโยชน์ต่อการค้นหา วินิจฉัย ข้อปัญหา ตลอดจนเรื่องอื่น ๆ ที่อาจเป็นปัญหาอุปสรรคต่อการเรียนรู้ เช่น วิธีการเรียนรู้ที่แตกต่างกัน เป็นต้น

การนำผลการประเมินกิจกรรมเพิ่มเวลารู้ไปใช้

การออกแบบกิจกรรมเพิ่มเวลารู้ ได้ออกแบบโดยเชื่อมโยงกับมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัด ซึ่งมีทั้งด้านความรู้ ทักษะการปฏิบัติ และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ เมื่อครูผู้สอนจัดกิจกรรมเพิ่มเวลารู้และประเมินผลผู้เรียนแล้ว ผลการประเมินจะสะท้อนตัวชี้วัดต่าง ๆ ที่ระบุไว้ในกิจกรรมนั้น ๆ ผู้สอนสามารถนำผลการประเมินไปใช้ในการผ่านตัวชี้วัดเหล่านั้นได้ นอกจากนี้ ถ้าผลการประเมินกิจกรรมเพิ่มเวลารู้ สะท้อนถึงความสามารถในการอ่าน คิดวิเคราะห์ และเขียน คุณลักษณะอันพึงประสงค์ และกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ผู้สอนสามารถนำผลการประเมินนั้นไปเป็นส่วนหนึ่งของการประเมินผลดังกล่าวได้

บทที่ ๕

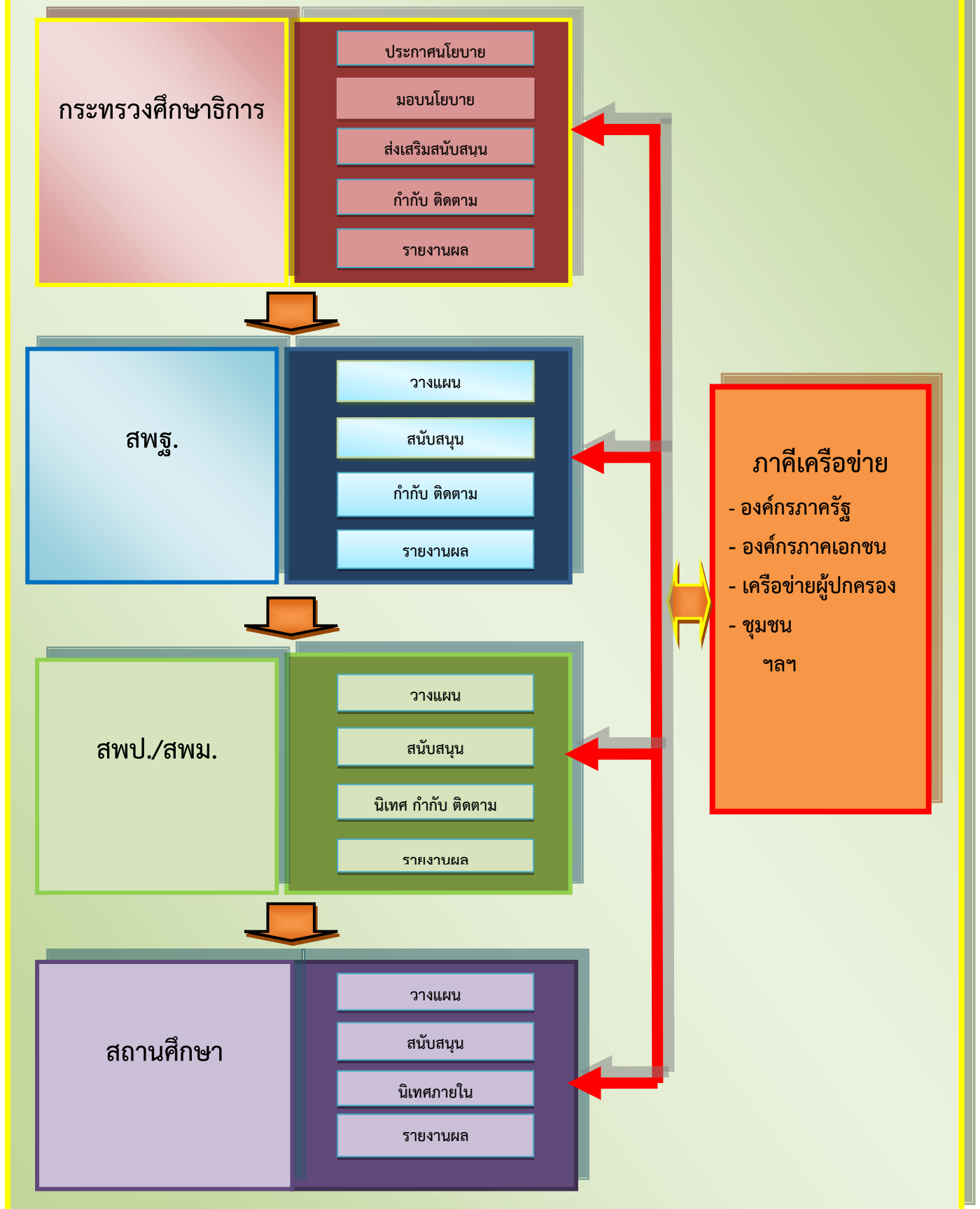
การขับเคลื่อนนโยบาย “ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้”

กระทรวงศึกษาธิการกำหนดนโยบาย “ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้” เพื่อให้สถานศึกษาสามารถบริหารจัดการเวลาเรียนตามโครงสร้างหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑ และจัดการเรียนรู้เพื่อให้ผู้เรียนได้รับการพัฒนาครบทั้ง ๔H มีคุณธรรม จริยธรรม มีทักษะและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ พร้อมสำหรับการดำรงชีวิตในศตวรรษที่ ๒๑ และมีความสามารถในการแข่งขันระดับนานาชาติ การดำเนินงานตามนโยบายให้ประสบความสำเร็จ จึงต้องอาศัยความร่วมมือของทุกฝ่ายทั้งภาครัฐและเอกชน

กลไกการขับเคลื่อนสู่การปฏิบัติ

การขับเคลื่อนนโยบาย “ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้” ไปสู่การปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรมนั้น กระทรวงศึกษาธิการได้มอบหมายให้สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งเป็นหน่วยงานหลักในการจัดการศึกษาในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นผู้ขับเคลื่อนนโยบาย และมีหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชนร่วมมือ สนับสนุนการดำเนินงาน เกิดเป็นกลไกการขับเคลื่อนนโยบายที่มีความชัดเจนและสอดคล้องกัน ดังแผนภาพที่ ๗

กลไกการขับเคลื่อนนโยบาย “ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้” สู่การปฏิบัติ

การขับเคลื่อนนโยบายสู่การปฏิบัติ

การขับเคลื่อนนโยบาย “ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้” ไปสู่การปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรมนั้น สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้ดำเนินงานในรูปของคณะกรรมการ ประกอบด้วยสำนัก/สถาบันต่างๆ ในสังกัดเป็นคณะกรรมการ และสำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษาทำหน้าที่เป็นเลขานุการคณะกรรมการ บทบาทของแต่ละหน่วยงานและขั้นตอนการดำเนินงาน มีดังนี้

กระทรวงศึกษาธิการ

๑. ประกาศนโยบาย “ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้” และมอบหมายให้สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นหน่วยงานหลักในการดำเนินการตามนโยบาย
๒. ส่งเสริม สนับสนุนการนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติ โดยให้แนวทางการดำเนินงานที่ชัดเจน
๓. กำกับ ติดตาม และรายงานผลการขับเคลื่อนนโยบายอย่างต่อเนื่อง ต่อที่ประชุมคณะรัฐมนตรี

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

๑. วางแผนกำหนดแนวทางการขับเคลื่อนนโยบาย โดยการแต่งตั้งคณะกรรมการขับเคลื่อนนโยบายลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้
๒. กำหนดหน่วยงานภายในสังกัดรับผิดชอบในด้านการสนับสนุน นิเทศ กำกับ ติดตาม และรายงานผล โดยเน้นการมีส่วนร่วมของทุกฝ่าย ได้แก่
 - ๑) สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา เป็นหน่วยงานหลักในการขับเคลื่อนนโยบาย โดยจัดทำคู่มือการบริหารจัดการเวลาเรียน ตามนโยบาย “ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้” ชุดเอกสารกิจกรรมเพิ่มเวลารู้ ประกอบการขับเคลื่อนนโยบายสู่การปฏิบัติในระดับสถานศึกษาและระดับชั้นเรียน จัดประชุมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และนำเสนอผลงานการจัดกิจกรรมลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้ที่ประสบผลสำเร็จ
 - ๒) ศูนย์พัฒนาการนิเทศและเร่งรัดการพัฒนาคุณภาพการศึกษาขั้นพื้นฐาน จัดอบรมทีม Core Smart Trainer และ Smart Trainer จัดทำระบบรายงานออนไลน์ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้ ให้กับทีม Smart Trainer พร้อมทั้งคู่มือการนิเทศ ติดตามและรายงานผลการจัดกิจกรรมลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้ และจัดทำเอกสารแนวทางการนิเทศการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนา ๔H
 - ๓) สำนักพัฒนานวัตกรรมการจัดการศึกษา จัดทำคู่มือการใช้คลังเมนูกิจกรรมสนับสนุนลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้ขององค์กรและหน่วยงานภายนอก และทำการวิจัย เรื่อง การศึกษายุทธศาสตร์การขับเคลื่อนนโยบายลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้ ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
 - ๔) สำนักทดสอบทางการศึกษา จัดทำเครื่องมือประเมินผลการพัฒนาผู้เรียน และสรุปรายงานผลการขับเคลื่อนนโยบาย
 - ๕) สำนักติดตามและประเมินผลการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน แต่งตั้งคณะกรรมการติดตามการนำนโยบายลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้ ไปปฏิบัติในทุกเขตพื้นที่การศึกษาและโรงเรียนในโครงการ
 - ๖) สำนักเทคโนโลยีเพื่อการเรียนการสอน จัดทำเว็บไซต์กลางในการประชาสัมพันธ์และเผยแพร่ข้อมูลในการจัดการเรียนการสอนตามนโยบาย ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้
 - ๗) สำนักพัฒนาครูและบุคลากรการศึกษาขั้นพื้นฐาน เผยแพร่การอบรมผ่านระบบ TEPE ออนไลน์
 - ๘) สำนักอำนวยการ ประชาสัมพันธ์โครงการและกิจกรรมของโครงการผ่านสื่อต่างๆ
 - ๙) สำนักนโยบายและแผนการศึกษาขั้นพื้นฐาน ดูแลด้านงบประมาณของโครงการ

๑๐) สำนักบริหารงานการศึกษาภาคบังคับ ส่งเสริมสนับสนุนสถานศึกษาในสังกัดจัดฐานกิจกรรมการเรียนรู้ ๔H

๑๑) สำนักบริหารงานการมัธยมศึกษาตอนปลาย ส่งเสริมสนับสนุนสถานศึกษาในสังกัดจัดฐานกิจกรรมการเรียนรู้ ๔H

๑๒) สำนักพัฒนากิจกรรมนักเรียน ส่งเสริมสนับสนุนสถานศึกษาจัดฐานกิจกรรมพัฒนาสุขภาพ (Health)

๑๓) สำนักพัฒนาระบบบริหารงานบุคคลและนิติกร สนับสนุนข้อมูลสารสนเทศเกี่ยวกับบุคลากรทางการศึกษาของสถานศึกษาในโครงการ

๑๔) ศูนย์พัฒนาคุณภาพการศึกษาด้วยเทคโนโลยีการศึกษาทางไกล สนับสนุนการดำเนินงานตามนโยบายลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้ผ่านระบบ DLTV และ DLIT

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

๑. วางแผน กำหนดแนวทางขับเคลื่อนนโยบาย ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้ ในระดับเขตพื้นที่ จัดทำมาตรการในการส่งเสริม สนับสนุนการขับเคลื่อนนโยบายสู่การปฏิบัติ ซึ่งมีผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเป็นผู้นำในการขับเคลื่อนนโยบาย (Core Smart Trainer)

๒. แต่งตั้งผู้รับผิดชอบโดยเน้นการมีส่วนร่วมของทุกฝ่าย ได้แก่

๑) คณะทำงาน ติดตาม ตรวจสอบและนิเทศการศึกษาของเขตพื้นที่การศึกษา (ก.ต.ป.น.) มีผู้อำนวยการกลุ่ม ประธานเครือข่าย ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นคณะทำงานขับเคลื่อนนโยบายในระดับเขตพื้นที่

๒) กลุ่มนิเทศ ติดตามและประเมินผลการจัดการศึกษา มีหน้าที่นิเทศ ติดตามให้ความช่วยเหลือโรงเรียนในการจัดกิจกรรมเพิ่มเวลารู้

๓) กลุ่มอำนวยการ มีหน้าที่ประสานความร่วมมือจากภาคีเครือข่ายในการสนับสนุนการจัดกิจกรรมลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้

๔) กลุ่มนโยบายและแผน มีหน้าที่ในการจัดสรรงบประมาณเพื่อสนับสนุนในการจัดกิจกรรมเพิ่มเวลารู้

๕) กลุ่มส่งเสริมการศึกษา มีหน้าที่ประสานความร่วมมือ สนับสนุนแหล่งเรียนรู้

๖) กลุ่มบริหารงานบุคคล มีหน้าที่พัฒนาศักยภาพบุคลากรในการจัดกิจกรรมเพิ่มเวลารู้

๓. สร้างภาคีเครือข่ายความร่วมมือจากหน่วยงานภายนอกในการเข้ามาให้ความร่วมมือและสนับสนุนการดำเนินการ

๔. ประชุมชี้แจง สร้างความตระหนัก ความเข้าใจในแนวปฏิบัติให้ผู้บริหาร ครู และผู้ที่เกี่ยวข้อง

๕. นิเทศ ติดตามให้ความช่วยเหลือโรงเรียนในการดำเนินงานโดยใช้กระบวนการมีส่วนร่วมของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง

๖. ส่งเสริมให้ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องพัฒนานวัตกรรมเพื่อนำนโยบายสู่การปฏิบัติ

๗. รายงานผลการปฏิบัติการขับเคลื่อนนโยบายให้ผู้ที่เกี่ยวข้องได้รับทราบความก้าวหน้า อุปสรรค และความสำเร็จ

๘. เผยแพร่ผลการดำเนินงาน การจัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในระดับเขตพื้นที่การศึกษา การประชาสัมพันธ์ผ่านช่องทางที่หลากหลาย

สถานศึกษา

๑. ศึกษาวิเคราะห์นโยบายลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้
๒. แต่งตั้งคณะทำงานผู้รับผิดชอบโดยเน้นการมีส่วนร่วมของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง
๓. ประชุมชี้แจงสร้างความเข้าใจการดำเนินงานให้กับผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่าย
๔. กำหนดภาพความสำเร็จของการขับเคลื่อนนโยบายลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้
๕. วิเคราะห์และปรับโครงสร้างหลักสูตรสถานศึกษาให้สอดคล้องกับกิจกรรมเพิ่มเวลารู้ และบริบทของสถานศึกษา
๖. จัดทำสารสนเทศตามความถนัด ความสนใจ ของผู้เรียนเป็นรายบุคคล
๗. จัดเตรียมสื่อ แหล่งเรียนรู้ อาคารสถานที่ เพื่อสนับสนุนการจัดกิจกรรมเพิ่มเวลารู้
๘. สร้างภาคีเครือข่ายความร่วมมือจากหน่วยงานภายนอกในการเข้ามาให้ความร่วมมือและสนับสนุนในการจัดกิจกรรมเพิ่มเวลารู้
๙. ออกแบบกระบวนการนิเทศ กำกับติดตามการดำเนินงาน
๑๐. ออกแบบกระบวนการสะท้อนผลการดำเนินงานและรายงานผลอย่างต่อเนื่อง
๑๑. เผยแพร่ผลการดำเนินงาน เวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้และประชาสัมพันธ์ผ่านช่องทางที่หลากหลาย

บทบาทของผู้ที่เกี่ยวข้องในระดับสถานศึกษา

สถานศึกษา คือ หน่วยงานระดับปฏิบัติตามนโยบาย ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้ บุคลากรในสถานศึกษามีบทบาท และหน้าที่ ดังนี้

ผู้บริหาร

๑. เป็นผู้นำการขับเคลื่อนนโยบายลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้ ระดับโรงเรียน สร้างความตระหนัก ความเข้าใจ อำนวยความสะดวก และให้คำแนะนำในการดำเนินการจัดกิจกรรม
๒. ส่งเสริม สนับสนุนให้ครูพัฒนานวัตกรรมการจัดกิจกรรม เพิ่มเวลารู้
๓. ประสานและแสวงหาแหล่งเรียนรู้นอกสถานศึกษา ภูมิปัญญาต่างๆ และความร่วมมือจากชุมชน
๔. นิเทศ กำกับ ติดตามการจัดกิจกรรมเพิ่มเวลารู้
๕. จัดประชุม เสวนา ทบทวนหลังการปฏิบัติงาน (After Action Review: AAR) และนำผลไปใช้ในการพัฒนาต่อไป

ครูผู้สอน

๑. วิเคราะห์ผู้เรียนเป็นรายบุคคลและจัดทำฐานข้อมูลสารสนเทศเกี่ยวกับความสนใจ ความถนัด ความต้องการ จำแนกเป็นระดับชั้นเรียนและรายบุคคล
๒. วิเคราะห์หลักสูตรสถานศึกษาในรายวิชาที่รับผิดชอบและออกแบบกิจกรรมเพิ่มเวลารู้
๓. จัดกิจกรรมลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้ โดยเน้นการสร้างแรงจูงใจผู้เรียน จัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ
๔. ประเมินและสะท้อนผลการเรียนรู้ของผู้เรียน เพื่อให้มีการปรับปรุงและพัฒนาการเรียนรู้
๕. ประชุม เสวนา ทบทวนหลังการปฏิบัติ เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้และนำผลมาพัฒนาการจัดกิจกรรม

ผู้เรียน

๑. สำรวจความสนใจ ความต้องการ และศักยภาพของตนเองเพื่อวางแผนการเรียนรู้และพัฒนาตนเอง
๒. เข้าร่วมกิจกรรมเพิ่มเวลารู้ตามตารางเรียน และวิธีการเรียนรู้ที่กำหนดอย่างกระตือรือร้น และสนองตอบต่อกิจกรรมเต็มตามศักยภาพและขีดความสามารถของตนเอง
๓. ร่วมนำเสนอผลการเรียนรู้ของตนเองอย่างภาคภูมิใจ

ผู้ปกครองและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง

๑. ส่งเสริม สนับสนุนให้สถานศึกษาดำเนินกิจกรรมตามนโยบายลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้
๒. ส่งเสริม สนับสนุนผู้เรียนในการปฏิบัติกิจกรรมลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้
๓. ประเมินความก้าวหน้าและให้ข้อมูลย้อนกลับในการดำเนินกิจกรรมเพิ่มเวลารู้
๔. ร่วมชื่นชมผลงานของผู้เรียนและสถานศึกษา

สื่อและแหล่งเรียนรู้ที่สนับสนุนการขับเคลื่อนนโยบายลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานและองค์กรต่างๆ ได้จัดทำเว็บไซต์เพื่อสนับสนุนการดำเนินงานโครงการลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้ ดังนี้

๑. <http://mcmk.obec.go.th>

เว็บไซต์กลางการขับเคลื่อนนโยบายลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้ เพื่อการประชาสัมพันธ์และการเผยแพร่ข้อมูล จัดทำโดยสำนักเทคโนโลยีเพื่อการเรียนการสอน

๒) <http://moderateclass.innoobec.com/moderate.php>

คลังเมนูกิจกรรมสนับสนุน ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้ ขององค์กรและหน่วยงานภายนอก เพื่อให้ครูได้นำไปปรับใช้ในการจัดกิจกรรมลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้ ให้สอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษา จัดทำโดยสำนักพัฒนานวัตกรรมการศึกษา

ลำดับที่	รหัสกิจกรรม	ชื่อกิจกรรม	กระทรวง	กรม	กอง/สำนัก	เข้าชม
1	1	Happy Healthy Meals	กระทรวงสาธารณสุข	กรมอนามัย	สำนักโภชนาการ	1087
2	2	จับคู่ใจ	กระทรวงสาธารณสุข	กรมอนามัย	สำนักโภชนาการ	776
3	3	ไข่ดัน	กระทรวงศึกษาธิการ	สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน	สพป. นครปฐม เขต 1	648
4	4	เมล็ดพันธุ์แห่งชีวิต	กระทรวงสาธารณสุข	กรมอนามัย	สำนักโภชนาการ	409
5	5	รอบรู้เรื่องธงโภชนาการ	กระทรวงสาธารณสุข	กรมอนามัย	สำนักโภชนาการ	284
6	7	สมณ ไพรย้อมสีพื้น	กระทรวงสาธารณสุข	กรมอนามัย	สำนักทันตสาธารณสุข	337
7	10	Buddy สุขภาพ	กระทรวงสาธารณสุข	กรมอนามัย	สำนักส่งเสริมสุขภาพ	189
8	11	อารมณ์ดี อารมณ์ไหน	กระทรวงสาธารณสุข	กรมสุขภาพจิต	สำนักส่งเสริมและพัฒนาสุขภาพจิต	462

๓) <http://www.esdc.go.th/home/dawnhold/๔๗>

ระบบการนิเทศติดตาม และรายงานผลการจัดกิจกรรมลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้ สำหรับ Core smart trainer และโรงเรียนในโครงการ จัดทำโดยศูนย์พัฒนาการนิเทศและเร่งรัดคุณภาพการศึกษาขั้นพื้นฐาน

๔) <http://www.dlit.ac.th/>

คลังวิดีโอและสื่อการสอนประเภทต่างๆ ที่ครูสามารถ Download ไปศึกษาได้ จัดทำโดยศูนย์พัฒนาคุณภาพการศึกษาด้วยเทคโนโลยีการศึกษาทางไกล

๕) www.thaiteachers.tv

แหล่งรวมวิดีโอและสื่อการสอนของกลุ่มสาระการเรียนรู้ต่างๆ เพื่อการพัฒนาครู จัดทำโดยสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา

๖) http://hp.anamai.moph.go.th/ewt_dl_link.php?nid=๔๘๖

แนวทางการดำเนินงานนโยบายลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้ ด้านสุขภาพ จัดทำโดยสำนักส่งเสริมสุขภาพ กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

จุดมุ่งหมายทางการศึกษาของ Benjamin Bloom

4 H๗	3D: Bloom Taxonomy(2018)		PISA 2015
HEAD : พุทธิศึกษา	Cognitive Domain พุทธิพิสัย	6.การประเมินค่า 5.การสังเคราะห์ 4.การวิเคราะห์ 3.การนำไปใช้ 2.ความเข้าใจ 1.ความรู้ความจำ	สมรรถนะ ■ การรู้เรื่องการอ่าน ■ การรู้เรื่องคณิตศาสตร์ ■ การรู้เรื่องวิทยาศาสตร์ ■ การรู้เรื่องวิทยาศาสตร์ ■ การแก้ปัญหาแบบร่วมมือ
HEART : จริยศึกษา	Effective Domain จิตพิสัย	5.บุคลิกภาพ 4.การจัดระบบ 3.ค่านิยม 2.การตอบสนอง 1.การรับรู้	❖ เน้นการคิดวิเคราะห์
HAND : หัตถศึกษา	Psychomotor Domain ทักษะพิสัย	5.ความเป็นธรรมชาติ 4.ความถูกต้อง 3.ความต่อเนื่องในการปฏิบัติ 2.การลงมือปฏิบัติ/ทำตาม 1.การรับรู้	
HEALTH : พลศึกษา			

การยกระดับคุณภาพด้านพุทธิพิสัย (Cognitive Domain)

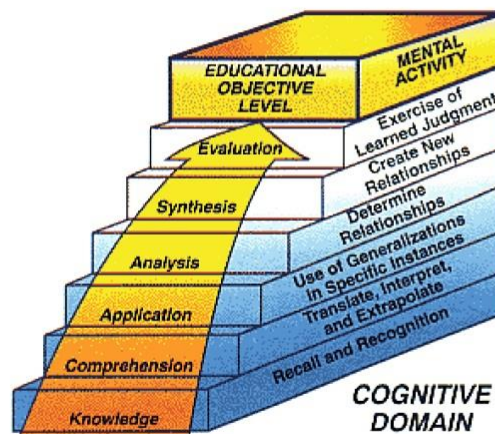
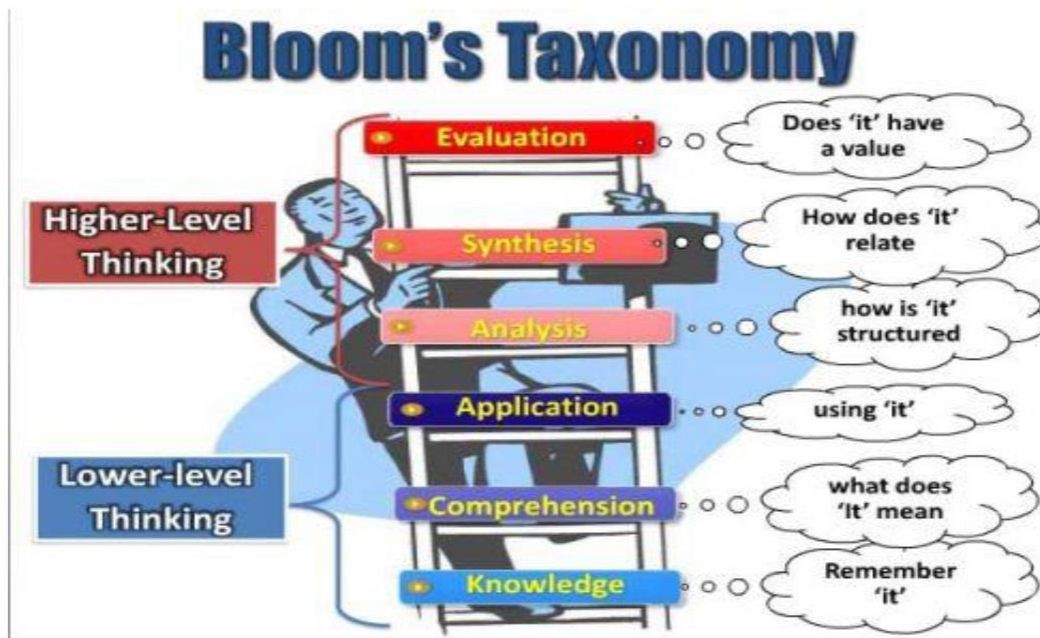
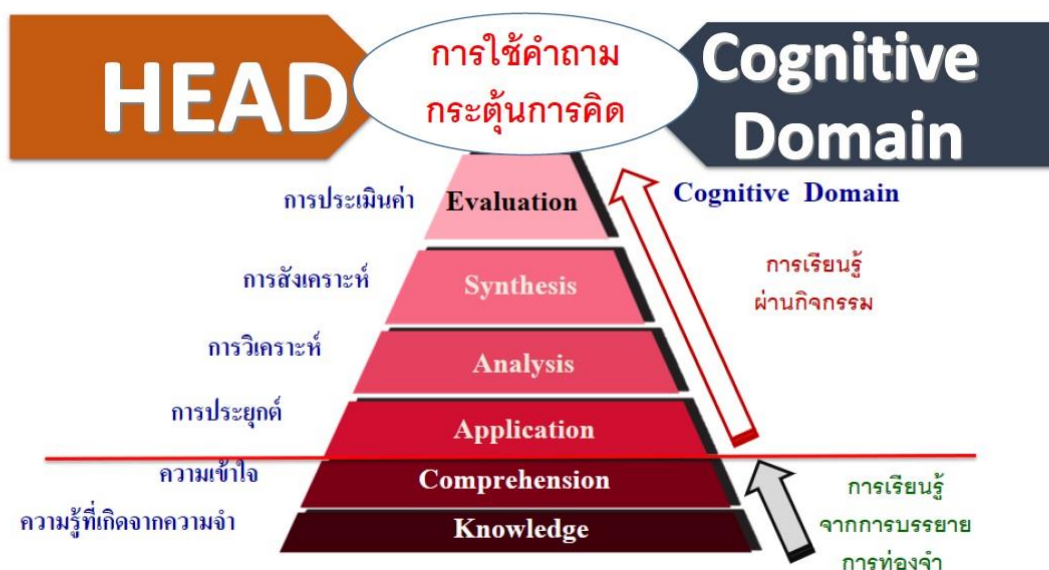

Figure 1-4. Dr. Bloom's hierarchical taxonomy for the cognitive domain (knowledge) includes six educational objective levels.

การยกระดับคุณภาพด้านพุทธิพิสัย (Cognitive Domain)

การยกระดับคุณภาพด้านพุทธิพิสัย (Cognitive Domain)

Heart.....Effective Domainด้านจิตพิสัย

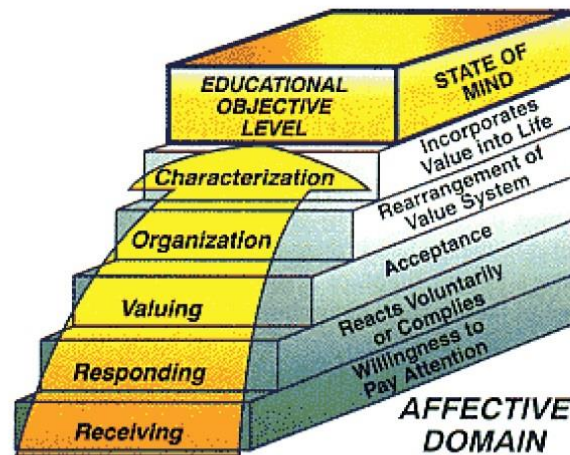
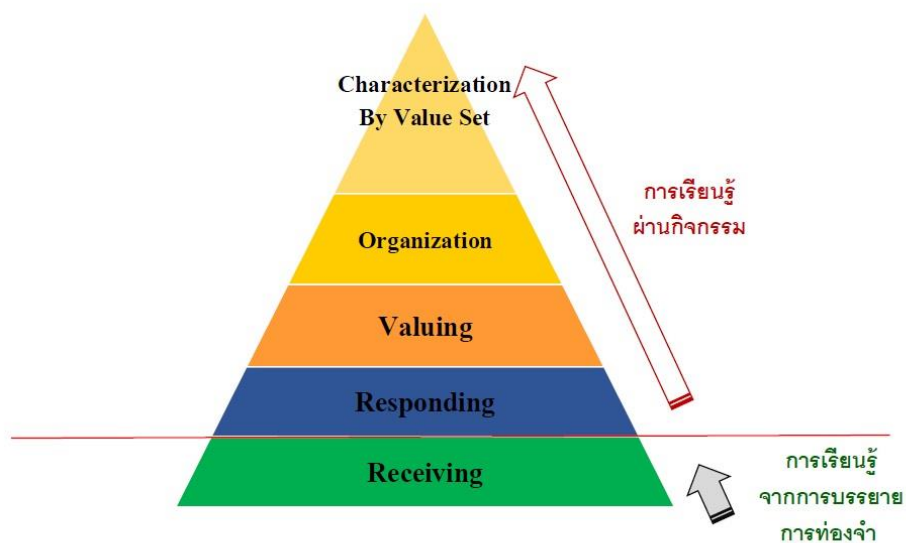
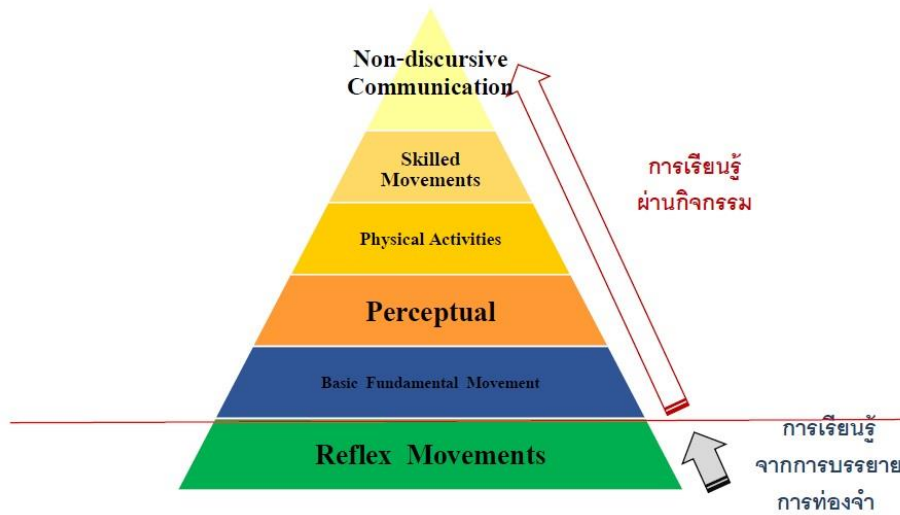

Figure 1-5. D. R. Krathwohl's hierarchical taxonomy for the affective domain (attitudes, beliefs, and values) contains five educational objective levels.

การยกระดับคุณภาพด้านจิตพิสัย (Effective Domain)

การยกระดับคุณภาพด้านทักษะพิสัย (Psychomotor)

การยกระดับคุณภาพด้านทักษะพิสัย (Psychomotor)

ภาคผนวก ข

ตัวอย่างกิจกรรม

ผังโน้ตสำหรับการจัดกิจกรรมเพิ่มเวลา กิจกรรมพัฒนาสมอง (Head)

ตัวชี้วัด

- ท ๑.๑ ป.๔/๓-๖, ท ๑.๑ ป.๕/๔-๕, ท ๑.๑ ป.๖/๕, ท ๑.๑ ม.๒/๒-๖, ท ๑.๑ ม.๓/๘
- พ ๑.๑ ม.๓/๓, พ ๔.๑ ป.๕/๓, พ ๕.๑ ป.๕/๔

สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน

- ความสามารถในการสื่อสาร
- ความสามารถในการคิด
- ความสามารถในการใช้เทคโนโลยี

คุณลักษณะอันพึงประสงค์

- ซื่อสัตย์สุจริต
- มีวินัย
- มุ่งมั่นในการทำงาน

เกมล่าทำสื่อ

ควรเรียนรู้อะไรมาก่อน

- ประเภทและชนิดของแหล่งข้อมูล
- วิธีการสืบค้นข้อมูล จากแหล่งข้อมูลที่หลากหลาย

ตัวชี้วัด

ท ๑.๑ ป.๔/๓-๖, ท ๑.๑ ป.๕/๔-๕,
ท ๑.๑ ป.๖/๕, ท ๑.๑ ม.๒/๒-๖,
ท ๑.๑ ม.๓/๘,
พ ๑.๑ ม.๓/๓, พ ๔.๑ ป.๕/๓,
พ ๕.๑ ป.๕/๔

พัฒนาผู้เรียนอย่างไร

ความรู้

นักเรียนจะได้คิดวิเคราะห์ วิจารณ์ พิจารณา
ความน่าเชื่อถือของข้อมูลข่าวสารที่หลากหลาย
โดยใช้หลักเหตุผล

สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน

ความสามารถในการสื่อสาร
ความสามารถในการคิด
ความสามารถในการใช้เทคโนโลยี

คุณลักษณะอันพึงประสงค์

ซื่อสัตย์สุจริต
มีวินัย
มุ่งมั่นในการทำงาน

นำกิจกรรมไปใช้อย่างไร

- ใช้กับนักเรียนระดับชั้นป.๑ – ม.๓ โดยพิจารณาให้เหมาะสมกับวัย
- สามารถจัดกิจกรรมคละชั้นเรียนได้
- เลือกสื่อที่นำมาใช้ให้เหมาะสมกับวัย
เพื่อให้นักเรียนได้รับประสบการณ์และ
ความสนุกสนาน

เกณฑ์ความสำเร็จ

๑. รู้ เข้าใจ สามารถเล่า/ตอบคำถาม/อธิบายเกี่ยวกับข้อมูลข่าวสารที่ได้จากสื่อ
๒. สามารถวิเคราะห์ วิจารณ์ พิจารณาความน่าเชื่อถือของข้อมูลข่าวสารที่หลากหลาย โดยใช้หลักเหตุผล เพื่อตัดสินใจที่จะเชื่อหรือไม่เชื่อ
๓. สามารถนำกระบวนการคิดอย่างมีวิจารณญาณไปประยุกต์ใช้ในการดำรงชีวิตได้

ข้อเสนอแนะ

สามารถปรับเนื้อหา หรือขั้นตอนการจัดกิจกรรมได้ตามความเหมาะสมกับผู้เรียน

กระบวนการจัดกิจกรรม

สร้างความสนใจ

๑. แจกตัวอย่าง ข่าว ภาพ โฆษณา เนื้อหาต่างๆ จากสื่อให้นักเรียนแต่ละคน

๒. ถามนักเรียนด้วยคำถามต่อไปนี้

- นักเรียนได้รับข่าวสารหรือเนื้อหาเรื่องใด
- ข่าวสารหรือเนื้อหาที่นักเรียนได้รับ มาจากสื่อประเภทใด
- นักเรียนได้อะไรจากข่าวสารหรือเนื้อหาดังกล่าว และรู้สึกอย่างไร
- นักเรียนมีข้อสงสัย เกี่ยวกับเนื้อหาสื่อที่ได้รับอย่างไร
- นักเรียนเชื่อถือหรือไม่เชื่อถือเนื้อหาจากสื่อที่ได้รับ

๓. นักเรียนดูวิดีโอข่าว “ช็อกดับคาห้องนอน ว่าที่เจ้าสาวกinyaเสริมความงาม”

ชี้ให้เห็นปัญหาการเชื่อข่าวสาร คำโฆษณาที่ส่งผลต่อชีวิต

๔. แบ่งกลุ่มนักเรียน กลุ่มละ ๓ - ๕ คน นักเรียนค้นคว้าภาพ ข่าว หรือ โฆษณาชวนเชื่อจากอินเทอร์เน็ต หรือสื่อต่างๆ จากนั้นนำเสนอหน้าห้อง ให้เพื่อนๆ ช่วยกันแสดงความคิดเห็น

สำรวจและค้นหา

๕. ให้นักเรียนดูรูปภาพ Feed ข่าวต่างๆ ที่ปรากฏบน Facebook ให้นักเรียนดู ชี้ให้เห็นว่ามีข่าว feed มากมายในแต่ละวันมาจากหลายแหล่ง มีทั้งข่าวสาร รูปภาพ โฆษณาขายของ แล้วตั้งคำถาม

- นักเรียนมีความรู้สึกอย่างไรกับสิ่งที่เห็น
- นักเรียนจะรู้ได้อย่างไรว่าข่าวไหนจริง ข่าวไหนลวง อันไหนเชื่อถือได้ อันไหนไม่ควรเชื่อ
- ทำอย่างไรจะสามารถพิสูจน์ข่าวได้

อธิบายและลงข้อสรุป

๖. อภิปรายวิธีการสังเกตภาพ ข่าว วิธีการพิสูจน์ข้อเท็จจริงด้วยการสืบค้นข้อมูลประกอบการตัดสินใจ ฯลฯ

ขยายความรู้

๗. แนะนำรูปแบบการเล่นเกม “เกมล่าทำสื่อ” ในรอบต่างๆ พร้อมกฎกติกาทำความเข้าใจร่วมกัน

๘. นักเรียนเริ่มเล่นเกม (ดูรายละเอียดที่ใบกิจกรรม “เกมล่าทำสื่อ”)

๙. ร่วมกันเฉลยคำตอบแต่ละคำถามในแต่ละรอบ หลังแข่งขันเสร็จ พร้อมให้ข้อคิด/เหตุผลในการพิจารณาสื่อในแต่ละข้อ พร้อมอภิปรายแนวทางในการนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน

๑๐. รวมคะแนน ทีมที่ได้คะแนนสูงสุดได้เล่นต่อในรอบที่ ๔ “พิชิตราชาล่าทำสื่อ” หากตอบถูก ทีมผู้ชนะจะได้ตำแหน่ง “ราชาล่าทำสื่อ” และได้รับรางวัล (ครูเตรียมรางวัลเล็กน้อยๆ ให้ผู้ชนะ และรางวัลลอบใจสำหรับทีมที่เหลือ)

ประเมิน

๑๑. นักเรียนอภิปรายเกี่ยวกับ “เกมล่าทำสื่อ” ได้แก่

- ความประทับใจ
- เทคนิคในการเล่นเกมน เช่น กระบวนการคิดที่นำมาซึ่งการตัดสินใจ การใช้เหตุผลเพื่อเลือกเชื่อหรือไม่เชื่อ

๑๒. สรุปความสำคัญของการใช้การรวบรวมข้อมูลเพื่อคิดพิจารณาเสพสื่ออย่าง

รอบคอบ ระมัดระวัง ตามหลักเหตุผล เพื่อตัดสินใจเชื่อ-ไม่เชื่อข้อมูลข่าวสารที่
หลากหลาย

ข้อควรคำนึง

- ครูควรเลือกสื่อที่นำมาใช้ให้เหมาะสมกับวัย เพื่อให้นักเรียนได้รับรู้ได้อย่างหลากหลาย
- ครูควรปรับเปลี่ยนภาพ หรือโจทย์ที่ใช้ให้เข้ากับสถานการณ์ในปัจจุบัน
- ครูควรชี้ให้เห็นว่าตัวเรล้อมรอบไปด้วยสื่อมานานานชนิด ทั้งสื่อสิ่งพิมพ์ และ สื่ออิเล็กทรอนิกส์

เนื่องจากมีผู้ออกแบบ มีผู้ผลิตสื่อเพื่อโน้มน้าวชักจูงให้เราเชื่อ ให้เราคิดคล้อยตามอย่างที่เขาต้องการ ดังนั้น
เราจึงต้องรู้เท่าทันการโฆษณา เท่าทันต่อเนื้อหาต่างๆ ที่นำเสนอผ่านสื่อ เท่าทันต่อเทคนิคที่ใช้ในการสร้าง
และปรับแต่งสื่อ

สื่อและแหล่งเรียนรู้

- <http://www.youtube.com>
- <http://www.m-culture.go.th/>
- <http://www.inetfoundation.or.th/ichappy/index.php>

การประเมินผล

๑. แบบสังเกตพฤติกรรมของนักเรียนรายบุคคล
๒. แบบสอบถามความพึงพอใจต่อการเข้าร่วมกิจกรรมของนักเรียน

กติกา “เกมล่าทำสื่อ”

๑. แบ่งผู้เข้าแข่งขันเป็นทีม แต่ละทีมจะได้รับอุปกรณ์คือ tablet ๑ เครื่อง เพื่อดูสื่อมัลติมีเดีย และค้นหาข้อมูลจากอินเทอร์เน็ต (ใช้ค้นหาได้ทุกรอบการแข่งขัน)
๒. เกมใช้ระบบสะสมคะแนน ทีมได้คะแนนรวมจากเกมทั้ง ๓ รอบมากที่สุด เป็นทีมที่ชนะ
๓. เกมแบ่งเป็น ๓ รอบ แต่ละรอบมีรูปแบบเกมที่ต่างกัน ดังนี้

๓.๑ รอบที่ ๑ “ภาพแต่งลวงตา” (๑๐ ภาพ ภาพละ ๒ คะแนน)

รูปแบบเกม ทายว่าภาพใดเป็นภาพที่มีการแต่งเติม ตัดต่อ หรือเป็นภาพลวงตา พร้อมให้เหตุผล

๓.๒ รอบที่ ๒ “ข่าวนี้มีที่มา” (๑๐ คำถาม คำถามละ ๕ คะแนน)

รูปแบบเกม นักเรียนดูข่าว แล้วสามารถตรวจสอบเช็คข้อมูลว่าเป็นความจริงหรือไม่ การตอบให้บอกวิธีการตรวจสอบข้อมูลที่ถูกต้องกับแหล่งข่าวที่เชื่อถือได้ เช่น ข่าว “สงกรานต์ปิดตั้งแต่วันที่ ๑๒” ตอบว่าต้องตรวจสอบกับ “กระทรวงมหาดไทย” เป็นต้น (คำตอบอาจมีมากกว่าหนึ่งคำตอบ)

๓.๓ รอบ “ข่าวจริง-ข่าวลวง” (๓ คำถาม คำถามละ ๑๐ คะแนน)

รูปแบบเกม ดูคลิปวิดีโอ/ข่าวที่แชร์ในโซเชียล แล้วหาข้อมูลเพื่อสนับสนุนการตอบว่าเชื่อ/ไม่เชื่อ เพราะอะไร (เช่น เชื่อ เพราะพิสูจน์ได้ตามหลักวิทยาศาสตร์/มีประสบการณ์มาก่อน/มีการอ้างอิงตามหลักวิชาการ (scholarly resources citation) ฯลฯ ไม่เชื่อ เพราะรูปประกอบมีการตัดต่อ/ค้นหาในเว็บไซต์พบว่าเป็นข่าวปลอมพร้อมคำอธิบาย/เป็นไปไม่ได้ตามหลักวิทยาศาสตร์ ฯลฯ)

๓.๔ รอบ “พิชิตราชาล่าทำสื่อ”

รูปแบบเกม ดูภาพและข้อความที่อ้างว่าเป็นคำพูดของอับราฮัม ลินคอล์น แล้วตอบว่าเป็นคำพูดของลินคอล์นจริงหรือไม่ พร้อมระบุเหตุผล โดยไม่ใช้อุปกรณ์ค้นหาข้อมูล ให้เวลา ๓๐ วินาที

๔. ในการค้นหาข้อมูล ทีมสามารถใช้อุปกรณ์ส่วนตัว เช่น โทรศัพท์มือถือ ช่วยหาข้อมูลได้ แต่มีข้อแม้ว่าจำนวนอุปกรณ์เพิ่มเติมต้องเท่ากันทุกทีม

ตัวอย่างภาพคำถามรอบที่ ๑ “ภาพแต่งลวงตา”

ตัวอย่างคำถามรอบที่ ๒ “ขานี้มีที่มา”

คำถาม : “จะตรวจสอบข้อเท็จจริงของขานี้ได้จาก...”

๑. “ประกาศ คสช. ฉบับที่ ๙ สั่งให้สถานศึกษาทุกแห่งหยุดทำการตั้งแต่วันที่ ๒๓ พฤษภาคม ๒๕๕๙ ถึง ๑ สิงหาคม ๒๕๕๙”
๒. “วันวิสาขบูชาที่จะถึงนี้ ร้านเจต้อยแจกข้าวมันไก่ฟรีทั้งร้าน!!!”
๓. “ราคาน้ำมันปรับตัวขึ้นอีก ๕๐ สตางค์”
๔. “พายุลูกใหญ่จะเข้าสู่อ่าวไทยในวันพรุ่งนี้”
๕. “รัฐบาลประกาศเพิ่มภาษีมูลค่าเพิ่มเป็น ๒๐ เปอร์เซ็นต์”
๖. “ธนาคารจะเพิ่มดอกเบี้ยเงินฝากรายบุคคลเป็นร้อยละ ๒”
๗. “ก่อนขับรถออกจากบ้าน ต้องติดเครื่องทิ้งไว้ประมาณ ๕ นาที เพื่ออุ่นเครื่องยนต์”
๘. “สัปดาห์หน้าจังหวัดจะจัดมหกรรมธงฟ้าราคาประหยัด”
๙. “เดินทางไปฟิลิปปินส์ต้องทำวีซ่าหรือไม่”
๑๐. “ใช้ที่หนีบตั้งจุกแบบนี้กระเบาได้น้ำ แล้วตั้งจะไถ่ขึ้น”

ตัวอย่างคำถามรอบที่ ๓ “ข่าวจริง – ข่าวลวง”

ข่าวที่ ๑ ขยายเสริมความงาม

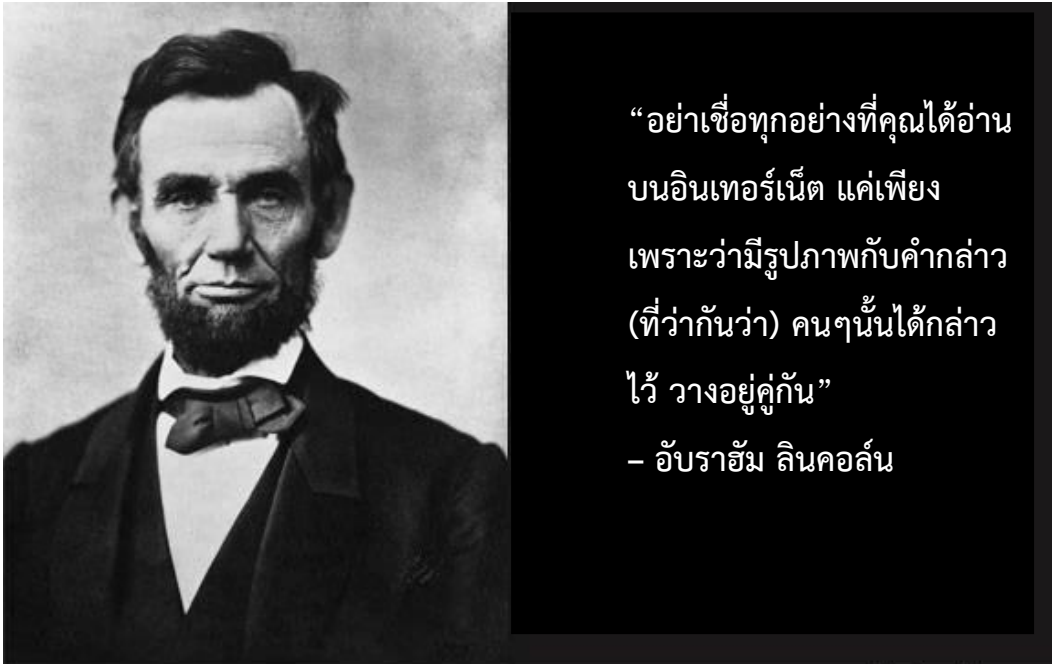

ที่มา Facebook : เมย์-ขยายลดความอ้วน-และครีมหน้าขาว

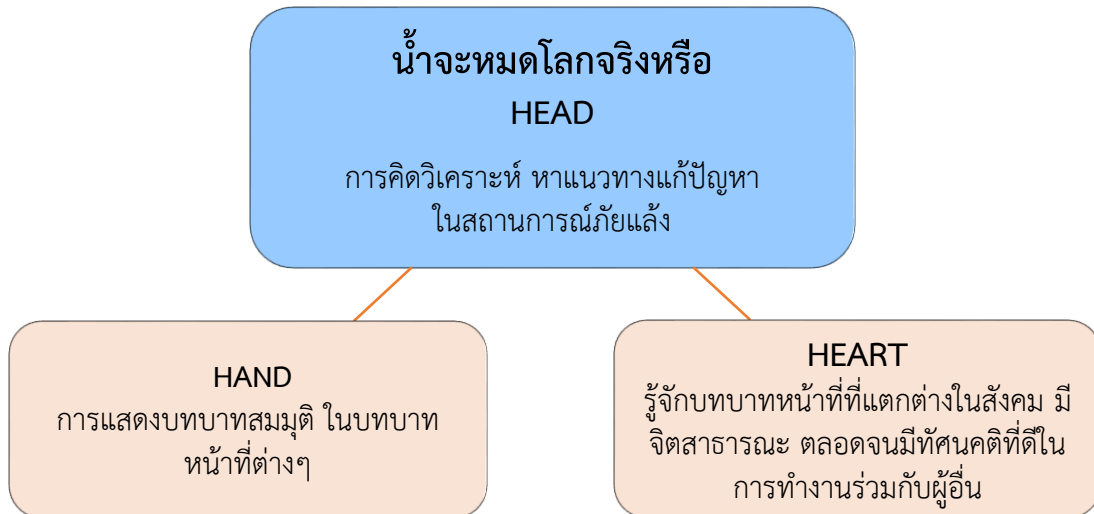
คำถามรอบ ๔ “พิชิตราชาล่าท้าสื่อ”

นี่คือคำพูดของลินคอล์น ประธานาธิบดีคนที่ ๑๖ ของสหรัฐอเมริกา จริงหรือไม่...

“อย่าเชื่อทุกอย่างที่คุณได้อ่านบนอินเทอร์เน็ตแค่เพียงเพราะว่ามีรูปภาพกับคำกล่าว (ที่ว่ากันว่า) คน ๆ นั้นได้กล่าวไว้วางอยู่คู่กัน” – อับราฮัม ลินคอล์น

ผังมโนทัศน์การจัดกิจกรรมเพิ่มเวลารู้ กิจกรรมพัฒนาสมอง (Head)

ตัวชี้วัด

- ว ๑.๑ ป.๒/๕, ว ๒.๒ ป.๓/๒-๓, ว ๑.๑ ป.๔/๒, ว ๖.๑ ป.๕/๒, ว ๒.๒ ป.๖/๔,
ว ๖.๑ ม.๑/๗, ว ๖.๑ ม.๒/๗, ว ๒.๑ ม.๓/ ส ๕.๒ ป.๕/๓

สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน

- ความสามารถในการสื่อสาร
- ความสามารถในการคิด
- ความสามารถในการแก้ปัญหา
- ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต

คุณลักษณะอันพึงประสงค์

- อยู่อย่างพอเพียง
- มีจิตสาธารณะ

น้ำจะหมดโลกจริงหรือ

ควรเรียนรู้อะไรมาก่อน

๑. ทรัพยากรน้ำ
๒. บทบาทและความรับผิดชอบของผู้ใช้น้ำ

ตัวชี้วัด

ว ๑.๑ ป.๒/๕, ว ๒.๒ ป.๓/๑-๒, ว ๑.๑ ป.๔/๒,
ว ๖.๑ ป.๕/๒, ว ๒.๒ ป.๖/๔, ว ๖.๑ ป.๖/๓
ว ๖.๑ ม.๑/๗, ว ๖.๑ ม.๒/๗, ว ๒.๑ ม.๓/๓,
ว ๒.๒ ม.๓/๓, ส ๔.๒ ป.๑/๒, ส ๕.๒ ป.๒/๔,
ส ๕.๒ ป.๓/๒, ส ๕.๒ ป.๔/๒, ส ๕.๒ ป.๕/๓
ส ๕.๒ ม.๒/๓, ส ๕.๒ ม.๓/๓

พัฒนาผู้เรียนอย่างไร

ผู้เรียนแก้ไขปัญหาจากสถานการณ์ที่กำหนดผ่านสถานการณ์สมมติ เพื่อรู้จักและเข้าใจบทบาทหน้าที่ ที่แตกต่างในสังคม

สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน

ความสามารถในการคิด การแก้ปัญหา การสื่อสาร การใช้เทคโนโลยี และการใช้ทักษะชีวิต

คุณลักษณะอันพึงประสงค์

มีจิตสาธารณะ และอยู่อย่างพอเพียง

นำกิจกรรมไปใช้อย่างไร

เป็นกิจกรรมที่เหมาะสมกับนักเรียนทุกระดับชั้น ในการปลูกฝังจิตสำนึก และการแสดงออกถึงการแก้ไขปัญหาจากสถานการณ์ที่กำหนด
ควรเลือกใช้คำถามที่เหมาะสมกับวัยของนักเรียน

เกณฑ์ความสำเร็จ

๑. นักเรียนคิดวิเคราะห์ แก้ไขปัญหาจากสถานการณ์ที่กำหนดให้
๒. นักเรียนนำเสนอแนวทางแก้ปัญหาคารขาดแคลนน้ำและวิธีการอนุรักษ์น้ำได้

ข้อเสนอแนะ

ควรวางแผนการจัดกิจกรรมให้เหมาะสมกับบริบทของสถานศึกษา

กระบวนการจัดกิจกรรม

การรวบรวมข้อมูล

๑. นักเรียนชมวีดิทัศน์ เรื่อง “น้ำจะหมดโลกจริงหรือ” (<https://youtu.be/GWYlb6bfkHQ>) และจับใจความสำคัญ

ภาพวีดิทัศน์ เรื่อง “น้ำจะหมดโลกจริงหรือ”

การประเมินคุณค่า

๒. ครูพุดกระตุ้นชักชวนให้เด็กเกิดความสนใจในกิจกรรมที่กำลังจะทำ
 - ช่วยกันสังเกตว่ามีอะไรที่น่าสนใจในคลิปบ้าง
 - นักเรียนมีความรู้สึกอย่างไรกับคลิปวิดีโอที่ชม

การตัดสินใจ

๓. ถามคำถาม และอภิปราย
 - นักเรียนเคยเห็นปรากฏการณ์ เช่น น้ำแห้งขอด ดินแตกระแหง ฯลฯ ในท้องถิ่น/ชุมชนของนักเรียน หรือไม่ (เคย/ไม่เคย)
 - นักเรียนคิดว่า สิ่งที่เกิดขึ้นเกิดจากสาเหตุอะไร (ฝนแล้ง)
 - การขาดแคลนน้ำส่งผลกระทบต่อตนเอง ครอบครัว ชุมชนและประเทศอย่างไร (ไม่มีน้ำใช้/ประปาไม่ไหล/บ่อบาดาลแห้ง/ข้าวไม่ออกรวง/ผลผลิตทางการเกษตรเสียหาย/เกษตรกรขาดทุน/ราคาสินค้าเกษตรถีบตัวสูงขึ้น/ค่าครองชีพสูงขึ้น/ฯลฯ)
๔. แบ่งนักเรียนออกเป็นกลุ่ม จำนวน ๖ กลุ่ม สมมติสถานการณ์ให้นักเรียนเป็นนักวิทยาศาสตร์ ผู้ใหญ่บ้าน ผู้ว่าราชการ นายกรัฐมนตรี นักบริหารจัดการน้ำ ผู้สื่อข่าว นักเรียนออกมานำเสนอบทบาทหน้าที่ ในประเด็นต่อไปนี้
 - สถานการณ์ปัญหาภัยแล้ง
 - ผลกระทบที่เกิดจากปัญหาภัยแล้ง
 - แนวทางการแก้ปัญหาของแต่ละบทบาทที่ได้รับ
 - สรุปข้อคิดที่เกิดจากแสดงบทบาทสมมติ

การปฏิบัติ

๕. นักเรียนแต่ละกลุ่มแสดงบทบาทสมมติตามที่ได้รับมอบหมาย
๖. เมื่อแต่ละกลุ่มแสดงบทบาทสมมติจบ ครูตั้งคำถามว่า ตามบทบาทการแสดงของเพื่อนที่ผ่านมานักเรียนจะมีส่วนร่วมแก้ปัญหา น้ำจะหมดโลกได้อย่างไร
๗. อภิปรายแลกเปลี่ยนความคิดเห็น และนำเสนอแนวทางแก้ปัญหาในฐานะบทบาทต่าง ๆ

๘. ถามคำถาม “ในการแก้ปัญหาตามวิธีของนักเรียน นอกจากตัวนักเรียนเองแล้ว ยังต้องทำงานร่วมกับใครเพื่อบรรลุผลสำเร็จตามแผน (เช่น หากนักบริหารจัดการน้ำเสนอให้สร้างเขื่อน ก็ตอบว่าต้องได้รับความร่วมมือจากรัฐบาล ชุมชน เป็นต้น)
๙. ครูสนทนาเชื่อมโยงถึงบทบาทของนักเรียนในการประหยัดทรัพยากรน้ำ
 - นักเรียนจะมีวิธีในการประหยัดน้ำ ในบ้าน โรงเรียน ชุมชนได้อย่างไร
 - นักเรียนจะมีแนวทางในการรณรงค์ให้เพื่อน ครอบครัว และชุมชนร่วมกันประหยัดน้ำได้อย่างไร
๑๐. นักเรียนร่วมกันสรุปว่า ปัญหาภัยแล้งเป็นเรื่องสำคัญที่ต้องการการแก้ไข และในการแก้ปัญหานี้ทุกฝ่ายต้องมีส่วนร่วม และต้องทำงานร่วมกัน

ข้อควรคำนึง

ควรพิจารณาเลือกเนื้อหาสาระ รูปแบบ ในการนำไปจัดกิจกรรมแก่นักเรียนให้เหมาะสมกับระดับชั้นเรียน และสอดคล้องกับตัวชี้วัดกับกลุ่มสาระการเรียนรู้ที่นำไปบูรณาการ

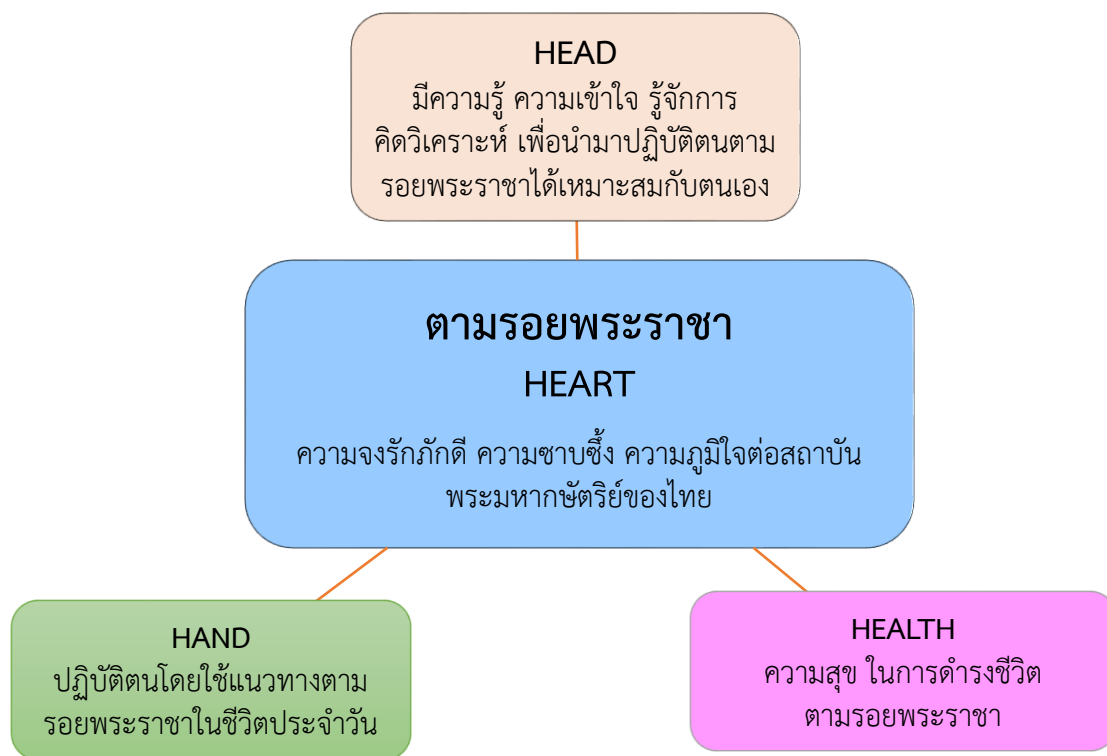
สื่อและแหล่งเรียนรู้

๑. วิดีทัศน์ เรื่อง “น้ำจะหมดโลกจริงหรือ” (<https://youtu.be/GWylb6bfkHQ>)
๒. เว็บไซต์ กรมทรัพยากรน้ำ <http://www.dwr.go.th/home>

การประเมินผล

๑. ผลงานนักเรียน
๒. การนำเสนอผลงาน

ผังโน้ตทัศน์การจัดกิจกรรมเพิ่มเวลารู้ กิจกรรมพัฒนาจิตใจ (Heart)

ตัวชี้วัด

- ส ๔.๓ ป.๑/๒, ส ๔.๓ป.๓/๒, ส ๒.๒ป.๔/๓, ส ๓.๑ป.๔/๓, ส ๓.๑ป.๕/๒, ส ๓.๑ม.๑/๓

สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน

- ความสามารถในการสื่อสาร
- ความสามารถในการคิด
- ความสามารถในการแก้ปัญหา
- ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต

คุณลักษณะอันพึงประสงค์

- รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์
- ซื่อสัตย์สุจริต
- ใฝ่เรียนรู้
- อยู่อย่างพอเพียง

ตามรอยพระราชา

ควรเรียนรู้อะไรมาก่อน

- พระราชประวัติ พระอัจฉริยภาพ
พระราชกรณียกิจ โครงการ
ในพระราชดำริ หลักปรัชญาของ
เศรษฐกิจพอเพียง
ในพระมหากษัตริย์รัชกาลปัจจุบัน

ตัวชี้วัด

ส ๔.๓ ป.๑/๒, ส ๔.๓ ป.๓/๒, ส ๒.๒ ป.๔/๓,
ส ๓.๑ ป.๔/๓, ส ๓.๑ป.๕/๒, ส ๓.๑ ม.๑/๓

พัฒนาผู้เรียนอย่างไร

ปลูกฝังให้นักเรียนมีความจงรักภักดี
ต่อสถาบันพระมหากษัตริย์ และนำไปเป็น
แบบอย่างสู่การปฏิบัติตนในชีวิตประจำวัน
สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน

ความสามารถในการคิด การแก้ปัญหา
การสื่อสาร การใช้เทคโนโลยี และการใช้
ทักษะชีวิต

คุณลักษณะอันพึงประสงค์

รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ ซื่อสัตย์สุจริต
ใฝ่เรียนรู้ อยู่อย่างพอเพียง และมุ่งมั่นในการ
ทำงาน

นำกิจกรรมไปใช้อย่างไร

เป็นกิจกรรมที่เหมาะสมกับ
นักเรียนทุกระดับชั้น ในการสร้างเสริม
ปลูกฝังจิตสำนึก และประพฤติปฏิบัติตน
เป็นคนดี ตามรอยพระราชา เพื่อแสดงความ
จงรักภักดีและสำนึกในพระมหากรุณาธิคุณ
พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว

เกณฑ์ความสำเร็จ

๑. นักเรียนสามารถอธิบายความหมาย และความสำคัญของสถาบันพระมหากษัตริย์
๒. นักเรียนสามารถนำข้อคิดที่ได้จากกิจกรรม “ตามรอยพระราชา” มาใช้ในการดำเนินชีวิต

ข้อเสนอแนะ

๑. เหมาะกับนักเรียน ๓๕ - ๔๐ คน
๒. ควรวางแผนกิจกรรมให้เหมาะสมกับบริบทของสถานศึกษา

กระบวนการจัดกิจกรรม

สร้างความตระหนัก

๑. ครูทบทวนความรู้เดิมเกี่ยวกับพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว
 - ในหลวงปัจจุบันทรงพระนามว่าอะไร
(พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชมหาราช)
 - รูปที่นักเรียนคิดว่าทุกบ้านที่มีคือรูปของใคร
(รูปของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชมหาราช)
 - ทำไมทุกบ้านจึงมีรูปของในหลวง
(เพราะทุกคนรักในหลวง)
 - ทำไมทุกคนจึงรักในหลวง
(เพราะในหลวงรักประชาชน ห่วงใยประชาชน ทรงงานหนักเพื่อความสุขของประชาชน)

๒. เตรียมวีดิทัศน์เพลง “ในหลวงของแผ่นดิน” (<https://youtu.be/LxuHkx-43LU>) ครูพูด

กระตุ้นเชิญชวนให้นักเรียนเกิดความสนใจชมวีดิทัศน์

๓. นักเรียนชม วีดิทัศน์เพลง “ในหลวงของแผ่นดิน”

ประเมินเชิงเหตุผล

๔. ครูถามนักเรียนเกี่ยวกับเนื้อหาของเพลงหลังจากชมวีดิทัศน์ ดังต่อไปนี้
 - เนื้อเพลงเล่าเรื่องเกี่ยวกับใคร
(พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชมหาราช)
 - ในหลวงทรงงานอะไรบ้าง
(ทรงเสด็จเยี่ยมราษฎร ทรงแก้ปัญหาความเดือดร้อนของประชาชน)
 - สถานที่ส่วนใหญ่ที่ในหลวงทรงเสด็จพระราชดำเนินไปเป็นแบบใด
(เป็นถิ่นทุรกันดาร)
 - ทำไมในหลวงจึงเสด็จไปในถิ่นทุรกันดาร
(เพราะในหลวงทรงเห็นว่าประชาชนในถิ่นทุรกันดารมีความเดือดร้อน และต้องการความช่วยเหลือ)
 - นักเรียนสังเกตเห็นหรือไม่ว่าในหลวงทรงงานที่ใดบ้าง
(ในหลวงทรงงานทุกที่ ทั้งในป่า ภูเขา เกาะ กลางแดด กลางฝน)
 - ห้องทรงงานในหลวงมีอะไรบ้าง
(แผนที่ วิทยุสื่อสาร กล้องถ่ายรูป ดินสอ)
 - ทำไมในหลวงจึงไม่ประทับอย่างสุขสบายในพระราชวัง
(เพราะในหลวงอยากเห็นทุกข์สุขประชาชนของพระองค์)
 - ทำไมในหลวงจึงทรงงานหนัก

(เพราะในหลวงทรงรักและห่วงใยประชาชน)

กำหนดค่านิยม

๕. แบ่งนักเรียนเป็นกลุ่มให้ไปศึกษาพระราชกรณียกิจต่าง ๆ ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวตามหัวข้อที่นักเรียนสนใจ จากเว็บไซต์ วิดีทัศน์ ห้องสมุด ฯลฯ

วางแผนปฏิบัติ

๖. นักเรียนบรรยายพระราชกรณียกิจของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวที่ได้ศึกษามา
- พระราชกรณียกิจสำคัญในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมีอะไรบ้าง (การเสด็จเยี่ยมราษฎร เป็นประจำ โครงการแก้มลิง ฝนหลวง เศรษฐกิจพอเพียง โครงการเกษตรในพระราชดำริ โครงการชิงห้วยมัน ฯลฯ)
 - พระราชกรณียกิจที่ทรงงานเกิดประโยชน์ต่อราษฎรอย่างไร (ประชาชนมีอาชีพ และสร้างรายได้เลี้ยงตนเองและครอบครัวได้ การพัฒนาการคมนาคม การแก้ปัญหาน้ำท่วม แก้ปัญหาขาดแคลนน้ำที่ใช้ในการเกษตร ฯลฯ)
 - สรุปข้อคิดที่ได้จากการศึกษาค้นคว้าพระราชกรณียกิจ (ความทุ่มเทในการทำงาน ความเสียสละ ความอดทนอดกลั้น การมีจิตสาธารณะ ฯลฯ)
 - จะปฏิบัติตนอย่างไรเพื่อตอบสนองพระมหากรุณาธิคุณของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว (ถวายความจงรักภักดีต่อพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว โดยการปฏิบัติตนเป็นคนดี ปฏิบัติหน้าที่ตามบทบาทหน้าที่ของตนเอง มีความพอเพียง รักษาสิ่งแวดล้อม บำเพ็ญประโยชน์ เพื่อตอบแทน พระมหากรุณาธิคุณในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว)

ปฏิบัติด้วยความชื่นชอบ

๗. นักเรียนทำรายงานตามหัวข้อที่ได้รับมอบหมาย
๘. นักเรียนแต่ละกลุ่มนำเสนอผลงานหน้าชั้นเรียน
๙. นักเรียนประชาสัมพันธ์และจัดนิทรรศการ “ตามรอยพระราชา” เพื่อให้นักเรียนทั้งโรงเรียนเข้าร่วมกิจกรรม
๑๐. นักเรียนร่วมกันสรุป
- พระเจ้าอยู่หัวทรงทำทุกอย่างเพื่อประชาชนของพระองค์ เพราะพระองค์รักประชาชน เราสมควรตอบแทนพระมหากรุณาธิคุณด้วยการถวายความจงรักภักดีต่อพระองค์ ปฏิบัติตนตามรอยพระราชา

สื่อและแหล่งเรียนรู้

- วิดีทัศน์เพลง “ในหลวงของแผ่นดิน” (<https://youtu.be/LxuHkx-43LU>)

การประเมินผล

๑. สังเกตพฤติกรรมนักเรียนขณะเข้าร่วมกิจกรรม
๒. ประเมินจากการนำเสนอผลงานหน้าชั้นเรียน

เพลง ในหลวงของแผ่นดิน

มอง เห็นพระเจ้าอยู่หัว
ท่ามกลางคนมีดมัว เหมือนเห็นแสงทองส่องใจ
ต้นต้นเพียงได้มอง
พนมมือทั้งสอง ก้มลงกราบด้วยหัวใจ

มอง พระผู้ทรงเมตตา
เฝ้าดูแลประชา ทัวอาณาใกล้ไกล
เมื่อยามอ่อนล้า หมดหวังพระองค์อยู่เป็นหลัคนำหัวใจ
ยึดเหนี่ยวอยู่ภายในว่าวันพรุ่งนี้ยังมีหวัง

ในหลวงของแผ่นดิน
หล่อรวมให้เมื่อดินทรายกลายเป็นแผ่นดินที่ยิ่งใหญ่
หยดน้ำ หยาดเหงื่อพระองค์หยดลงที่ไหน
ทุกซัรร้อนจะพลันสลายทุกซัรภัยจะไม่อาจแผ้วพาน

ในหลวงของแผ่นดิน
ทรงเป็นที่รักและที่พึงพิงให้เราแสนนาน
ตั้งแต่เล็ก จนโตจำได้ทุกอย่าง
ไ้ร่มพระบิรบาล สุขสราญด้วยความร่มเย็น

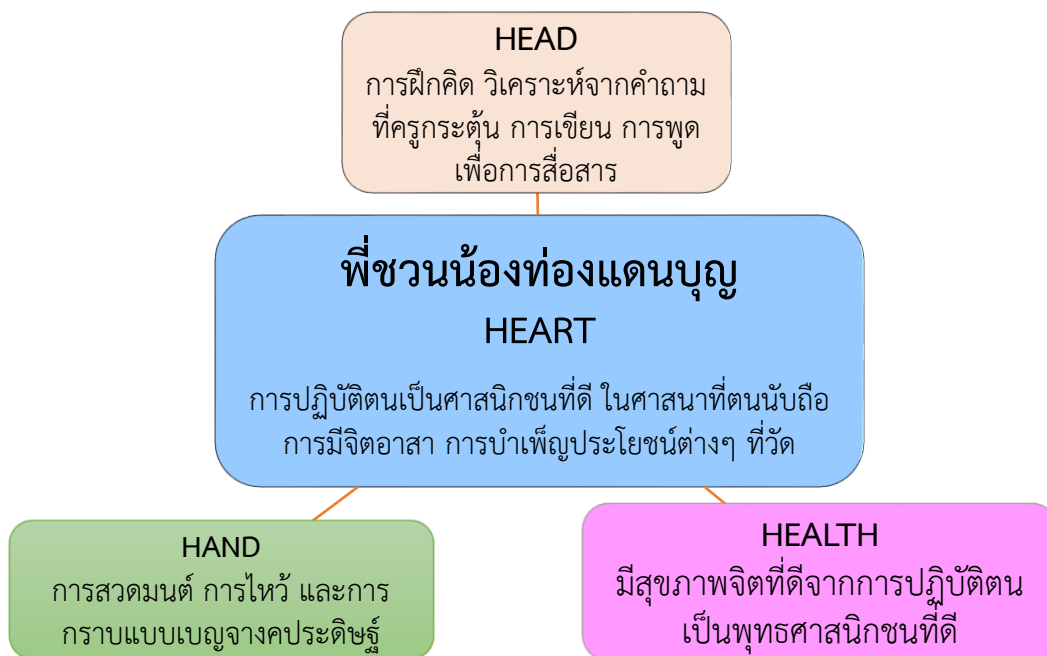
ในหลวงของแผ่นดิน
ทรงเป็นที่รักและที่พึงพิงให้เราแสนนาน
ตั้งแต่เล็ก จนโตจำได้ทุกอย่าง
ไ้ร่มพระบิรบาล สุขสราญด้วยความร่มเย็น
แผ่นดินนี้คือบ้าน คือแดนสวรรค์ แสนสุขใจ
มีทุกอย่างที่ดีเพราะใคร ฉันจะไม่ลืม

ในหลวงของแผ่นดิน
หล่อรวมให้เมื่อดินทรายกลายเป็นแผ่นดินที่ยิ่งใหญ่
หยดน้ำ หยาดเหงื่อพระองค์หยดลงที่ไหน
ทุกซัรร้อนจะพลันสลายทุกซัรภัยจะไม่อาจแผ้วพาน

ในหลวงของแผ่นดิน
ทรงเป็นที่รักและที่พึงพิงให้เราแสนนาน
ตั้งแต่เล็ก จนโตจำได้ทุกอย่าง
ไ้ร่มพระบิรบาล สุขสราญด้วยความร่มเย็น
แผ่นดินนี้คือบ้าน คือแดนสวรรค์ แสนสุขใจ
มีทุกอย่างที่ดีเพราะใคร ฉันจะไม่ลืม

ผังโน้ตแผนการจัดกิจกรรมเพิ่มเวลารู้

กิจกรรมพัฒนาจิตใจ (Heart)

ตัวชี้วัด

- ส ๑.๒ ป.๑/๑, ส ๔.๓ ป.๑/๒, ส ๑.๒ ป.๒/๒, ส ๒.๑ ป.๒/๒, ส ๑.๒ ป.๓/๑-๒, ส ๑.๒ ป.๔/๓, ส ๑.๑ ป.๕/๓, ส ๑.๒ ป.๕/๒-๓ ส ๑.๑ ป.๖/๔, ส ๑.๒ ป.๖/๑-๔, ส ๑.๑ ม.๒/๑๑

สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน

- ความสามารถในการสื่อสาร
- ความสามารถในการคิด
- ความสามารถในการแก้ปัญหา
- ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต
- ความสามารถในการใช้เทคโนโลยี

คุณลักษณะอันพึงประสงค์

- รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์
- รักความเป็นไทย
- มีจิตสาธารณะ

พีชวณ้องท่องแดนบุญ

ควรเรียนรู้อะไรมาก่อน

- การสวดมนต์ไหว้พระ
- มารยาทในการปฏิบัติตนในศาสนสถาน

ตัวชี้วัด

ส ๑.๒ ป.๑/๑, ส ๔.๓ ป.๑/๒, ส ๑.๒ ป.๒/๒,
ส ๒.๑ ป.๒/๒, ส ๑.๒ ป.๓/๑-๒,
ส ๑.๒ ป.๔/๓, ส ๑.๑ ป.๕/๗, ส ๑.๒ ป.๕/๒-๓
ส ๑.๑ ป.๖/๙, ส ๑.๒ ป.๖/๑-๔, ส ๑.๑
ม.๒/๑๑

พัฒนาผู้เรียนด้านใดบ้าง

ความรู้

ข้อปฏิบัติตนเป็นศาสนิกชนที่ดี ในศาสนาที่ตนนับถือ

สมรรถนะ

ความสามารถในการสื่อสาร
ความสามารถในการคิด
ความสามารถในการแก้ปัญหา
ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต
ความสามารถในการใช้เทคโนโลยี

คุณลักษณะ

รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ รักความเป็นไทย
มีจิตสาธารณะ

นำกิจกรรมไปใช้อย่างไร

การจัดกิจกรรม เริ่มจากการสร้างจิตสำนึก และกระตุ้นให้เกิดแรงจูงใจ ในการร่วมกิจกรรม ทั้งที่ห้องเรียนและที่วัด ด้วยความบริสุทธิ์ใจ ครูต้องคอยดูแล แนะนำ และเป็นแบบอย่างที่ดีในการปฏิบัติตน

การออกแบบ และการประเมินชิ้นงาน ควรเน้นในแง่ของแนวคิดที่น่าเสนอ มากกว่าองค์ประกอบของชิ้นงาน

เกณฑ์ความสำเร็จ

๑. นักเรียนที่เป็นรุ่นพี่ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีต่อรุ่นน้อง
๒. นักเรียนอธิบายหลักปฏิบัติตนที่ดีตามศาสนาที่ตนนับถือได้
๓. การปฏิบัติตนตามหลักธรรมทางศาสนาที่ตนนับถือและอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข

ข้อเสนอแนะ

เหมาะกับนักเรียนทั้งกลุ่มเล็กและกลุ่มใหญ่ และจำนวนครูที่ดูแลกิจกรรมต้องมีสัดส่วนที่เหมาะสม ดูแลกิจกรรมอย่างใกล้ชิด

กระบวนการจัดกิจกรรม

การรวบรวมความรู้

๑. สนทนาเกี่ยวกับวัด หรือศาสนสถานในชุมชน โดยใช้ภาพประกอบ
๒. สนทนากับนักเรียนเกี่ยวกับการปฏิบัติตนเป็นศาสนิกชนที่ดี การสวดมนต์ไหว้พระ การปฏิบัติตนเมื่อไปวัด หรือสถานที่สำคัญทางศาสนา
๓. ทบทวนเกี่ยวกับสวดมนต์ไหว้พระ และการกราบแบบเบญจางคประดิษฐ์
๔. ร่วมกันสรุปเกี่ยวกับ การปฏิบัติตนเป็นศาสนิกชนที่ดี และมารยาทในการปฏิบัติตนที่วัด
๕. มอบหมายให้นักเรียนรุ่นพี่ ไปศึกษาเกี่ยวกับประวัติของวัดหรือศาสนสถาน ภายในชุมชน จากผู้นำ / ผู้รู้ในชุมชน

การประเมินคุณค่า

๖. นักเรียนและครูร่วมสนทนาถึงการปฏิบัติตนที่เหมาะสมเมื่อไปวัด หรือศาสนสถาน
๗. แบ่งกลุ่มนักเรียนตามความสนใจ เพื่อศึกษาสถานที่สำคัญต่างๆ ภายในวัดหรือศาสนสถานในชุมชน
๘. จับคู่ดูแลน้องโดยความสนใจของทั้งสองฝ่าย
๙. นักเรียนแต่ละกลุ่มไปค้นหาคำตอบ โดยที่แนะนำให้ความรู้เกี่ยวกับศาสนสถานและการปฏิบัติตนให้เหมาะสมภายในวัด หรือศาสนสถาน
๑๐. พระหรือผู้นำทางศาสนาบรรยายให้ความรู้เกี่ยวกับหลักธรรมทางศาสนา การสวดมนต์ไหว้พระ การนั่งสมาธิ หรือปฏิบัติกิจกรรมอื่นๆ ตามหลักศาสนาที่ตนนับถือ

การตัดสินใจ

๑๑. สนทนาเกี่ยวกับการปฏิบัติตนที่เหมาะสมและการบำเพ็ญประโยชน์ต่างๆ ที่วัด หรือศาสนสถาน โดยใช้คำถามกระตุ้นความคิด เช่น
 - “นักเรียนคิดว่าวัด หรือศาสนสถานมีความสำคัญกับคนในชุมชนหรือไม่ อย่างไร”
 - “นักเรียนคิดว่า เราควรมีส่วนช่วยเหลือรักษาสถานที่สำคัญของวัด หรือศาสนสถานหรือไม่ เพราะเหตุใด”
 - “นักเรียนคิดว่า สถานที่สำคัญในวัดหรือศาสนสถาน ส่วนใดบ้างที่นักเรียนอยากมีส่วนช่วยเหลือดูแล”
 - “นักเรียนจะมีวิธีการอย่างไรและต้องใช้วัสดุอุปกรณ์อะไรบ้าง”
 - “นักเรียนจะมีวิธีการแบ่งหน้าที่ของพี่และน้องๆ ในกลุ่มอย่างไรจึงจะทำงานได้มีประสิทธิภาพที่สุด”

การปฏิบัติ

๑๒. นำนักเรียนไปวัด หรือศาสนสถานในชุมชน เพื่อฝึกปฏิบัติกิจกรรมตามที่นักเรียนวางแผนไว้ และบันทึกภาพกิจกรรม
๑๓. นักเรียนแต่ละกลุ่มร่วมกันสรุปผลการปฏิบัติงาน และร่วมแสดงความคิดเห็นจากประเด็นคำถาม พร้อมกับส่งตัวแทนมานำเสนอ ดังนี้
 - “นักเรียนรู้สึกอย่างไรต่อการเป็นศาสนิกชนที่ดี”
 - “นักเรียนรู้สึกพอใจที่ปฏิบัติกิจกรรมใดมากที่สุด เพราะเหตุใด”
 - “เมื่อนักเรียนไปวัดหรือศาสนสถานนักเรียนคิดว่าจะปฏิบัติตนอย่างไรบ้าง”

๑๔. นักเรียนนิเวาะห์หลักธรรมที่ได้จากพระหรือผู้นำทางศาสนา สรุปลเป็นแนวทางการดำเนินชีวิต และนำไปปฏิบัติให้อยู่ร่วมกันในสังคมได้อย่างสันติสุข
๑๕. เปิดภาพนักเรียนที่ทำกิจกรรมต่างๆที่วัด และสนทนาเกี่ยวกับภาพนั้นๆ
๑๖. นักเรียนเล่าเหตุการณ์ที่ประทับใจ
๑๗. นักเรียนวาดภาพ และเขียนบรรยายภาพที่นักเรียนประทับใจ พร้อมตั้งชื่อเรื่อง
๑๘. นักเรียนนำเสนอผลงานการเขียนเรื่องจากภาพ โดยเล่าเรื่องจากชิ้นงานที่นักเรียนทำ และร่วมกันประเมินผลงานที่เพื่อนนำเสนอ
๑๙. นักเรียนร่วมกันสรุปข้อคิดที่ได้จากการไปปฏิบัติกิจกรรมที่วัดหรือศาสนสถาน

ข้อควรคำนึง

๑. ครูต้องศึกษาเพิ่มเติม เกี่ยวกับประวัติ และข้อมูลของวัดหรือศาสนสถาน เพื่ออธิบายแนะนำนักเรียนอย่างถูกต้อง และควรให้นักเรียนบันทึกกิจกรรมให้ชัดเจน
๒. ครูสามารถปรับเปลี่ยนกิจกรรมตามหลักศาสนาที่นับถือ ตามบริบทของสถานศึกษา

สื่อและแหล่งเรียนรู้

๑. วัด หรือศาสนสถานอื่น ในชุมชน
๒. ภาพวัด หรือศาสนสถานในชุมชน
๓. ภาพกิจกรรมที่นักเรียนปฏิบัติที่วัด

การประเมินผล

๑. สังเกตพฤติกรรม ความสนใจในการปฏิบัติกิจกรรม
๒. ตรวจชิ้นงาน การเขียนเรื่องจากภาพ
๓. ประเมินความพึงพอใจ

ผังโน้ตทัศน์การจัดกิจกรรมเพิ่มเวลารู้
กิจกรรมพัฒนาทักษะการปฏิบัติ (Hand)

ตัวชี้วัด

- ง ๑.๑ ป.๑/๑, ง ๑.๑ ป.๒/๑, ง ๑.๑ ป.๓/๓, ง ๑.๑ ป.๔/๒, ง ๑.๑ ป.๕/๑, ง ๑.๑ ป.๖/๑, ง ๔/๑ ม.๑/๑ - ๓, ง ๔.๑ ม.๒/๓

สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน

- ความสามารถในการสื่อสาร
- ความสามารถในการคิด
- ความสามารถในการแก้ปัญหา
- ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต

คุณลักษณะอันพึงประสงค์

- ใฝ่เรียนรู้
- อยู่อย่างพอเพียง
- มุ่งมั่นในการทำงาน

ขนมถ้วยไทยโบราณ

ควรเรียนรู้อะไรมาก่อน

- อาชีพในท้องถิ่น
- ขนมไทยโบราณ

ตัวชี้วัด

ง ๑.๑ ป.๑/๑, ง ๑.๑ ป.๒/๑, ง ๑.๑ ป.๓/๓,
ง ๑.๑ ป.๔/๒, ง ๑.๑ ป.๕/๑, ง ๑.๑ ป.๖/๑,
ง ๔/๑ ม.๑/๑ - ๓, ง ๔.๑ ม.๒/๓

พัฒนาผู้เรียนอย่างไร

การสร้างเสริมความรู้เกี่ยวกับอาชีพในท้องถิ่น อาชีพที่สอดคล้องกับความรู้ ความถนัด และความสนใจของตนเอง โดยการซักถาม อภิปราย และการศึกษาค้นคว้า หาความรู้จากแหล่งเรียนรู้

สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน

- ความสามารถในการสื่อสาร
- ความสามารถในการคิด
- ความสามารถในการแก้ปัญหา
- ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต

คุณลักษณะอันพึงประสงค์

ใฝ่เรียนรู้ อยู่อย่างพอเพียง และ มุ่งมั่นในการทำงาน

นำกิจกรรมไปใช้อย่างไร

เป็นกิจกรรมที่เหมาะสมกับนักเรียนทุกระดับชั้น ในการสร้างเสริมทักษะเกี่ยวกับอาชีพ ตามความรู้ ความถนัด และความสนใจของตนเอง ซึ่งนำไปสู่การประกอบอาชีพได้

เกณฑ์ความสำเร็จ

๑. นักเรียนทำขนมถ้วยไทยโบราณได้
๒. นักเรียนคิดหาราคาต้นทุนและราคาขายได้
๓. นักเรียนสามารถสร้างเสริมรายได้ระหว่างเรียนด้วยอาชีพที่ตนเองมีความรู้ ความถนัด และความสนใจ สามารถนำไปสู่การทำมาค้าขายได้

ข้อเสนอแนะ

๑. เหมาะกับนักเรียนไม่เกิน ๔๐ คน
๒. ควรวางแผนให้เหมาะสมกับระดับชั้นเรียนและบริบทของสถานศึกษา
๓. ครูอาจจัดกิจกรรม “เส้นทางสู่อาชีพ” ในโรงเรียน เพื่อให้นักเรียนปฏิบัติงานอาชีพของแต่ละกลุ่มและแลกเปลี่ยนเรียนรู้

กระบวนการจัดกิจกรรม

การสังเกต รับรู้

๑. ครูกระตุ้นให้นักเรียนสนใจด้วยคำถามต่อไปนี้
 - อาชีพในท้องถิ่นที่นักเรียนอาศัยอยู่ นักเรียนรู้จักอะไรบ้าง
 - นักเรียนคิดว่าอาชีพในท้องถิ่นอะไรบ้างที่มีมาตั้งแต่โบราณ
 - ในท้องถิ่นที่นักเรียนอาศัยอยู่ นักเรียนมีอาชีพทำขนมโบราณอะไรบ้าง
๒. สสำรวจความสนใจของนักเรียนแต่ละคนที่มีต่องานอาชีพในท้องถิ่น
๓. ครูสรุปอาชีพในท้องถิ่นที่นักเรียนสนใจมากที่สุด คือ “การทำขนมถ้วยไทยโบราณ”

ภาพ ขนมถ้วยไทยโบราณ

ที่มา <http://www.mmo-thai.com/>

การทำตามแบบ

๔. นักเรียนเสนอชื่อผู้รู้ ในการทำขนมถ้วยแบบไทยโบราณ และมอบหมายตัวแทนนักเรียนติดต่อและนัดหมายผู้รู้ที่เชี่ยวชาญในการทำขนมถ้วยไทยโบราณ เพื่อที่จะพานักเรียน ไปศึกษาวิธีการ ขั้นตอน ในการทำขนมถ้วยไทยโบราณ
๕. นักเรียนศึกษาขั้นตอน / วิธีการ / อุปกรณ์ ในการทำขนมถ้วยไทยโบราณตามที่คุณรู้สาธิตให้ดูและลงมือปฏิบัติตาม

ภาพ ส่วนผสมขนมถ้วยโบราณ

ที่มา <http://๙leang.com/>

๕.๑ นักเรียนลงมือปฏิบัติตามขั้นตอน โดยเริ่มจากการเลือกชนิดของแป้ง/
น้ำตาล/ กะทิ / ตามส่วนผสมที่ผู้รู้แนะนำ

๕.๒ นักเรียนลงมือทำขนมถ้วยไทยโบราณ ตามที่ผู้รู้แนะนำ

๖. ครูสนทนากับนักเรียนถึงประสบการณ์ที่ได้รับจากการลงมือปฏิบัติกับผู้รู้ ในการทำ
ขนมถ้วยไทยโบราณ

- ความรู้สึกในการลงมือปฏิบัติ
- รสชาติของขนมถ้วยที่นักเรียนฝึกทำเป็นอย่างไรบ้าง
- นักเรียนคิดว่าสามารถนำมาทำเป็นอาชีพได้หรือไม่ เพราะอะไร

การทำโดยไม่มีแบบ

๗. นักเรียนลงมือปฏิบัติทำขนมถ้วยไทยโบราณ เป็นกลุ่ม

๘. ตรวจสอบผลงานของนักเรียนเชิงคุณภาพด้านรสชาติ ความอร่อย ความสวยงาม

๙. นักเรียนในกลุ่มร่วมประเมินผลงานของตนเอง เพื่อหาจุดเด่น และจุดที่ควรปรับปรุง
การทำงานครั้งต่อไป

การฝึกให้เกิดทักษะ

๑๐. นักเรียนคิดหาต้นทุน – ราคาขาย

๑๑. นักเรียนลงมือปฏิบัติในการทำขนมถ้วย นำไปขาย ทั้งจัดทำบัญชีรายรับ-รายจ่าย
และบัญชีครัวเรือน

ข้อควรคำนึง

ครูควรแนะนำให้นักเรียนพิจารณาเลือกอาชีพในท้องถิ่นที่ตนเองเลือก โดยเน้นอาชีพสุจริต ความเหมาะสม
กับระดับชั้น การมีส่วนร่วมจากภูมิปัญญาท้องถิ่น และสอดคล้องกับตัวชีวิตของกลุ่มสาระการเรียนรู้

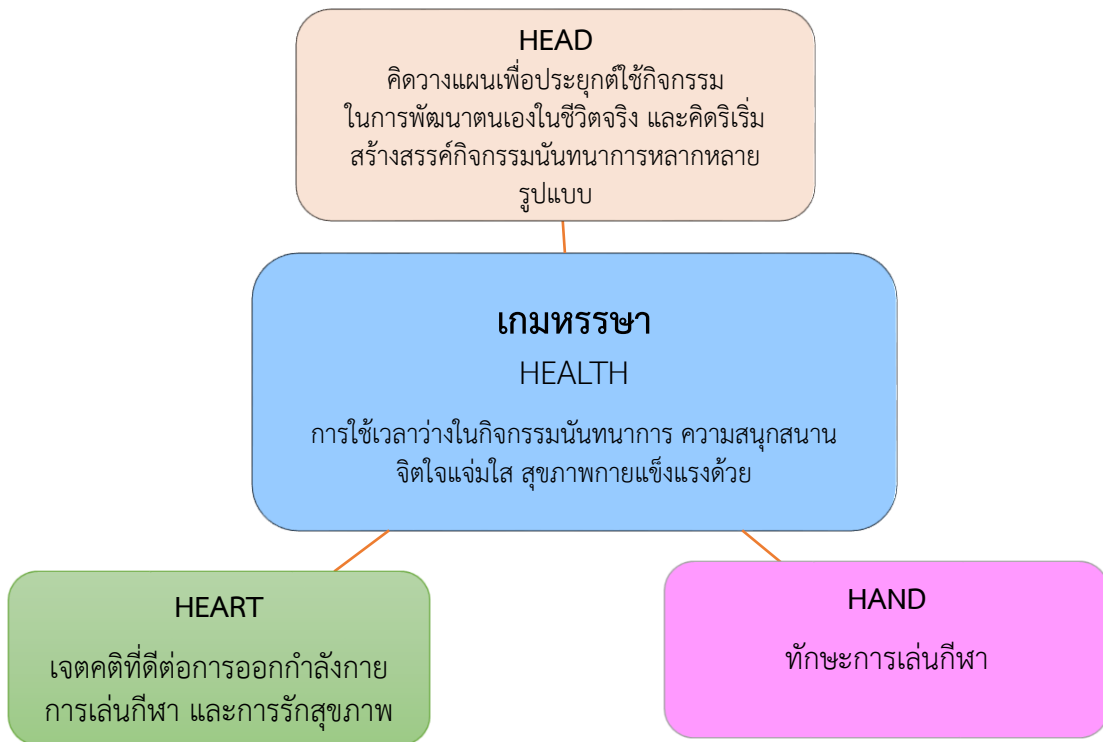
สื่อและแหล่งเรียนรู้

๑. บุคคลที่ประกอบอาชีพในท้องถิ่น
๒. บัญชีรายรับ-รายจ่าย
๓. บัญชีครัวเรือน

การประเมินผล

๔. สังเกตพฤติกรรม ความสนใจในการปฏิบัติกิจกรรม
๕. ตรวจสอบผลงาน ขนมถ้วยไทยโบราณ
๖. ประเมินความพึงพอใจ

ผังโน้ตสำหรับการจัดกิจกรรมเพิ่มเวลา กิจกรรมพัฒนาสุขภาพ (Health)

ตัวชี้วัด

- พ.ศ.๑ ป.๑/๒, พ.ศ.๒ ป.๑/๑-๒, พ.ศ.๑ ป.๒/๒, พ.ศ.๒ ป.๒/๒

สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน

- ความสามารถในการคิด
- ความสามารถในการแก้ปัญหา
- ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต

คุณลักษณะอันพึงประสงค์

- ซื่อสัตย์สุจริต
- มีวินัย

เกมחרรชษ

ควรเรียนรู้อะไรมาก่อน

- การเตรียมความพร้อมให้กับร่างกายก่อนเล่นเกมหรือกีฬาที่ต้องเคลื่อนไหว
- การป้องกันตนเองจากการเล่นเกมหรือกีฬาเบื้องต้น

ตัวชี้วัด

พ. ๓.๒ ป. ๔/๒ เล่นเกมเลียนแบบและกิจกรรมแบบพลัด
พ.๓.๑ ป.๕/๔ แสดงทักษะกลไกในการปฏิบัติกิจกรรมทางกายและเล่นกีฬา
พ.๓.๑ ป.๖/๕ ร่วมกิจกรรมนันทนาการ อย่างน้อย ๑ กิจกรรม แล้วนำความรู้และหลักการที่ได้ไปใช้เป็นฐานการศึกษาหาความรู้เรื่องอื่นๆ

พัฒนาผู้เรียนอย่างไร

- นักเรียนคิดวางแผนสัดส่วนการใช้เวลาในแต่ละวันระหว่างเวลาในการเรียนและเวลาว่าง
- นักเรียนคิดสร้างสรรค์ออกแบบกิจกรรมนันทนาการ

สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน

- ความสามารถในการคิด
- ความสามารถในการแก้ปัญหา
- ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต

คุณลักษณะอันพึงประสงค์

ซื่อสัตย์สุจริต, มีวินัย

นำกิจกรรมไปใช้อย่างไร

- กิจกรรมที่ ๒ - ๓ สามารถปรับเปลี่ยนกิจกรรมตามความเหมาะสมกับระดับชั้นของผู้เรียนและบริบทของสถานศึกษา
- กิจกรรมที่ ๔ นอกจากนักเรียนจะสร้างสรรค์กิจกรรมนันทนาการขึ้นมาเองและเป็นผู้นำเพื่อนเล่นแล้ว ถ้าเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนต้น อาจปรับเป็นการสืบค้น ค้นหากิจกรรมนันทนาการที่ชอบ

เกณฑ์ความสำเร็จ

นักเรียนอธิบายคุณค่าของประโยชน์ของกิจกรรมนันทนาการ และสามารถนำไปเล่นกับเพื่อนเพื่อผ่อนคลายความเครียดและสร้างสัมพันธ์ที่ดีกับเพื่อนในช่วงเวลาว่างจากการเรียนในชีวิตประจำวันได้

ข้อเสนอแนะ

เหมาะกับนักเรียนจำนวน ๓๐ - ๔๐ คน และหากจัดกิจกรรมแบบคละชั้น ควรมีกิจกรรมหลากหลายให้ผู้เรียนเลือกเล่นได้ตามความถนัด ความสนใจ

กระบวนการจัดกิจกรรมที่ ๑

สูตรแบ่งเวลาการเรียนรู้

การสร้างความตระหนัก

- นักเรียนศึกษา Infographic^๑ หัวข้อ “๑ วัน” ของเด็กใน “โลกมือถือ” เพื่อใช้เป็นข้อมูลแสดงความคิดเห็นจากคำถามของครู เช่น
 - จากข้อมูลสอดคล้องกับพฤติกรรมของตัวนักเรียนหรือไม่
 - ทำอย่างไร เราจะลดเวลาในการใช้มือถือให้น้อยลง
 - หากเราไม่อยู่ในโลกมือถือ เราจะใช้เวลาทำอะไร
 - เราจะบริหารเวลาใน ๑ วัน อย่างไรจึงจะเหมาะสม

ที่มา : สถาบันสื่อเด็กและเยาวชน (สสย.)

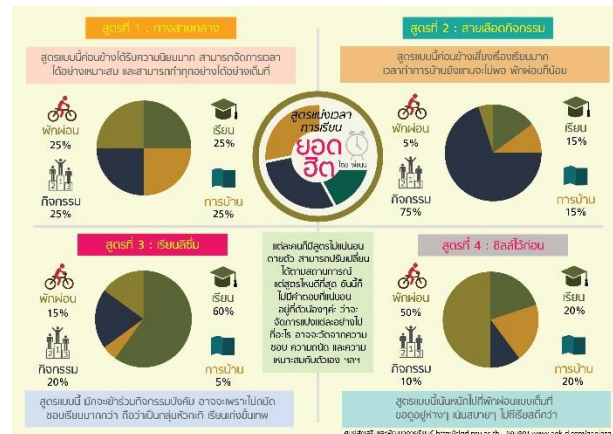
สำรวจในโครงการติดตามสภาวะการณ์เด็กในหัวข้อ “๑ วันในชีวิตเด็กไทย” จากสำนักงานส่งเสริมสังคมแห่งการเรียนรู้และคุณภาพเยาวชน (สสค.) เดือนมกราคม ๒๕๕๖ โดยกลุ่มตัวอย่าง ๓,๐๕๘ คน ทั้งในกรุงเทพฯ และต่างจังหวัด ได้สถิติที่น่าสนใจมากมาย รวมทั้งเห็นความเปลี่ยนแปลงที่น่าตกใจอยู่น้อยเลยทีเดียว

หากเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนต้น อาจปรับกิจกรรมเป็นการพูดคุย การเล่านิทาน ใช้การ์ตูนภาพการ์ตูนเคลื่อนไหว หรือภาพยนตร์สั้น ตามความเหมาะสม

^๑ อินโฟกราฟิก (infographics) เป็นการแสดงผลของข้อมูลหรือความรู้โดยภาพที่อ่านและเข้าใจง่าย งานกราฟิกประเภทนี้นิยมใช้สำหรับข้อมูลที่มีความซับซ้อน ตัวอย่างเช่น ป้าย แผนที่ งานวิจัย โดยอินโฟกราฟิกนี้ยังนิยมใช้ในสายงานด้าน วิทยาการคอมพิวเตอร์ คณิตศาสตร์ สถิติศาสตร์ เพื่อให้เห็นข้อมูลซับซ้อนให้ง่ายขึ้น

ขั้นสร้างสรรค์ชิ้นงาน

๒. ครูยกตัวอย่าง “สูตรแบ่งเวลาการเรียนรู้”

ที่มา: ศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาการเรียนรู้ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

<http://clcpd.psu.ac.th>

นำไปใช้ในชีวิตประจำวัน

ให้นักเรียนแต่ละคน ออกแบบสูตรแบ่งเวลาเรียนที่สอดคล้องกับกิจกรรมในแต่ละวันของนักเรียน

นำเสนอผลงาน

๓. นักเรียนนำเสนอสูตรแบ่งเวลาเรียน บนบอร์ดแสดงผลงาน

๔. นักเรียนร่วมกันคิด

“ทำไมเราต้องแบ่งเวลาให้กับกิจกรรมและการพักผ่อน”

“มีอะไรบ้างที่เราจะทำในช่วงเวลาพักผ่อนและในช่วงกิจกรรม”

“ประโยชน์ของการแบ่งเวลาให้กับกิจกรรมและการพักผ่อนมีอะไรบ้าง”

ข้อควรคำนึง

สำหรับชั้นประถมศึกษาตอนต้น สามารถใช้การวาด ระบายสี และภาพมาใช้ในการทำชิ้นงาน

สำหรับชั้นประถมศึกษาตอนปลาย สามารถใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์มาใช้ในการทำชิ้นงาน

ข้อเสนอแนะ ตัวอย่างชิ้นงานของชั้นประถมศึกษาตอนต้น

กระบวนการจัดกิจกรรมที่ ๒

“เกมเสือกินวัว”

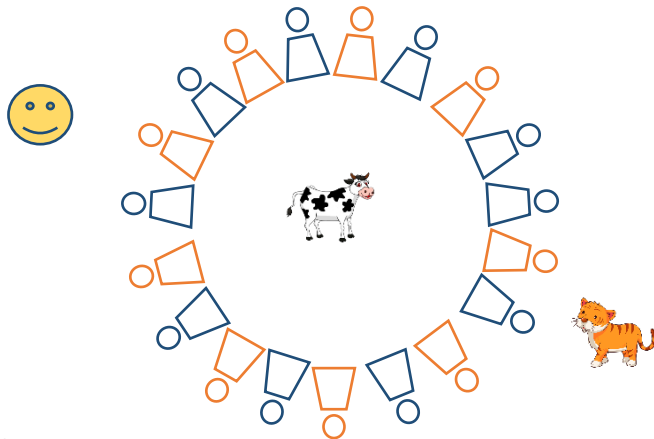
ดำเนินกิจกรรม

๑. ให้นักเรียนยืนล้อมวงเป็นวงกลม จับมือกัน
๒. ครูเลือกนักเรียน ๑ คน เป็นเสือ ยืนนอกวง นักเรียนอีก ๑ คน เป็นวัวอยู่ในวง
๓. เมื่อครูให้สัญญาณเริ่มเล่น เสือไล่จับวัวให้ได้ โดยนักเรียนที่ยืนจับมือล้อมวง ให้วัวผ่านได้ แต่ต้องคอยกันไม่ให้เสือผ่านไปจับวัวได้
๔. ภายใน ๒ นาที ถ้าเสือจับวัวได้ เสือชนะ เสือจับวัวไม่ได้ วัวชนะ

หมายเหตุ

สรุปกิจกรรม

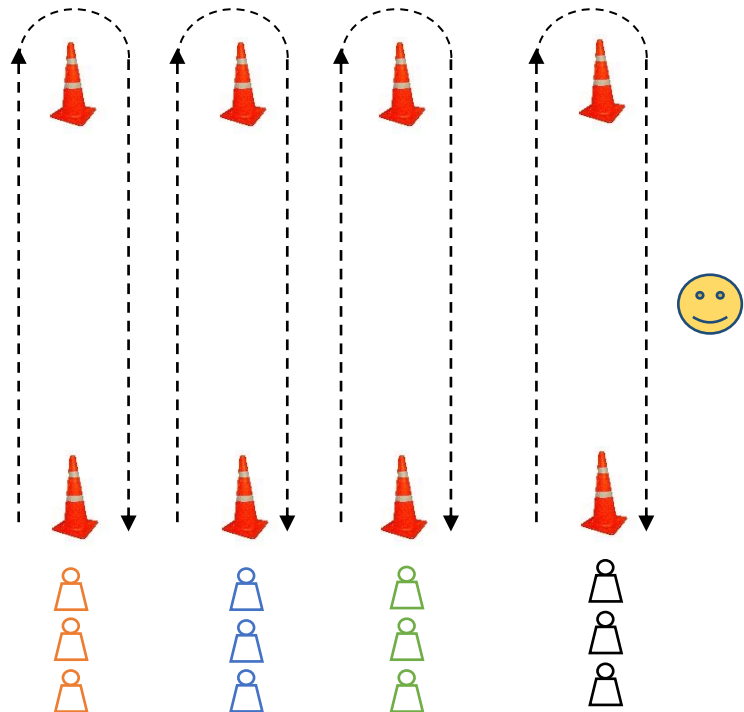
๕. ตั้งคำถาม:
 - หลังจากเล่นเกม กิจกรรม เกม “เสือกินวัว” นักเรียนได้ประโยชน์อะไร
 - ช่วงเวลาใดที่เหมาะสมกับการเล่นเกม “เสือกินวัว”

กระบวนการจัดกิจกรรมที่ ๓

“วิ่งผลัดเปลี่ยนบอล”

๑. แบ่งนักเรียนออกเป็นกลุ่ม กลุ่มละเท่า ๆ กัน
๒. นักเรียนทุกกลุ่มยืนเป็นแถวตอน หลังกรวยประจำกลุ่มของตนเอง โดยคนแรกของกลุ่มถือลูกบอลเอาไว้
๓. ครูนำกรวยไปวางตรงข้ามแถว ห่างกันประมาณ ๑๐ เมตร
๔. เมื่อครูให้สัญญาณเริ่มเล่น นักเรียนคนแรกของทุกแถววิ่งไปอ้อมกรวย แล้วกลับนำบอลมาส่งให้เพื่อนคนต่อไป แล้วตัวเองไปต่อท้ายแถว ทำอย่างนี้ต่อไปเรื่อย ๆ
๕. แถวไหนวิ่งครบทุกคนก่อน แถวนั้นชนะ

หมายเหตุ

สรุปกิจกรรม

๖. ตั้งคำถาม:

- หลังจากเล่นเกม กิจกรรม เกม “เสือกินวัว” นักเรียนได้ประโยชน์อะไร
- ช่วงเวลาใดที่เหมาะสมกับการเล่นเกม “เสือกินวัว”

กระบวนการจัดกิจกรรมที่ ๔

“คิดเอง เล่นเอง”

๑. แบ่งนักเรียนเป็นกลุ่ม ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มค้นหาหรือสร้างสรรค์กิจกรรมนันทนาการ อาทิ เกม การละเล่นพื้นเมือง การละเล่นประจำท้องถิ่น ที่จะนำไปเล่นในยามว่างให้เกิดประโยชน์ ต่อร่างกาย โดยครูกำหนดกรอบการเลือกกิจกรรมให้นักเรียนดังนี้

- สร้างความสัมพันธ์ที่ดีและความสนุกสนานในหมู่คณะ
- ลดความตึงเครียดจากการเรียน
- มีกติกา กฎ การเล่นชัดเจน
- พัฒนาการทำงานเป็นทีม
- เวลาในการเล่นกิจกรรมแต่ละครั้งไม่เกิน ๕ นาที

๒. นักเรียนนำเสนอกิจกรรมนันทนาการตามประเด็นในข้อ ๑ ก่อนนำไปเล่น และ

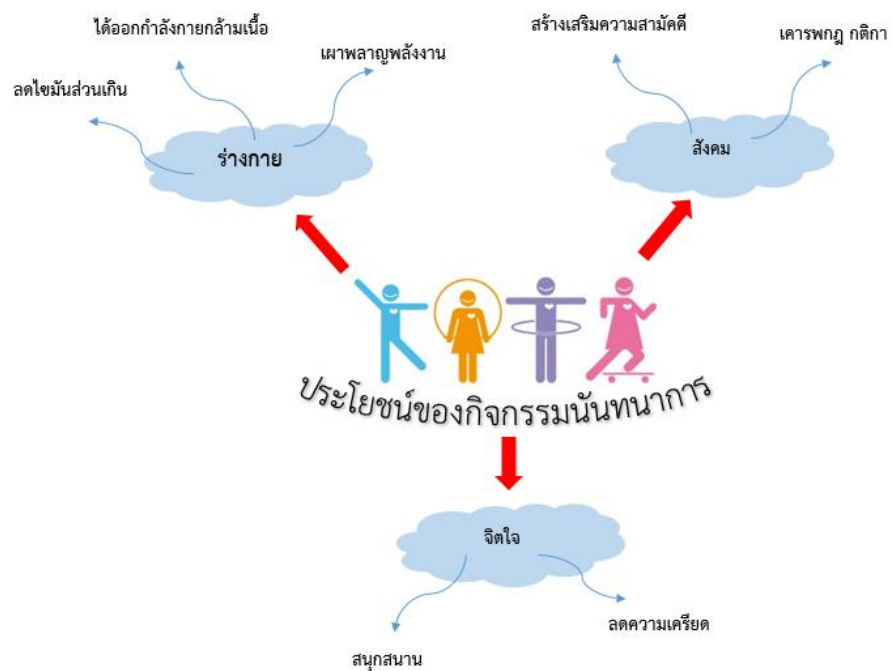
อาจเพิ่มประเด็นการนำเสนอเกี่ยวกับเหตุผลที่สนใจกิจกรรมนันทนาการนั้น นอกเหนือจากประเด็นในข้อ ๑ เช่น จุดเด่น จุดด้อย และข้อจำกัดของเกมต่อผู้เล่นแต่ละบุคคล

๓. นักเรียนทดลองเล่น และเตรียมเป็นผู้นำการเล่นกิจกรรมนันทนาการ

๔. นักเรียนแต่ละกลุ่มผลัดกันนำเพื่อนเล่นกิจกรรมของกลุ่มตนเอง

๕. นักเรียนร่วมกันทำ Mind Mapping สรุปประโยชน์ของการเล่นกิจกรรมนันทนาการ

ตัวอย่าง mind mapping “ประโยชน์ของกิจกรรมนันทนาการ”

สื่อและแหล่งเรียนรู้

- Infographic หัวข้อ “๑ วัน” ของเด็กใน “โลกมือถือ”
- Infographic “สูตรแบ่งเวลาการเรียนรู้”

การประเมินผล

๑. สังเกตพฤติกรรมของนักเรียนรายบุคคล
๒. สังเกตพฤติกรรมการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม
๓. ประเมินความพึงพอใจต่อการเข้าร่วมกิจกรรมของนักเรียน

บรรณานุกรม

กระทรวงศึกษาธิการ. (๒๕๕๓). **หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑**. พิมพ์ครั้งที่ ๒.

กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.

ศูนย์พัฒนาการนิเทศและเร่งรัดคุณภาพการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (๒๕๕๙). **แนวทางการนิเทศการจัดกิจกรรม**

การเรียนรู้เพื่อพัฒนา ๔H. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์องค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึก.

สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา. (๒๕๕๓). **แนวทางการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ตามหลักสูตร**

แกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑. พิมพ์ครั้งที่ ๒. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.

_____. (๒๕๕๓). **แนวทางการบริหารจัดการหลักสูตร ตามหลักสูตร**

แกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑. พิมพ์ครั้งที่ ๒. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.

_____. (๒๕๕๔). **เพื่อนคู่คิด มิตรคู่ครู แนวทางการจัดการเรียนรู้**

ประวัติศาสตร์. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.

_____. (๒๕๕๗). **แนวปฏิบัติการวัดผล และประเมินผลการเรียนรู้ ตาม**

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑. พิมพ์ครั้งที่ ๔. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.

_____. (๒๕๕๘). **แนวการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์เพื่อสร้างสำนึก**

ความเป็นไทย. พิมพ์ครั้งที่ ๒. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.

_____. (๒๕๕๙). **คู่มือบริหารจัดการเวลาเรียน “ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้”**.

(อัดสำเนา).

Krathwohl, D. R. (๒๐๐๒). “A Revision of Bloom’s Taxonomy : An Overview.” *Theory into*

Practice. ๔๑ No. ๔. ๒๑๒ – ๒๑๘. [Cited ๒๐๑๖ Sept ๘.] Available From :

http://www.unco.edu/cetl/sir/stating_outcome/documents/Krathwohl.pdf.

คณะผู้จัดทำ

ที่ปรึกษา

๑ นายการุณ สกุลประดิษฐ์	เลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
๒ นายบุญรักษ์ ยอดเพชร	รองเลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
๓ นางสุกัญญา งามบรรจง	ที่ปรึกษาด้านพัฒนากระบวนการเรียนรู้

ผู้รับผิดชอบ

๑ น.ส.รัตนา แสงบัวเพื่อน	ผู้อำนวยการกลุ่มพัฒนาและส่งเสริมการนิเทศ
สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา
๒ นางสาวภา ศักดา	นักวิชาการศึกษาคำนาถการพิเศษ
สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา
๓ น.ส.พรนิภา ศิลป์ประคอง	นักวิชาการศึกษาคำนาถการพิเศษ
สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา
๔ นายสิริชัย มากมูลผล	นักวิชาการศึกษาคำนาถการพิเศษ
สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา
๕ นางณัฐา เพชรธนู	นักวิชาการศึกษาคำนาถการพิเศษ
สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา
๖ นางอัสมะ หะยีโซะ	นักวิชาการศึกษาปฏิบัติการ
สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา

คณะทำงานจัดทำร่างเอกสารคู่มือการบริหารจัดการเวลาเรียนตามนโยบาย “ลดเวลาเรียน
เพิ่มเวลาสู่” ระหว่างวันที่ ๒๖ - ๓๑ สิงหาคม ๒๕๕๙ ณ โรงแรมแกรนด์ ทาวเวอร์ อินน์

ถนนพระราม ๖ กรุงเทพมหานคร

๑ นางพรรณภา พูลบัว	ข้าราชการบำนาญ
๒ นางสาวสวาท รัตนกรรติ	ข้าราชการบำนาญ
๓ นางวนิดา ปาณิกิจ	ศึกษานิเทศก์ สพม. เขต ๒๗
๔ นางวาสนา คำเพ็ง	ศึกษานิเทศก์ สพม. เขต ๒๙
๕ นายไชยวัฒน์ ชุ่มนาเสียว	ศึกษานิเทศก์ สพม. เขต ๓๒
๖ นางอาทิตย์ยา ปัญญา	ศึกษานิเทศก์ สพม. เขต ๔๐
๗ นายมนตรี อูสาหะ	ศึกษานิเทศก์ สพป.ลพบุรี เขต ๑
๘ นางกนกรัตน์ สุพรรณอ่วม	ศึกษานิเทศก์ สพป.นครปฐม เขต ๒
๙ นางวาสนา ตาลทอง	ศึกษานิเทศก์ สพป.ชัยภูมิ เขต ๓
๑๐ นางพะยอม รัตนภรณ์	ศึกษานิเทศก์ สพป.นครราชสีมา เขต ๒
๑๑ นางละออ ด้านพิษณุพันธ์	ศึกษานิเทศก์ สพป.พิษณุโลก เขต ๑
๑๒ นางระเบียบ สิทธิชัย	ศึกษานิเทศก์ สพป.น่าน เขต ๒
๑๓ นางเบญจมาศ มณฑิธร	ศึกษานิเทศก์ สพป.แพร่ เขต ๑
๑๔ น.ส.จารุวรรณ พุพะเนียด	ผู้อำนวยการโรงเรียนโรงเรียนปริตารามวิทยาคม สพม. เขต ๙

๑๕	นางปราณี รัตนธรรม	ผู้อำนวยการโรงเรียนนาเชือกพิทยาสรรค์ สพม. เขต ๒๖
๑๖	นายวิรัตน์ แสงกุล	ผู้อำนวยการโรงเรียนกลันทาพิทยาคม สพม. เขต ๓๒
๑๗	นายโกศล เสนาปักธงไชย	ผู้อำนวยการโรงเรียนแคนดงพิทยาคม สพม. เขต ๓๒
๑๘	นายวัลลภ วิบูลย์กุล	ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านโนนโหมโนนศิลา สพป.หนองบัวลำภู เขต ๒
๑๙	นายธนา โด่งพิมาย	ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดสุคันธารมย์ สพป.บุรีรัมย์ เขต ๔
๒๐	นายสถานู เกตุคัมภีร์	ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านโคกเพ็ด สพป.นครราชสีมา เขต ๖
๒๑	นายวิเชียร ประรมภัก	ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดชัยสถาน สพป.ลำพูน เขต ๑
๒๒	ว่าที่ ร.ต.ประเสริฐ รุจิรา	ผู้อำนวยการโรงเรียนอนุบาลเพชรบุรี สพป.เพชรบุรี เขต ๑
๒๓	นายวัชร ป่านภูมิ	ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านมะฮี สพป.ร้อยเอ็ด เขต ๑
๒๔	นายสัมฤทธิ์ สันเต	ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านขว้างใหญ่ สพป.ร้อยเอ็ด เขต ๑
๒๕	น.ส.เสาวภา ประพันธ์	ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านปงแม่ลอบ สพป.ลำพูน เขต ๑
๒๖	นายอภิเชษฐ์ ฉิมพลีสวรรค์	ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดหัวจั่ว สพป.นครสวรรค์ เขต ๑
๒๗	นายคมสัน แท่งทองคำ	ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านซากพุดซา สพป.ชลบุรี เขต ๑
๒๘	นายสุวิทย์ กสิรัตน์บำรุง	ผู้อำนวยการโรงเรียนอนุบาลหนองใหญ่ สพป.ชลบุรี เขต ๑
๒๙	นายพิทักษ์ ประสิทธิเวชานนท์	ผู้อำนวยการโรงเรียนอนุบาลวัดอุตะเภา สพป.ชลบุรี เขต ๑
๓๐	นายประชัน ขาวสามทอง	ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านกุดปลาตลาดหนองปรือ สพป.นครราชสีมา เขต ๖
๓๑	น.ส.รุจิรา เรือนเหมย	ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านแม่กลองเก่า สพป.ตาก เขต ๒
๓๒	น.ส.นาทยาพร ผลบุญ	ครูโรงเรียนกุดครองวิทยาคาร สพป.กาฬสินธุ์ เขต ๑
๓๓	นางสุกัญญา ไชยศิริพันธ์	ครูโรงเรียนร้อยเอ็ดวิทยาลัย สพม. เขต ๒๗
๓๔	นางรัชนี มากแก้ว	ครูโรงเรียนเพชรละครวิทยา สพม. เขต ๔๐
๓๕	นายสุเมธ ราชประทุม	ครูโรงเรียนห้วยกรดวิทยา สพม.เขต ๕
๓๖	นางทัศนียา เลื่อนลอย	ครูโรงเรียนอนุบาลชัยนาท สพป.ชัยนาท
๓๗	น.ส.กัญญา หนูพรหม	ครูโรงเรียนอนุบาลชัยนาท สพป.ชัยนาท
๓๘	นายอภิชาติ กริแสง	ครูโรงเรียนเทศบาล ๕ วัดพระปฐมเจดีย์ เทศบาลนครนครปฐม
๓๙	น.ส.ชนิดา ศรีสำราญ	ครูโรงเรียนเทศบาล ๔ (เขavnปรีชาอุทิศ) เทศบาลนครนครปฐม
๔๐	น.ส.วไลรัตน์ ใจน้อม	ครูโรงเรียนหนองจอกพิทยาสรรค์ สำนักงานเขตหนองจอก กทม.
๔๑	นายวรศักดิ์ วัชรกำธร	ผู้อำนวยการศูนย์พัฒนาการนิเทศและเร่งรัดคุณภาพการศึกษาขั้นพื้นฐาน
๔๒	นายธัญญา เรืองแก้ว	รองผู้อำนวยการสำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา
๔๓	นางพรพรรณ โชติพฤษวัน	ผู้อำนวยการกลุ่มพัฒนาและส่งเสริมการวัดและประเมินผลการเรียนรู้
๔๔	น.ส.รัตนา แสงบัวเฟื่อน	สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา
๔๕	นางผาณิต ทวีศักดิ์	สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา
๔๖	น.ส.พรนิภา ศิลป์ประคอง	สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา
๔๗	นางเสาวภา คักดา	สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา
๔๘	นายสิริชัย มากมูลผล	สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา
๔๙	น.ส.จรรยา ศรี แจบไธสง	สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา
๕๐	นางณัฐา เพชรธนู	สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา

๕๑	นายประชา อ่อนรักษา	สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา
๕๒	นางอัสมะ หะยีโซะ	สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา
๕๓	น.ส.พรทิพย์ ดินดี	สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา
๕๔	นายพุมพิพงษ์ เจริญศาสตร์	สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา

คณะทำงานบรรณาธิการกิจเอกสารคู่มือการบริหารจัดการเวลาเรียนตามนโยบาย “ลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้” ระหว่างวันที่ ๗ - ๑๑ กันยายน ๒๕๕๙ ณ โรงแรมแกรนด์ ทาวเวอร์ อินน์

ถนนพระราม ๖ กรุงเทพมหานคร

๑	นางพรรณภา พูลบัว	ข้าราชการบำนาญ
๒	นางสายสวาท รัตนกรรติ	ข้าราชการบำนาญ
๓	นางกนกรัตน์ สุพรรณอ่วม	ศึกษานิเทศก์ สพป.นครปฐม เขต ๒
๔	นายมนตรี อุดาหะ	ศึกษานิเทศก์ สพป.ลพบุรี เขต ๑
๕	นางมินตรา เกษศิลป์	ศึกษานิเทศก์ สพป.พิษณุโลก เขต ๒
๖	นางอาทิตย์ยา ปัญญา	ศึกษานิเทศก์ สพม. เขต ๔๐
๗	น.ส.นภาพร จุทอง	ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านห้วยลึก สพป.สงขลา เขต ๒
๘	นายวัลลภ วิบูลย์กุล	ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านโนนใหม่โนนศิลา สพป.หนองบัวลำภู เขต ๒
๙	นายวิเชียร ปรารมภ์	ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดชัยสถาน สพป.ลำพูน เขต ๑
๑๐	น.ส.เสาวภา ประพันธ์	ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านปางแม่ลอย สพป.ลำพูน เขต ๑
๑๑	นายอภิเชษฐ์ นิมพลีสวรรค์	ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดหัวจิว สพป.นครสวรรค์ เขต ๑
๑๒	นางวราภรณ์ ไชยเดช	ผู้อำนวยการโรงเรียนสระวิทยา สพป. นครสวรรค์ เขต ๑
๑๓	นางสาวสมจิต ตาคำแสง	ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านจันทร์ สพป. เชียงใหม่ เขต ๖
๑๔	น.ส.รุจิรา เรือนเหมย	ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านแม่กลองเก่า สพป.ตาก เขต ๒
๑๕	นายสมศักดิ์ จิตรเอื้อตระกูล	ผู้อำนวยการโรงเรียนอนุบาลชัยนาท สพป. ชัยนาท
๑๖	นายคมสัน แท่งทองคำ	ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านซากพุดชา สพป.ชลบุรี เขต ๑
๑๗	น.ส.จารุวรรณ พุพะเนียด	ผู้อำนวยการโรงเรียนปรีดารามวิทยาคม สพม. เขต ๙
๑๘	ว่าที่ร้อยตรีทองศรี จินะ	ผู้อำนวยการโรงเรียนทุ่งหัวช้างพิทยาคม สพม. เขต ๓๕
๑๙	นายวัชร ป่านภูมิ	ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านมะอี สพป.ร้อยเอ็ด เขต ๑
๒๐	นายสัมฤทธิ์ สันเต	ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านขว้างใหญ่ สพป.ร้อยเอ็ด เขต ๑
๒๑	นายสิปปนนท์ มั่งอะนะ	รองผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านกล้อทอ สพป. ตาก เขต ๒
๒๒	นางวันทนา บัวทอง	ครู โรงเรียนห้วยกรดวิทยา สพม. เขต ๕
๒๓	นายสุเมธ ราชประชุม	ครู โรงเรียนห้วยกรดวิทยา สพม. เขต ๕
๒๔	นายธัญญา เรืองแก้ว	รองผู้อำนวยการสำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา
๒๕	นางพรพรรณ โชติพฤษวัน	ผู้อำนวยการกลุ่มพัฒนาและส่งเสริมการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา
๒๖	น.ส.รัตนา แสงบัวเพื่อน	ผู้อำนวยการกลุ่มพัฒนาและส่งเสริมการนิเทศ สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา
๒๗	นางผาณิต ทวีศักดิ์	สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา

๒๘	น.ส.พรนิภา ศิลป์ประคอง	สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา
๒๙	นางเสาวภา ศักดา	สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา
๓๐	นายสิริชัย มากมูลผล	สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา
๓๑	น.ส.จรรยา ศรี แจบไธสง	สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา
๓๒	นางณัฐา เพชรธนู	สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา
๓๓	นายประชา อ่อนรักษา	สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา
๓๔	นางอัสมะ หะยีโซะ	สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา
๓๕	น.ส.กัญญาวิร์ โลหะสวัสดิ์	สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา
๓๖	นายพุฒิพงษ์ เจริญชาติศรี	สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา

บรรณาธิการกิจขั้นสุดท้าย

๑	นายธัญญา เรืองแก้ว	รองผู้อำนวยการสำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา
๒	น.ส.รัตนา แสงบัวเพื่อน	ผู้อำนวยการกลุ่มพัฒนาและส่งเสริมการนิเทศ
๓	นางพรพรรณ โชติพิทักษ์วัน	สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา ผู้อำนวยการกลุ่มพัฒนาและส่งเสริมการวัดและประเมินผลการเรียนรู้
๔	นางเสาวภา ศักดา	สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา
๕	นางณัฐา เพชรธนู	สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา
๖	นายประชา อ่อนรักษา	สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา